

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE AKILLI TELEFON
BAĞIMLILIĞI İLE KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Pelin KARAHANCI

Tez Danışmanı

Dr. Öğr. Üyesi Güzin Mukaddes SEVİNÇER

İSTANBUL-2018

TEZ TANITIM FORMU

- YAZAR ADI SOYADI** : Pelin Karahancı
- TEZİN DİLİ** : Türkçe
- TEZİN ADI** : Üniversite Öğrencilerinde Akıllı Telefon Bağımlılığı ile Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişki
- ENSTİTÜ** : İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- ANABİLİM DALI** : Psikoloji
- TEZİN TÜRÜ** : Yüksek Lisans
- TEZİN TARİHİ** : 08.08.2018
- SAYFA SAYISI** : 102
- TEZ DANIŞMANLARI** : Dr. Öğr. Üyesi Güzin Mukaddes SEVİNÇER
- DİZİN TERİMLERİ** : Akıllı Telefon Bağımlılığı, Kişilik Özellikleri
- TÜRKÇE ÖZET** : Bu çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinde akıllı telefon bağımlılığı ile kişilik özellikleri arasında bir ilişki olup olmadığını saptamaya çalışmaktır. Bununla beraber sosyo-demografik bazı özelliklerin akıllı telefon bağımlılığı ve kişilik özellikleri ile ilişkili olup olmadığının araştırılması da amaçlanmaktadır.
- DAĞITIM LİSTESİ** : 1. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsüne
2. YÖK Ulusal Tez Merkezine

Pelin KARAHANCI

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE AKILLI TELEFON
BAĞIMLILIĞI İLE KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Pelin KARAHANCI

Tez Danışmanı

Dr. Öğr. Üyesi Güzin Mukaddes SEVİNÇER

İSTANBUL-2018

BEYAN

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğu, başkalarının ederlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğu, kullanılan verilerde herhangi tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez olarak sunulmadığını beyan ederim.

Pelin KARAHANCI

.../ ... /2018



T.C
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Pelın KARAHANCI' nın “Üniversite Öğrencilerinde Akıllı Telefon Bağımlılığı ile Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişki” adlı tez çalışması, jürimiz tarafından Psikoloji Anabilim Dalı Klinik Psikolojik Bilim Dalı YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan

Prof. Dr. Ahmet Ertan TEZCAN

Üye

*Dr. Öğr. Üyesi Güzin Mukaddes
SEVİNÇER
(Danışman)*

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Hasan SEZEROĞLU

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylım.

.../... / 2018

İmzası

Prof. Dr. Nezir KÖSE

Enstitü Müdürü

ÖZET

Giriş: Kişilik, psikolojide kapsamı en geniş kavramlardan biridir. Bir insana ait ve onu tanımlayan her özellik, o insanı tanımda ve anlamada kaynaklık etmektedir. Bu anlamda kişilik; bir insanın bütün ilgilerinin, tutumlarının, yeteneklerinin, konuşma tarzının, dış görünüşünün ve çevresine uyum biçiminin özelliklerini içeren bir terimdir. Kişilik kendine özgü ve ahenkli bir bütündür. Ancak kişiliğin niteliği ile ilgili ortak bir kavram ya da belirgin bir tanımlama yoktur. Kişiliğin içeriği oldukça zengindir. Kişilik, bireyin tutumlarını, ilgilerini, yeteneklerini, dış görünüşünü, çevreye uyumunu, konuşma tarzını, davranış ve düşünce özelliklerini ve ruhsal durumlar gibi özelliklerini birbirleriyle organize bir halde içerir. Kişilik, mizaç, fiziki yapı, yetenekler, sosyal tutumlar, ilgiler, değerler, karakter, anlatım ve davranış şekli gibi etkenler yardımıyla şekillenir. Mizaç ya da başka bir deyişle huy, günlük yaşam içerisinde, kişinin kendine özgü belirli duygusal tepkilerinin nitelik ve nicelik bakımından değişmesi olarak nitelendirilir. Çabuk sinirlenmek, öfkelenmek, sıkılmak, neşelenmek, hareketli veya hareketsiz olmak gibi kişiden kişiye değişiklik gösteren özellikler, mizaç özellikleri olarak tanımlanmaktadır.

Bağımlılık, bir maddenin organik bir hastalığın belirtilerini ortadan kaldırmadan, tekrarlanan dozlarla ve sürekli olarak artan miktarlarda alınması ile ortaya çıkan, kullanımın kesilmesi halinde kişide bazı ruhsal ve bedensel rahatsızlıklar meydana getiren, önüne geçilmez derecede, şiddetli bir arzu ve istek duyma halidir. Bağımlılık, herhangi bir maddeye karşı tedavi amacı gütmeyen geliştirilen, fizyolojik bir ihtiyacı karşılamadan, sürekli miktarını arttırarak kullanma, şeklinde tanımlanmıştır.

Mobil telefonların günümüzde yaygın bir şekilde kullanılması ve iletişimin vazgeçilmez elemanlarından birisinin olmasının nedenleri arasında üç özellik öne çıkmaktadır. Birinci özellik olarak, mobil telefonların kullanıcılar tarafından kolay taşınabiliyor olması, kullanıcıya mekân sınırlılıklarını ortadan kaldırıyor olması ve kullanıcının her an yanında taşıyor olmasıdır. İkinci özellik olarak, mobil telefonların kişisel bir araç olarak kullanılabilir olması gösterilebilir. Mobil telefon kullanıcısının, telefonun fonksiyonel özelliklerini, ekran renklerini, zil sesi tonlarını, mesaj ayarlarını kendi gereksinimleri ve hoşlantıları doğrultusunda ayarlayabilmesi bireysel bir araç olmasını sağlamaktadır. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte iletişim ve bilgi teknolojinin hızlı ilerleyişi devam etmekte ve mobil telefonlar, sosyal paylaşım siteleri ve internet toplumsal hayatın önemli bir parçası haline gelmiştir. Cep telefonlarının bu kadar yoğun bir şekilde toplumun içinde yer edinmesinin nedeni mobilite özelliğinin

olmasıdır. Bu özellik sayesinde telefon kişinin her alanına girmesini kolaylaştırmıştır. İkinci bir özellik olarak da cep telefonlarının erişilebilirliğidir. Genellikle bireyler yanlarında telefonları olmadığında eksiklik hissedebilirler ve bu durum onların kendilerini yalnız hissetmelerine sebep olabilir.

Amaç: Yapılan bu araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinde akıllı telefon bağımlılığı ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir.

Gereç ve Yöntem: Bu araştırmanın evreni İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Yüksekokulu, Mühendislik- Mimarlık Fakültesi ve İktisadi İdari Sosyal Bilimler Fakültesi öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemi ise İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Yüksekokulu, Mühendislik, Mimarlık Fakültesi ve İktisadi İdari Sosyal Bilimler Fakültesi öğrencilerinden gönüllülük esasına bağlı olarak basit rastgele örnekleme yöntemine göre seçilen ve tüm sorulara eksiksiz yanıt veren 402 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada sosyo-demografik özellikler formu, Beck Depresyon Ölçeği (BDÖ), Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği ve Uluslararası Kişilik Envanteri kullanılmıştır.

Bulgular: Öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı toplam puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur. Kadın öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı toplam puanları, erkek öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı toplam puanlarından yüksek bulunmuştur. Yapılan araştırmaya göre yaş arttıkça, sosyal ağlara bağımlılık, akıllı telefon bağımlılığı, duygusal denge ve düşmanlık puanları azalmaktadır. Yapılan araştırma sonucunda, kişilik alt boyutlarından duygusal denge puanı arttıkça günlük yaşamı bozma ve tolerans, çekilme belirtileri, olumlu beklentiler, sanal ilişkiler, aşırı kullanım, sosyal ağlara bağımlılık, fiziksel belirtiler puanları da artmaktadır. Bulgular neticesinde kişiliğin bağımlılık üstünde etkisi olduğu görülmüştür.

Sonuç: Kadın öğrencilerde akıllı telefon bağımlılığı erkeklere göre daha fazla saptanmıştır. Kadınların hem sosyal medyayı daha çok kullanmaları ve daha çok paylaşımlarda bulunmalarının da etkisinin olduğu söylenebilir. Kişilik özellikleri de bu nokta da oldukça önem taşımaktadır. Erkeklerin günlük yaşantılarında sosyal alanlara daha fazla sahip olmalarının da bu sonuca etki ettiği söylenebilir. Dolayısıyla sanal alemden biraz daha uzak kalma adına hem kadınların hem de erkeklerin günlük hayatlarında daha çok sosyal aktivitelerde bulunmaları önerilebilir. Sonuç olarak üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bu araştırmada akıllı telefon bağımlılığı ve kişilik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu anlamlı ilişkiler alt

ölçeklerin kombinasyonlarına ve sosyo-demografik özelliklere göre çeşitlilik göstermektedir. Araştırmada incelenen bütün alt boyutlar, sosyo-demografik özellikler ve depresyon verilerinin sonuçlarında görülmektedir ki akıllı telefon bağımlılığı ve kişilik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Yapılan araştırma sonucunda, kişilik alt boyutlarından duygusal denge puanı arttıkça günlük yaşamı bozma ve tolerans, çekilme belirtileri, olumlu beklentiler, sanal ilişkiler, aşırı kullanım, sosyal ağlara bağımlılık, fiziksel belirtiler puanları da artmaktadır. Bulgular neticesinde kişiliğin bağımlılık üstünde etkisi olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Akıllı Telefon Bağımlılığı, Kişilik Özellikleri



SUMMARY

Introduction: Personality and character are used interchangeably. The most obvious difference between the character concept and the concept of personality is that the character term of the majority is used to express moral qualities. Personality is based on social group factors and social class factors, biological and physical-structural factors, family factors, culture-related factors and other factors. Dependence was in the 19th century to illness and drugs. The meaning and meaning of medicine and alcohol abuse have changed from day to day to explain the abuse of drugs and drugs by the shaping and development of medical treatments close to the end of the 19th century. Definition of addiction, theorists focus on 'taking foreign substances into the body'. Nowadays, smartphones have reached a point of importance in the daily life of people and they can start and maintain relationships with other individuals, send messages to friends and folks in the family, make calls and provide liaison in all possible places and time periods, enter the internet, play games and listen to music has become an indispensable tool to have a good time with the activities that can be done.

It allows the mobile phone user to set up the phone's functional features, screen colors, ringing tones, message settings in accordance with their own needs and tactics. With the development of technology, the rapid progress of communication and information technology continues and mobile phones, social sharing sites and the internet have become an important part of social life. The fact that mobile phones are so intensely involved in society is a result of the mobility feature. This feature makes it easy for the phone to enter every area of the person. A second feature is the availability of mobile phones. Often they may feel lacking when they do not have phones on their part and this may cause them to feel lonely.

Aim: Aim of the this study is examine to relationship smart phone addiction and personality features on university students.

Method: Universe of the study is School of Health Sciences, Faculty of Engineering, Architecture and Faculty of Economics and Administrative Social Sciences in Istanbul Gelisim University. Sample of the study is 402 participants which are students in School of Health Sciences, Faculty of Engineering, Architecture and Faculty of Economics and Administrative Social Sciences in Istanbul Gelisim University. Participants has choosen randomly. Inform concept, Beck depression scale and smartphone addiction scale has used in the study.

Results: According to the results; the difference between the group averages was found to be statistically significant as a result of the t-test to determine whether the students' mean scores of the smartphone addiction total scores were significantly different from the gender variable. Female students' smartphone addiction total scores were higher than male students' smartphone addiction total scores. As the age increases, the social network dependency, smartphone addiction, emotional balance and hostility scores decrease. As a result of the research, as the emotional balance score increases, daily life disruption and tolerance, withdrawal statements, positive expectations, virtual relationships, overuse, dependence on social networks, physical symptoms scores are also increasing.

Conclusion: Female students' smartphone addiction total scores were higher than male students' smartphone addiction total scores. It can be argued that women are more likely to use social media and to be more involved in sharing. Personality features are also very important in this point. It can be said that having more social areas in men's daily life also has an effect on this result. Therefore, it may be advisable for both women and men to have more social activities in their daily lives in order to stay away from the virtual world.

Key Words: Smartphone Addiction, Personality Features

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	I
SUMMARY	IV
İÇİNDEKİLER	VI
KISALTMALAR LİSTESİ	VIII
TABLolar LİSTESİ	IX
EKLER LİSTESİ	X
ÖNSÖZ	XI
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	5
1.1. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ.....	5
1.2. HİPOTEZLER	5
1.3. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	5
1.4. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	5
1.5. SAYILTILAR	6
1.6. SINIRLILIKLAR	6
1.7 Tanımlar.....	7
İKİNCİ BÖLÜM	8
KURAMSAL ÇERÇEVE	8
2.1. KİŞİLİK VE TANIMI	8
2.1.1. KİŞİLİK İLE İLGİLİ KAVRAMLAR	8
2.1.1.1. Karakter	8
2.1.1.2. Mizaç (Huy).....	9
2.1.1.3. Yetenek	10
2.1.2. KİŞİLİĞİ OLUŞTURAN FAKTÖRLER	10
2.1.2.1. Kalıtım ve Bedensel Yapı Faktörleri	10
2.1.2.2. Sosyo-Kültürel Faktörler.....	10
2.1.2.3. Aile Faktörü.....	11
2.1.2.4. Sosyal Yapı ve Sosyal Sınıf Faktörleri	11
2.1.2.5. Coğrafi ve Fiziksel Faktörler.....	12
2.1.2.6. Diğer Faktörler	12
2.1.3. KİŞİLİK KURAMLARI	12
2.1.3.1. Sigmund Freud ve Psikoanalitik Kişilik Kuramı.....	12
2.1.3.2. Carl Gustav Jung ve Analitik Psikoloji	12
2.1.3.3. Alfred Adler ve Bireysel Psikoloji.....	13
2.1.3.4. Eric Fromm ve Hümanist Psikoloji.....	13

2.1.3.5. Karen Horney ve Bütüncül Psikoloji	14
2.1.3.6. Erik Erikson ve Psikososyal Kuramı	14
2.1.3.7. Otto Rank ve Ayrılma Anksiyetesi	14
2.1.3.8. Eric Berne'nin Kişilik Kuramı	15
2.1.3.9. Davranışçı Kuram	15
2.1.3.10. Bilişsel Kuram	16
2.1.3.11. Carl Rogers Birey Merkezli Yaklaşım	16
2.1.3.12. Abraham Maslow ve Holistik Dinamik Kuramı	16
2.1.3.13. Hans Eysenck ve Faktör Kuramı	17
2.1.3.14. Raymond B. Cattell ve Faktör Kuramı	17
2.1.3.15. Beş Faktör Kişilik Modeli	18
2.2. BAĞIMLILIĞIN TANIMI VE ÖNEMİ	23
2.2.1. AKILLI TELEFON BAĞIMLILIĞI	24
2.2.1.1. Akıllı Telefon Tarihçesi	24
2.2.1.2. Problemlili Telefon Kullanımı	27
2.2.1.3. Akıllı Telefon Bağımlılığı	29
2.2.1.4. Akıllı Telefon ve Kişilik	31
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	33
YÖNTEM	33
3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ	33
3.2. ARAŞTIRMANIN ÖRNEKLEMİ	33
3.3. ARAŞTIRMADA KULLANILAN VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	33
3.3.1. Sosyo-demografik Bilgi Formu	33
3.3.2. Beck Depresyon Ölçeği	34
3.3.3. Uluslararası Kişilik Envanteri	34
3.3.4. Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği	35
3.4. VERİLERİN ANALİZİ	36
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	37
BULGULAR	37
BEŞİNCİ BÖLÜM	72
TARTIŞMA YORUM	72
ÖNERİLER	75
KAYNAKÇA	77
EKLER	-

KISALTMALAR LİSTESİ

BKİ	:	Beden Kitle İndeksi
GSM	:	Mobil İletişim İçin Küresel Sistem (Global System for Mobile Communications)
a.g.e.	:	Adı Geçen Eser
IPISV	:	Uluslararası Kişilik Envanteri Kısa Formu
BDÖ	:	Beck Depresyon Ölçeği
SPSS	:	Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paket Programı (Statistical Package for Social Sciences)
DSM	:	Mental Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders)
GB	:	Bilgisayarda Bellek Birimi (Gigabyte)
KG	:	Kilogram
CM	:	Santimetre

TABLULAR LİSTESİ

Tablo	Sayfa
Tablo 1. Öğrencilerin Kişisel Özellikleri	37
Tablo 2. Öğrencilerin Yaş ve Beden Özellikleri.....	41
Tablo 3. Öğrencilerin Depresyon Düzeyleri.....	41
Tablo 4. Öğrencilerin Akıllı Telefon Bağımlılığı Düzeyleri.....	41
Tablo 5. Öğrencilerin Kişilik Envanteri Puanları	42
Tablo 6. Öğrencilerin Akıllı Telefon Bağımlılığı Düzeyleri ile Kişiliklerinin İlişkinine İlişkin Pearson Korelasyon Analizi.....	42
Tablo 7. Öğrencilerin Depresyon, Akıllı Telefon Bağımlılığı Düzeyleri ve Kişiliklerinin BKİ Grup Değişkenine Göre Dağılımı.....	48
Tablo 8. Öğrencilerin Depresyon, Akıllı Telefon Bağımlılığı düzeyleri ve Kişiliklerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı.....	51
Tablo 9. Öğrencilerin Depresyon, Akıllı Telefon Bağımlılığı Düzeyleri ve Kişiliklerinin Sigara Kullanımı Değişkenine Göre Dağılımı	54
Tablo 10. Öğrencilerin Depresyon, Akıllı Telefon Bağımlılığı Düzeyleri ve Kişiliklerinin İçki Kullanımı Değişkenine Göre Dağılımı	56
Tablo 11. Öğrencilerin Depresyon, Akıllı Telefon Bağımlılığı Düzeyleri ve Kişiliklerinin Tanı Konmuş Bir Psikiyatrik Hastalık Değişkenine Göre Dağılımı	57
Tablo 12. Öğrencilerin Depresyon, Akıllı Telefon Bağımlılığı Düzeyleri ve Kişiliklerinin Mevcut Tıbbi Bir Hastalık Değişkenine Göre Dağılımı.....	59
Tablo 13. Öğrencilerin Depresyon, Akıllı Telefon Bağımlılığı Düzeyleri ve Kişiliklerinin İntihar Girişimi Değişkenine Göre Dağılımı	61
Tablo 14. Öğrencilerin Depresyon, Akıllı Telefon Bağımlılığı Düzeyleri ve Kişiliklerinin Yaş ile İlişkinine İlişkin Pearson Korelasyon Analizi	63
Tablo 15. Öğrencilerin Akıllı Telefon Bağımlılığı düzeyleri İle Depresyon Düzeylerinin İlişkinine İlişkin Pearson Korelasyon Analizi	66
Tablo 16. Akıllı Telefon Bağımlılığını Etkileyen Faktörlere İlişkin Regresyon Analizi	68
Tablo 17. Depresyon Kesim Noktası İle Akıllı Telefon Bağımlılığı İlişkisi	69

EKLER LİSTESİ

EK-A : Sosyo-Demografik Bilgi Formu

EK-B : Beck Depresyon Ölçeği

EK-C : Uluslararası Kişilik Envanteri

EK-D : Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği



ÖNSÖZ

Öncelikle bu araştırmanın ortaya çıkma süreci boyunca yönlendirme, yol gösterme ve sabır adına benden hiçbir zaman desteğini esirgemeyen tez danışmanım Dr. Öğretim Üyesi Güzin Mukaddes SEVİNÇER'e teşekkürü borç bilirim.

Eğitim hayatım boyunca benden maddi ve manevi desteğini hiçbir zaman esirgemeyen her daim güven ve inanca yanımda destekçi olan başta annem Mafer KARAHANCI ve babam Kasım KARAHANCI olmak üzere bütün aileme teşekkür ederim.

Araştırmada veri toplama sürecinde öğrencilere ulaşmam konusunda her dakika yanımda olan İstanbul Gelişim Üniversitesi mentor öğrenci gruplarına çok teşekkür ederim.

Son olarak; yüksek lisans hayatım boyunca gerek ders sürecinde gerek tez aşamasında benden desteğini hiçbir zaman eksik etmeyen, motivasyon sağlamamdaki en önemli kişilerden biri olan müdürüm Esra Özgecan KUBİLAY'a, yükseköğrenim hayatıma başladığım ilk günden beri bana olan inancını hiç yitirmeyen, hep yanımda olan arkadaşım Gamze KALKAN'a ve yüksek lisans hayatım boyunca hem sıra arkadaşım, hem yol arkadaşım olan Gurbet ÇAKIL'a teşekkür ederim.

GİRİŞ

Kişilik kavramı insan davranışlarını araştıran bilimler içerisinde en çok araştırılan kavramlardan biri olmuştur.¹Bunların ana sebebi, kişiliğin ve kişilerin birbirleri ile olan ilişkilerinin kalitesi, sosyal katılım, hayat şartları karşısında uyum sağlama, meslek ile ilgili başarı sağlama, sağlık ve mutluluk açısından ön görücü olarak başlıca kavramlardan olmasındandır.²

Kişilik, psikolojide kapsamı en geniş kavramlardan biridir. Bir insana ait ve onu tanımlayan her özellik, o insanı tanımada ve anlamada kaynaklık etmektedir. Bu anlamda kişilik; bir insanın bütün ilgilerinin, tutumlarının, yeteneklerinin, konuşma tarzının, dış görünüşünün ve çevresine uyum biçiminin özelliklerini içeren bir terimdir. Kişilik kendine özgü ve ahenkli bir bütündür. Ancak kişiliğin niteliği ile ilgili ortak bir kavram ya da belirgin bir tanımlama yoktur. Kişiliğin içeriği oldukça zengindir. Kişilik, bireyin tutumlarını, ilgilerini, yeteneklerini, dış görünüşünü, çevreye uyumunu, konuşma tarzını, davranış ve düşünce özelliklerini ve ruhsal durumlar gibi özelliklerini birbirleriyle organize bir halde içerir.³Kişilik, mizaç, fiziki yapı, yetenekler, sosyal tutumlar, ilgiler, değerler, karakter, anlatım ve davranış şekli gibi etkenler yardımıyla şekillenir.⁴ Mizaç ya da başka bir deyişle huy, günlük yaşam içerisinde, kişinin kendine özgü belirli duygusal tepkilerinin nitelik ve nicelik bakımından değişmesi olarak nitelendirilir. Çabuk sinirlenmek, öfkelenmek, sıkılmak, neşelenmek, hareketli veya hareketsiz olmak gibi kişiden kişiye değişiklik gösteren özellikler, mizaç özellikleri olarak tanımlanmaktadır.⁵

Bağımlılık, bir maddenin organik bir hastalığın belirtilerini ortadan kaldırmadan, tekrarlanan dozlarla ve sürekli olarak artan miktarlarda alınması ile ortaya çıkan, kullanımın kesilmesi halinde kişide bazı ruhsal ve bedensel rahatsızlıklar meydana getiren, önüne geçilmez derecede, şiddetli bir arzu ve istek duyma halidir.⁶ Şahin'e göre (2007), herhangi bir maddeye karşı tedavi amacı gütmeyen geliştirilen, fizyolojik bir ihtiyacı karşılamadan, sürekli miktarını arttırarak

¹ Ümit Morsünbül, Hızlı Büyük Beşli Kişilik Testi Türkçe Versiyonu Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması, *Düşünen Adam: Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi* 27.4, 2014, s.316-322

²McAdams Dan P. and Bradley D. Olson, Personality Development: Continuity and Change Over The Life Course, *Annual Review of Psychology*, 61, 2010, s.517-542

³Feriha Baymur, Genel Psikoloji, İnkilap ve Anka Basımevi, İstanbul, 1978, s.144-150

⁴Mustafa Mahmutoğlu, Kişilik, Seminer II, İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Yayınları, İstanbul, No: 2370, 1978

⁵Özcan Köknel, İnsanı Anlamak, Altın Kitaplar, İstanbul, 2005, s.98-103

⁶Adnan Ziyalar, Sosyal Psikiyatri. Yüce Yayınları, 2.Baskı, İstanbul, 1999, s.211-217

kullanma, şeklinde tanımlamıştır.⁷ Bağımlılık denildiğinde yaygın olarak öncelikle akla kimyasallara veya bitkilere karşı geliştirilen, madde bağımlılıkları gelmektedir. Günümüzde bağımlılık kavramı değişmiş, teknolojik ve sosyal imkânların artması neticesinde, alışveriş bağımlılığı, yeme içme bağımlılığı, kumar bağımlılığı, seks bağımlılığı gibi, kişilerin yardım almalarını gerektiren, yeni yeni bağımlılıklar karşımıza çıkmıştır.⁸ Ögel (2010) bağımlılık kavramının yaygınlığına dikkat çekebilmek için, kişinin temas ettiği her türlü nesnenin bağımlılığa yol açabileceğini ve insanın sıradan herhangi bir maddeye karşı bağımlılık geliştirebileceğini ifade etmektedir.⁹ Bağımlılık potansiyeli taşıyan şeyler oldukça fazladır fakat bazı maddeler kişiyi daha çabuk bağımlı hale getirmektedir. Dikkat çekmeyen fakat kişiyi hızla bağımlı hale getirebilen bu maddelere kişiler daha çabuk kapılmakta ve sıklıkla bağımlılık geliştirmektedir. Bu noktada dikkat edilmesi gereken, bağımlılığın yaygın olarak düşünülen madde bağımlılıklarından farklı, bir diğer ayağı olan eyleme/davranışa yönelik bağımlılıklardır. Eylemsel/davranışsal bağımlılıklar genelde kötü alışkanlıklar olarak görülüp fark edilmemekte ve tedavi yolları aranmamaktadır.¹⁰

Günümüzün sanal ortam kullanıcıları tarafından bir alışkanlık haline gelen sosyal medya kullanımıyla akıllı telefon, her kültürden ve her kesimden geniş kitlelerin, sosyal taleplerine cevap verirken; aynı zamanda bu ortamı eleştirenlerin odak noktasında olmaktadır. Yeni iletişim ortam ve araçların gelişmesi, her kesimden bilgi iletişim teknolojilerine olan ilginin artması, akıllı telefon gücünü katlamakta ve akıllı telefonların yaygınlaşması sosyalleşme kavramına da yeni bir düzey kazandırmaktadır. Sosyal medya, sürekli güncellenebilmesi, çoklu kullanıma açık olması, sanal paylaşımına olanak tanınması vb. açısından en ideal mecralardan biri olarak düşünülmektedir. Kişiler sosyal medyada günlük hislerini yazmakta, bu düşünceler üzerine tartışabilmekte ve yeni fikirler ortaya koyabilmektedirler. Ayrıca kişisel bilgilerinin yanında çeşitli fotoğraflar, videolar, paylaşabilmekte, iş arayabilmekte ve hatta bulabilmekte ayrıca sıkılmadan gerçek dünyayı sanal ortamda yaşayabilmektedirler. Bu durum gün geçtikçe tüm dikkatlerin bu alana yönelmesine sebep olmakta ve akıllı telefonların kullanımını teşvik etmektedir. Son

⁷Mustafa Şahin, Madde Bağımlılığı Konusunda Türkiye’de Yapılmış Olan Lisansüstü Tezler Üzerine Bir Değerlendirme, Ankara Üniversitesi, Ankara, 2007, s.23-27 (**Tezsiz Yüksek Lisans Dönem Projesi**)

⁸ İ. Tayfun Uzbay, Madde Bağımlılığının Tarihçesi, Tanımı, Genel Bilgiler ve Bağımlılık Yapan Maddeler, Meslek İçi Sürekli Eğitim Dergisi, Madde Bağımlılığı, 4.4, 2009, s.5-14

⁹ Kültegin Ögel, Sigara, Alkol ve Madde Kullanım Bozuklukları: Tanı, Tedavi ve Önleme, Yeniden Yayınları, İstanbul, 2010, s.7-9

¹⁰ Mehmet Dinç, İnternet Bağımlılığı, Ferfir Yayınları, 1.Baskı, İstanbul, 2010, s.21-25

zamanlarda sosyal medya olarak tanımlanan internet tabanlı uygulamalarla yeni bir moda ortaya çıktı. Bu internet uygulamaları, kullanıcılar ve kullanıcıların memnuniyetiyle haberdar ettikleri bireyler aracılığıyla başvurular arasında gittikçe daha çok artan bir etkileşim sağlamaktadır. Bu içerik; fotoğraf, video, metin ve medyaya ilişkin karışık oluşumlar içererek çeşitlilik gösterir. Sosyal medya zaman ve mekân sınırlaması olmadan (mobil tabanlı), paylaşımın, tartışmanın esas olduğu bir kişisel iletişim şeklidir. "Teknoloji, telekomünikasyon, sosyal iletişimin kelimeler, görseller, ses dosyaları yolu ile sağlandığı bir yapıya sahiptir. İnsanlar hikâyelerini ve tecrübelerini bu bağlamda paylaştığı bir çerçeveye de sahiptir."¹¹

Günümüzde bilgisayar teknolojisini takip eden cep telefonu teknolojisi, iletişim teknolojileri içinde mobil iletişim biçimi olarak ortaya çıkmaktadır. Mobil kavramı ise sözlükte devingen, gezgin, gezer karşılığını bulmaktadır. Mobil telefonların günümüzde yaygın bir şekilde kullanılması ve iletişimin vazgeçilmez elemanlarından birisinin olmasının nedenleri arasında üç özellik öne çıkmaktadır. Birinci özellik olarak, mobil telefonların kullanıcılar tarafından kolay taşınabiliyor olması, kullanıcıyı mekânda sınırlılıkları ortadan kaldırıyor olması ve kullanıcının her an yanında taşıyor olmasıdır. İkinci özellik olarak, mobil telefonların kişisel bir araç olarak kullanılabilir olması gösterilebilir. Mobil telefon kullanıcısının, telefonun fonksiyonel özelliklerini, ekran renklerini, zil sesi tonlarını, mesaj ayarlarını kendi gereksinimleri ve hoşlanmalarına göre ayarlayabilmesi bireysel bir araç olmasını sağlamaktadır.¹²

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte iletişim ve bilgi teknolojinin hızlı ilerleyişi devam etmekte ve mobil telefonlar, sosyal paylaşım siteleri ve internet toplumsal hayatın önemli bir parçası haline gelmiştir. Cep telefonlarının bu kadar yoğun bir şekilde toplumun içinde yer edinmesinin nedeni mobilite özelliğinin olmasıdır. Bu özellik sayesinde telefon kişinin her alanına girmesini kolaylaştırmıştır. İkinci bir özellik olarak da cep telefonlarının erişilebilirliğidir. Genellikle bireyler yanlarında telefonları olmadığında eksiklik hissedebilirler ve bu durum onların kendilerini yalnız hissetmelerine sebep olabilir.¹³

Akıllı telefon ile internet ve kişilik özellikleri arasında araştırmalar fazlaştıkça, internetin en hızlı büyüyen uygulamalarından olan sosyal ağ siteleri de araştırmaların

¹¹Komito, Lee- Bates, Jessica, Virtually Local: Social Media and Community Among Polish Nationa Is In Dublin, Aslib Proceedings, New Information Perspectives, Vol. 61 No. 3, 2009

¹²Mine Özaşçılar, Cep Telefonu Kullanımının Sosyolojik Boyutu, Bireysel Güvenlik ve Günlük Hayattaki Yeri, İstanbul Üniversitesi, Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul, 2009, s.19-20. (**Yayımlanmamış Doktora Tezi**)

¹³Buket K. Kayabaş, Mobil Yaşam (Editör: T. Volkan Yüzer ve Mehmet Emin Mutlu), Yeni İletişim Teknolojileri, *Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları*, Eskişehir, 2013, s.176-201

odak noktası haline gelmiştir. Sosyal ağ siteleri, kullanıcılara kişiselleştirilmiş alanlar sunarak diğer kişilerle etkileşime girmelerini sağlamaktadırlar. Kullanıcılar bu platformlarda kendileriyle ilgili bilgi paylaşımı yaparak kişilik özelliklerini göstermektedirler.¹⁴



¹⁴Gentile Brittany vd., The Effect Of Social Net Working Web Sites On Positive Self-Views: An Experiment Investigation, *Computers in Human Behavior*, 28.5, 2012, s.1929-1933

BİRİNCİ BÖLÜM

1.1. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ

Üniversite öğrencilerinde akıllı telefon bağımlılığı ile kişilik özellikleri arasında bir ilişki var mıdır?

Araştırmanın Alt Problemleri

- 1) Öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı düzeyleri ile kişilikleri arasında bir ilişki var mıdır?
- 2) Öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı düzeyleri ile depresyon düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır?
- 3) Öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı düzeyleri ile cinsiyetleri arasında bir ilişki var mıdır?
- 4) Öğrencilerin depresyon düzeyleri ile cinsiyetleri arasında bir ilişki var mıdır?

1.2. HİPOTEZLER

- 1) Akıllı telefon bağımlılığı düzeyleri ile kişilikleri arasında bir ilişki vardır.
- 2) Öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı düzeyleri ile depresyon düzeyleri arasında bir ilişki vardır.
- 3) Öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı düzeyleri ile cinsiyetleri arasında bir ilişki vardır.
- 4) Öğrencilerin depresyon düzeyleri ile cinsiyetleri arasında bir ilişki vardır.

1.3. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinde akıllı telefon bağımlılığı ile kişilik özellikleri arasında bir ilişki olup olmadığını saptamaya çalışmaktır.

1.4. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Son zamanlarda akıllı telefonlar insanların günlük yaşamlarının önemli bir parçası haline gelmiş çevreleriyle bağlantı kurmak, aile üyeleri ve arkadaşları aramak veya mesajlaşmak, her zaman ve her yerde onlarla bağlantılı olmayı istemek, internete bağlanmak, oyun oynamak ve müzik. Cep telefonlarımız günlük hayatımızı oldukça kolaylaştırıyor. Fakat bir takım problemleri de beraberinde getiriyor. Bireylerin

bir kısmı cep telefonunu ihtiyaçları doğrultusunda kullanabilirken, diğer bir kısmı da bunun başaramamakta ve bundan dolayı problemler yaşayabilmektedir. Bu problemler incelendiğinde, cep telefonu faturası ödeyememe, cep telefonunu hırsızlık yoluyla yenileme, düşük özsaygı gibi pek çok davranışsal ve psikolojik sorunlar olarak kendini göstermektedir.¹⁵

Akıllı telefon kullanımı artıkça kişilik bozuklukları meydana gelebileceğinden bu konun araştırılması önem taşımaktadır. Ayrıca yapılan bu araştırma ilerde benzer konularda yapılacak araştırmalara ışık tutacağı düşünülmektedir. .

1.5. SAYILTILAR

Araştırmanın sayıltıları aşağıdaki gibidir:

1. Araştırmaya katılanların sorulan soruları dürüstçe cevapladıkları varsayılmaktadır.
2. Üstünde çalışılan, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Yüksekokulu, Mühendislik - Mimarlık Fakültesi ve İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi öğrencileri evreni oluşturmaktadır.
3. Araştırmada kullanılan Sosyo-demografik özellikler formu, Beck Depresyon Ölçeği (BDÖ), Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği, Uluslararası Kişilik Envanteri ilgili değişkenleri geçerli ve güvenilir olarak ölçmektedir.

1.6. SINIRLILIKLAR

Bu araştırma;

1. İstanbul ilindeki İstanbul Gelişim Üniversitesi öğrencileri ile sınırlıdır.
2. Elde edilen veriler Sosyo-demografik özellikler formu, Beck Depresyon Ölçeği (BDÖ), Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği, Uluslararası Kişilik Envanteri ile sınırlıdır.

¹⁵Koivusilta Leena vd., Intensity of Mobile Phone Use and Health Compromising Behaviours-How Is Information and Communication Technology Connected To Health-Related Lifestyle In Adolescence, *Journal Of Adolescence* , 28.1, 2005, s.35-47

1.7 Tanımlar

Kişilik: Bireylerin hangi konuyla ilgili alakalı oldukları, eğilimleri ve kabiliyetleri ne yönde, ne tarzda konuştukları, çevre ile uyumlarının nasıl olduğu ve dış görünülerinin nasıl olduğu gibi nitelikleri kapsayan bir kavramdır.

Karakter: Çocukluktan itibaren süregelen sosyal deneyimler sonucunda şekillenen ve oluşturulan değerlerin özümsemekle meydana gelir.

Bağımlılık: İrade gücü etkisine geçme hali ya da obje, birey ya da maddeye yönelik engel tanımayan arzu halidir.



İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. KİŞİLİK VE TANIMI

Kişilik psikolojinin en önemli konularından biridir. Kişilere has ve onu belirleyen her nitelik, o kişiyi anlamak ve tanımak konularında bize yardımcı olmaktadır. Bu bağlamda kişilik kavramı; bireylerin hangi konuyla ilgili alakalı oldukları, eğilimleri ve kabiliyetleri ne yönde, ne tarzda konuştukları, çevre ile uyumlarının nasıl olduğu ve dış görünüşlerinin nasıl olduğu gibi nitelikleri kapsayan bir kavramdır. Kişilik kavramı kendine has ve harmonik bir kavram bütünlüğüdür. Yine de bireylerde bu kavramla alakalı belli bir açıklayıcı tanım ya da ortak terimler mevcut değildir. Sebebi ise bu kavramların gündelik hayatımızda kullandığımız dilimizde pek çok farklı manada kullanımının mevcut olmasındandır. Öncelikle bu kavram benlik, huy, mizaç ve karakter kavramlarıyla ilişkili ya da yerine kullanımından dolayı karışıklık yaratan bir kavramdır.¹⁶

Kişilik kavramı insan davranışlarını araştıran bilimler içerisinde en çok araştırılan kavramlardan biri olmuştur.¹⁷ Bunların ana sebebi, kişiliğin ve kişilerin birbirleri ile olan ilişkilerinin kalitesi, sosyal katılım, hayat şartları karşısında uyum sağlama, meslek ile ilgili başarı sağlama, sağlık ve mutluluk açısından ön görücü olarak başlıca kavramlardan olmasındandır.¹⁸

2.1.1. KİŞİLİK İLE İLGİLİ KAVRAMLAR

2.1.1.1. Karakter

Kişilik ve karakter birbirinin yerine kullanılmaktadır. Karakter kavramı ile kişilik kavramı arasındaki en belirgin fark, çoğunluğun karakter terimini moral nitelikleri ifade etmek için kullanılmıştır. Çevre tarafından insanlar “karakterli” ve “karaktersiz” diye bahsedilir. Toplumun uygun gördüğü ve ağırlıklı önem verdiği konulara göre davranabilen ve toplumsal normları içselleştirmiş kimseler toplumca “karakterli” olarak anılmaktadır. Karakter, çocukluktan itibaren süregelen sosyal deneyimler

¹⁶Özcan Köknel, Kaygıdan Mutluluğa Kişilik, 17. Baskı, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul, 2005, s.78-96

¹⁷ Morsünbül, a.g.e., s. 316-322

¹⁸McAdams, a.g.e., s.517-542

sonucunda şekillenen ve oluşturulan değerlerin özümsemekle meydana gelir. Özümşenen değer, kişiliğin bir yönünün meydana getirmektedir. Bu yönden karakter ve kişiliğin arasında bir bağ vardır. Fakat kişilik daha geniş kapsamlı bir kavram olmakla beraber, karakteri de içine almakta ve kişilere has bedensel ve psikolojik tüm özellikleri kapsayan daha geniş bir kavramdır.¹⁹ Karakter, çocuğun gelişiminde geliştirdiği savunma mekanizmalarından, endojen mizaç eğilimleri ve çevresel etkilerin adaptasyonunun bir sonucudur. Karakterde genetik geçiş düşüktür ve sosyo-kültürel öğrenme makul oranda etki eder.²⁰ Karakter, genç yaşlardan yetişkinliğe geçerken doğru yavaş yavaş olgunlaşmaktadır.

Ayrıca bu gelişme süreci sosyokültürel eğitim ve geçmiş yaşamdaki mizaç örüntüleriyle paralellik göstermemektedir. Karakter iradeli gaye ve tavırlar Karakter istemli amaçlar ve tutumlar baz alınarak ifade edilen cevaplardır.

2.1.1.2. Mizaç (Huy)

Arapça kökenli mizaç; meşrep, fitrat, yaratılış, huy, tıynet, cibilliyet sözcükleriyle aynı anlama gelmektedir. Köken olarak bakıldığında “birden fazla şeyin karışımı, doğru orantılı terkip, kıvam” manasındadır. Mizaç kelimesini İngilizce karşılaman kavram “temperament” olup Latince’deki temperatio kelimesinden türemiştir. Temperatio kelimesi “temperare” kökünden türetilmiş olup “en uygun ve doğru karışım” anlamındadır.²¹

Mizaç, erken dönem bebeklikte de karşımıza çıkan daha çok tavır, his ve dikkatle alakalı seyreden süreçlerde karşımıza çıkan bireysel farklılıklardır. Nitelikleri çevreyle alakalı olarak az seviyede değişim gösterebilen mizaç; aslında köken olarak biyoloji ile alakalıdır.²² Bireylerin doğumdan itibaren devamlı gelişme sağlayan tavır ve genetik davranım eğilimleri bu terimi meydana getirmektedir.²³

¹⁹ Baymur, a.g.e., s.58-89

²⁰ Haan Norma, Roger Millsap and Elizabeth Hartka, As Time Goes By: Change and Stability In Personality Over Fifty Years. *Psychology and Aging* 1.3,1986, s.220-232

²¹ Kevser Aktaş Seçer, Bipolar Bozukluk Tanılı Bireylerde ve Kardeşlerinde Mizaç ve Karakter Özellikleri, Süleyman Demirel Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Psikiyatri Anabilim Dalı, Isparta, 2005, s.9 (**Yayımlanmamış Uzmanlık Tezi**)

²² Mary K. Rothbart, Stephan A. Ahadi and Karen L. Hershey, Temperament and Social Behavior In Childhood, *Merrill-Palmer Quarterly*, 1994, s.21-39

²³ Paul J. Frick, Integrating Research on Temperament and Childhood Psychopathology: Its Pitfalls and Prosime. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology*, 33.1, 2004, s. 2-7

2.1.1.3. Yetenek

Kişilik oluşumunda üçüncü basamak olarak görülen yetenek; kişilerin belli durum, konum ve yakınlıkları anlayabilmesi, tahlil edebilmesi, incelemesi, araştırması ve tamamlamasıyla alakalı bir takım bilişsel nitelikleri ve de tüm bu durumları sağlamaya karşı fiziksel niteliklerin hepsini karşılar. Bu açıdan yetenek, kişilerin bilişsel ve fiziksel yönden kendisinde bulunan nitelik ve özelliklerin hepsidir. Kişilerin bu bilişsel ve fiziksel nitelikleri yüzünden aralarında meydana gelen fark, karşımıza değişiklik olarak gelebilmektedir.

2.1.2. KİŞİLİĞİ OLUŞTURAN FAKTÖRLER

Kişiliği oluşturan boyutlara gelecek olursak bunlar; sosyal grup etkenleri ile sosyal sınıf etkenleri, biyolojik ve fiziksel-yapısal etkenler, ailevi etkenler, kültür ile alakalı etkenler ve diğer etmenler şeklindedir.²⁴

2.1.2.1. Kalıtım ve Bedensel Yapı Faktörleri

İnsan kalıtımı “genotip” ve “fenotip” kavramlarıyla açıklanmaktadır. Genotip, kişilerin atalarından aldığı biyolojik genetik kodlamasını içermektedir fakat bu tek başına izah etmeye yetmemektedir. Sebebine gelecek olursak bireylerde görülen nitelikler, genotipin bir kısmını oluşturur. Kişilerde bedensel nitelikler ve kişilik kavramıyla alakalı tavırları, zekası, eğilimleri gibi kişilere has nitelikleri ise fenotip terimi karşılamaktadır.²⁵

2.1.2.2. Sosyo-Kültürel Faktörler

Kişilik şekillenmesinde en önemli etkenlerden birisini de çevresel etkenler meydana getirmektedir. Bu çevresel etkenlerin arasında bireylere en çok etki eden etken, kişilerin içinde buldukları toplum yapısının sosyokültürel nitelikleridir.²⁶ Kişilerin kişiliği anlamlandırmasında, geçmiş yaşam yaşantıları ve şu an içinde bulunduğu toplum ve yer aldığı sosyal sınıfların kültürel temelini bilmesi çok büyük

²⁴Mustafa Sarıtaş, Yönetimde Kişilik Faktörü, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 12.12, 1997, s.527-548

²⁵Şenay Yapıcı ve Mehmet Yapıcı, Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi, *Anı Yayıncılık, Ankara*, 2005, s.27

²⁶Zümra Özyeşil, Öz Anlayış ve Bilinçli Farkındalık, *Maya Akademi*, 2011, s.45-56

anlam ifade etmektedir.²⁷ Kültür, kişilere neyi nasıl yapacaklarının rotasını çizer ve kişileri bu yönde baskı yapar. Bu nedenle kültür ve kişilik arasında ilişki vardır.²⁸

2.1.2.3. Aile Faktörü

Kişilerin büyüdüğü aile çevresi ve ailesindeki kişilerle oluşturdukları bağları, kişilik yapılanmasında önemlidir. Demokratik ebeveynlerin olduğu ve baskı yapıcı davranışların olmadığı ailelerde, çocuk konforlu, sakin ve rahat bir ortamda büyüyerek gelişme gösterir ve böyle bir ortamda mantıklı davranma, tarafsız olabilmeyi becerme ve süre geçtikçe daha etkin olduğu, bağ kurarken zorlanmadığı görülmüştür. Ebeveynlerin aldıkları tavırlar sonucu çocukların edindikleri tavırlarda pekişme veyahut cesareti yok eden nitelikler birçok huy ve değer kavranmasında destek sağlamaktadır.²⁹

2.1.2.4. Sosyal Yapı ve Sosyal Sınıf Faktörleri

Kişilik yapılanmasında, bir diğer etmense fertlerin içinde bulunduğu sosyal sınıfın statüsüdür. Kişilerin bu içinde bulunduğu sosyal sınıf, yaşam şekli, yönelim ve görüşleri, eğitim olanakları, tüketim biçimleri ve bireysel özelliklerinden şekillenmektedir. Örneğin, üst sınıfta bulunan bir çocuğun hayatı yaşama şekli, gelir durumu, sosyal konumun da etkisiyle iyi bir mesleki konumda bulunacak ve buna göre davranışları şekillenecektir fakat alt sınıftan birisi bulunduğu sosyal statüsüne uygun yaşamını sürdürecektir. Düşük gelire sahip bir ailede doğan çocuk, pek çok olanaktan mahrum kalırken yüksek gelire sahip bir ailede doğan çocuk alacağı eğitim olanakları ve beslenme şekliyle, yeteneklerini daha çok şekillendirme şansı kazanacaktır. Tüm bunlar nedeniyle, olanakları kısıtlı kişilere göre, bu bireylerde farklı nitelikler kazanımı görülmektedir.³⁰

²⁷Mine Uysal, Hemşirelerin Kişilik Özellikleri ile Karar Stratejilerinin İlişkisi, *Haliç Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul*, 2010, s.12-27. (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

²⁸Tuba Erkoç, Kişilik Özelliklerinin Örgütsel İletişime Etkisi ve Bir Araştırma, *Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul*, 2008, s.16. (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

²⁹Öznur Bozkurt, Girişimcilik Eğiliminde Kişilik Özelliklerinin Önemi, 2006, s.91-95

³⁰Feyzullah Eroğlu, Davranış Bilimleri, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., 4.Baskı, İstanbul, 1998, s.110-147

2.1.2.5. Coğrafi ve Fiziksel Faktörler

Kişilik şekillenmesinde; bireyin yaşadığı coğrafi ortamın tesiri de yadsınamaz. Coğrafyanın halk kültürüne ve antropolojik yapıya nüfuzu yadsınamaz gerçeklerden birisidir. Örneğin soğuk bölgelerde yaşayan kişilerin tabiatı daha ciddi ve sertken, sıcak bölgelerde yaşayan kişilerin tabiatı daha değişken ve yumuşak bulunmuştur. ³¹

2.1.2.6. Diğer Faktörler

Kişilik şekillenmesinde bu etkenlerin dışında pek çok etken daha mevcuttur. Bu etkenlerin bir kısmı bilebildiklerimiz, bir kısmı gözlemleyebildiklerimiz, bir kısmını ise ölçebildiklerimiz oluştururken bunların karşıtları da bu etkenlerden sayılmakta ve kişilik şekillenmesinde nüfuz etmektedir. Bunun dışında yetişkinler, iletişim araçları ve kardeş sırası da kişiliği etkilemektedir. ³²

2.1.3. KİŞİLİK KURAMLARI

2.1.3.1. Sigmund Freud ve Psikoanalitik Kişilik Kuramı

Freud'un ünlü 'Topografik Model'i kişilik kavramını açıklamak için kullanılmıştır. Modele göre kişilik; bilinç, bilinç öncesi ve bilinçaltı kısımlarımdan oluşmaktadır. Bilinç farkında olduğumuz anları temsil ediyor diyebiliriz. Bilinç öncesi ise geçmiş yaşantılarımız, bellek ve hatırlama ile alakalıdır. Bilinçaltı ise aklımızda kaydedilmiş olan anılarımızdır ama bilinç öncesi ile karşılaştığımızda burada ki ayırım şudur bilinçaltındaki anılarımızı istemli olarak her zaman geri çağırılmamızdır. Freud'a göre, bu üç kavramın kapsamı, yapısı ve kısaca her şeyi bizim kişiliğimizdir. ³³

2.1.3.2. Carl Gustav Jung ve Analitik Psikoloji

Jung geliştirmiş olduğu kompleksler teorisi, sözcük çağrışımları ve psikolojik tipleri hala günümüzde yerini koruyan bir bilim adamıdır. Jung'u bir okul yapan bütün insanbilimlerine yansıyan türevleriyle sembol bilim alanındaki çalışmaları ve

³¹ Eroğlu, a.g.e., s.110-147

³²İlhan Erdoğan, İşletmelerde Davranış, İstanbul Üniversitesi, İşletme Fakültesi Yayın, İstanbul, No: 242, 1991

³³ Emine Müge Tunca, Denetimli Serbestlik Programı'ndan Yararlanan Kişilerin Kişilik Özelliklerinin Davranış İnhibisyon Sistemi/Davranış Aktivasyon Sistemi Ölçeği ve Eysenck Kişilik Envanteri-Gözden Geçirilmiş Kısa Formu Üzerinden Araştırılması, Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir, 2017, s.13-21. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)

kişisel/ortak bilinçdışının dinamiklerini ve görüngülerini irdeleyen eserleridir. Bilimsel gelişmeye olan faydaları dışında pek çok bilim dalıyla da ilgili ve etkileşimli olan yenilik ve değişime neden olmuştur.

Bilimdeki bu yenilikleri sağlayan Jung'un Analitik Psikolojik Yaklaşımıdır. Bu yaklaşım psikolojik deneyimlerin öğelerinin araştırılmasını amaçlayan kolektif bilinçdışı, arketipler ve kişiliğin tamamlayıcı kuvveti şeklinde benliğin değerini açıklayan bir yaklaşımdır. Bilim dünyasına yarar sağlayan teorileri sayesinde Jung eleştirilere maruz kaldığı kadar bir o kadar da ünlü birisine dönüşmüştür. Jung'un kolektif bilinçdışı (collectiveunconscious) ve arketipleri fazlasıyla özgün bulunmuştur.³⁴

2.1.3.3. Alfred Adler ve Bireysel Psikoloji

Kişilerin hayatını ve kişiliğini şekillendiren en önemli etkenlerden biriside "doğum sırası"dır. Bu kavramı ilk dile getiren Alfred Adler aynı zamanda bireysel psikolojinin de temellerini atan kişidir. Adler doğum sırası (actualbirthorder) hakkında çocuğun aile içindeki yeri ve kardeşler arasında dünyaya kaçınıcı sırada gelmiş olduğu şeklinde açıklamıştır. Çocuğun geleceğinin şekillenmesinde etkileyici niteliklerin olduğuna dikkat çeken doğum sırası geçmiş dönem yaşantılarıyla alakalı bazı nitelikleri de içermektedir. Doğum sırası ilk çocuk, ortanca çocuk, son çocuk ve tek çocuk şeklindedir. Dünyaya kaçınıcı sırada geldiğine göre bu kardeşlerin her birinin belli özellik ve misyonları mevcuttur. Yetişkinlik nitelikleri bu sıranın çocuklukta ne şekilde sağlandığını aynalamaktadır.³⁵

2.1.3.4. Eric Fromm ve Hümanist Psikoloji

Ünlü psikanalist Eric Fromm felsefe ve kültüralist kimliğinin yanında aynı zamanda bir toplum bilimcidir. Bireyleri; psikolojik, çevresel ve metafiziksel alanlarda ele almış ve edinmiş olduğu bu teorik verileri duru bir şekilde kendi yazılarında açığa çıkarmıştır, o zamanın çevresel problemlerinin tedavisini hümanist bir toplum oluşumuyla çözmeye kendini adanmıştır.³⁶ Eric Fromm, insancıl ahlak felsefesini

³⁴David M.Wulff, *Psychology of Religion Classic and Contemporary*, John Wiley and Sons, 2nd ed., New York, 1997, s.461-462

³⁵Lawson David M. and Daniel F. Brossart, *The Association Between Currentin Tergenerati Onal Family Relation Ships and Sibling Structure*, *Journal of Counseling & Development*, 82.4, 2004, s.472-482

³⁶Mustafa Güner, *Erich Fromm'un Ahlak Anlayışı*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2012, s.105. (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

ruhsal açıdan incelemiş, insancıl ahlakın ne şekilde olabileceğini ve karşımıza çıkabilecek sorunlardan bahsetmiştir.³⁷

2.1.3.5. Karen Horney ve Bütüncül Psikoloji

Horney teorisinde nevrozlardan, cinsellik ve kadın ilişkisinden ve psikoterapinin öneminden bahsetmiştir.³⁸ Horney kişiliği hayat boyunca şekillenen toplumsal olarak da etkilenen, hisler, gayeler, fikirler, sezgiler, kararlar ve hepsinin birbirinin etkilemesi olarak açıkladığı bir aşamadır. Kişilik, bireyin ailevi yapısı, çevresel, kültürel ve toplumsal etkilerin birleşimi sonucu şekillenir. Horney kişilik ile ilgili iki ana kavramın rolü üzerinde durmuştur bunlar; güvenlik duygusu ve doyumdur. Güvenlik ihtiyacı bireylerin tavırlarının ana ihtiyacıdır. Doyumsa, bireyin ihtiyaçları doğrultusunda doyuma ulaşabilme boyutunu ve seviyesini açıklar.³⁹ Horney, kişilik ve benlik kavramları üzerinde durmuş, “olması gereken (ideal)” ve “gerçek benlik” terimleriyle alakalı fikir ve görüşlerde bulunmuştur.⁴⁰

2.1.3.6. Erik Erikson ve Psikososyal Kuramı

Erikson, Freud’a benzer şekilde, kişiliği tanımlarken belli periyotlar şeklinde açıklamıştır. Fakat kişilerde cinsel gelişimi ön plana alan Freud yerine kendisi sosyal gelişimin önemi üzerinde durmuştur ve bu yüzden teorisi, “Psikososyal Kuram” olarak bilinir. Freud’a göre kişilik ilk 6 yaşta oluşurken, Erickson gelişim hayat boyu süren bir süreçtir ve kişilik hayat boyunca şekillenebilir diye açıklar.⁴¹

2.1.3.7. Otto Rank ve Ayrılma Anksiyetesi

Rank ise teorisinde anksiyete kavramı üzerinde durmuş ve bireyler üzerinde yaşadıkları sürece hayat korkusu ve ölüm korkusu olarak karşımıza çıkan iki kavramdan bahsetmiştir. Bireylerin ilişkilerinden kendini koparacağı ve bu özgün olanakların kendi bünyesinde açığa çıkardığı anksiyeteye hayat korkusu denirken,

³⁷Mustafa Doğan Karacoşkun, Erich Fromm ve Din Tanrısız Bir Dindarın Hümanistik Din Anlayışı, İz Yayıncılık, İstanbul, 2012, s.26-27

³⁸Banu İnanç ve Ercüment Yerlikaya, Kişilik Kuramları, Pegem Akademi, 6. Baskı, İstanbul, 2012, s.90

³⁹Gürsen Topses ve Nergiz Serin, Psikolojik Danışma ve Kişilik Kuramları, Nobel Akademi Yayıncılık, 1. Basım, Ankara, 2012, s.52

⁴⁰Topses, a.g.e., s.53

⁴¹Osman Özdemir vd., Kişilik Gelişimi, *Psikiyatride Guncel Yaklasimler, Current Approaches in Psychiatry*, 4.4, 2014, s.566-589

bireyin kendi benliğinde kaybolduğunu ve tüm her şeyi kaybettiğini hissettiğinde ortaya çıkardığı anksiyeteye ise ölüm korkusu denir.⁴²

2.1.3.8. Eric Berne'nin Kişilik Kuramı

Berne teorisinde çocukluğu tavırlar ve çevre tesirini düşünmeden ve önemsemeyen oluşturur. Berne çocukluk hakkındaki teorisinde Freud'un ortaya atmış olduğu id terimine benzer bir teori ortaya atmıştır, ebeveynler hakkında görüşlerindeyse, diğer insanlara rota sağlama ve öğütte bulunma basamağı olduğunu söylemiştir. Ebeveyn olmak kişilerin hayatında süreklilik etkenidir. Gelenekçilik ile ebeveynlik arasında bir bağ bulunmaktadır. Kişilerin doğasında bulunan bu özelliğin, kişiliğin şekillenmesindeki yardımı ve seviyesi her insanda değişik biçimlerde bulunmakta ve kişilik kavramının olgun tarafı ise çocuklukta yönelimlerin disipline edilerek kontrol edildiği ve denetim altına alınarak topluma uyum sağladığı basamaktır. Bu özellikler her insanda mevcut olmakla birlikte hayatta kalmak içinde şarttır. Kişilerdeki olgunluk, realitenin tarafsız şekilde görülebilmesi ve kişinin her zamankinden daha fazla etkinlik içinde olmasına yöneliktir.⁴³

2.1.3.9. Davranışçı Kuram

Davranışçı kuram öğrenmeye dayanmaktadır. Başka bir tabirle, kişilerin tavır ve tutumlarının niteliğinin sebeplerini anlamak geçmiştir. Örnek vermek gerekirse bir kişi saldırganlık tutumu içerisindeyse neden bu şekilde olduğunu geçmiş dönem yaşantılarında bulmak icap etmektedir. Birey farklı zaman dilimlerinde kendisinde var olan bu saldırgan tutum aracılığıyla istediklerini yerine getirebilmiş, bu sebeple bu saldırgan tutumu pekişmiş olabilir. Davranışçı kuram çoğunlukla psikanalitik teoriye karşıt olarak biçimlendirilmiştir. Davranışçı psikolojinin temeli tavır, tutum, hal ve davranışsal öğelerdir. Davranış psikolojisi alanında Skinner tarafından oluşturulan kişilik kuramı, Bandura tarafından oluşturulan benlik fikirleri, Julian Rotter'ın yaklaşımı ve Beck'in bilişsel teorisi şeklinde dört ana başlıkta araştırılmıştır.⁴⁴

⁴²Kriton Dinçmen, Deskriptive ve Dinamik Psikiyatri, Ar Yayın Dağıtım, İstanbul, 1981, s.84

⁴³Gülçin Karabacak, İşgören Kişilik Özelliklerinin İş Stresi Üzerine Etkisi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2010, s.43-44. (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

⁴⁴ Karabacak, a.g.e., s.57

2.1.3.10. Bilişsel Kuram

Bilişsel kurama göre ruh sağlığında ana denge kurucu özellik kişilerin düşünsel-bilişsel tarafındadır. Bu kuramda kişilerin yaşadıklarını nasıl yapılandırdığı ve ne şekilde anlam yüklediği, duygularının nasıl olduğu ve bu kişilerin ne şekilde davrandığı çok önemlidir. Bilişsel kuramın kişilik hakkında; bilginin ne şekilde işlendiği, davranışların temelinde yer alan çekirdek inanç ve şemaların bizi nasıl şekillendirdiği ve kişilik bozukluklarının tanı ve teşhisinde ve sınıflandırılmasında kategorize etmektense, boyutsal bir şekilde yaklaşmanın öneminden bahsedilmektedir.⁴⁵

2.1.3.11. Carl Rogers Birey Merkezli Yaklaşım

1950 senesi ve ilerleyen senelerde Danışanı Merkeze Alan Terapi Yaklaşımı, psikoterapistlere ve psikolojik danışmanlara farklı bir noktadan bakmaya yönelik yardımcı olmuş, günümüzdeki psikolojik danışmanın mimarı olmuştur. Danışan Merkezli Terapinin diğer bir adı "Birey Merkezli Terapi" olarak söylenmektedir. Bu yaklaşımın mimarı olan Carl Rogers'a göre danışan bireyler kendilerini yönetebilme, kontrol edebilme, gelişim gösterme ve değişme, rota çizme, benliğini bulup kendisini gerçekleştirme gibi genetik bir kapasiteye yönelimleri bulunmaktadır.⁴⁶ Danışanın gelişme göstermesini sağlamak için üç ana durum mevcuttur ve bunlar;1-Empati: etkin dinleme becerisi ve tam anlama,2-Saygı: pozitif davranış ve tavır ileşartsız kabul,3- Dürüstlük: içten, tutarlı ve uyum sağlamakla alakalıdır ve bu üç durum, ilişkinin başlangıcında veya ilişkinin gidişatı boyunca danışan kişice yerine getirilmeli ve kendisi bu durumu görerek, yaşayarak ve en önemlisi hissederek yaşamalıdır.⁴⁷

2.1.3.12. Abraham Maslow ve Holistik Dinamik Kuramı

Abraham Maslow'a göre "Holistik Dinamik Kuram"; kişilerin özünde iyi oldukları ve devamlı gelişme göstererek kendi potansiyellerini gerçekleştirmeye çalıştıklarını destekleyen bir hümanist yaklaşımken, öğrenme öğretilerinin gelişimiyle birlikte zihinsel/sosyal öğrenme teorileri sonucunda kişilik ve gelişimi hayat boyu devam eder yönelimine girilmiştir. "Holistik" terimiye kişilerin görüş ve tavırlarının

⁴⁵Aaron T. Beck, Denise D. Davis and Arthur Freeman, Eds. *Cognitive Therapy of Personality Disorders*, Guilford Publications, 2015, s.63-86

⁴⁶Mearns, Dave and Brian Thorne, *Person-Centred Therapy Today: New Frontiers In Theory and Practice*. Sage, 2000, s.73-85

⁴⁷Connor Mary, *Training The Counsellor: An Integrative Model*, Routledge, 2006, s.74-120

manasıyla alakalıdır. “Adaptif bir sistem” terimiyle kişilerin fikir, his, bilinç haliyle oluşturmuş olduğu manaları ve topluma ayak uydurabilmek için değişim gösterebilen ve gerektiğinde bulunduğu çevresini de değiştirmekten çekinmeyen bir yapıya dikkat çeker. Adaptif bir sistem olarak kişilerin bulunduğu çevre üzerinde yaşadığımız gezegen olan dünyamızdır. Bu kurama göre değişen çevremiz ve kişiler sürekli etkileşim halinde oldukları için farklı şekillerde tesirleri olmakta, kişilerin tüm bunlara uyum sağlama kabiliyeti vardır. Sağlık, kişilerin değişimler karşısında uyum sağlama, bedensel, ruhsal ve sosyal yönden dengesini kurmasıdır. Bu yaklaşıma göre, kişinin sağlığı, değişen ve gelişim gösteren çevresine de her yönden uyum gösterme seviyesine göre belirlenir. Bu yaklaşımda kişinin baş etme yöntemleri yeterli olmazsa bunun sonucu hastalıktır.⁴⁸

2.1.3.13. Hans Eysenck ve Faktör Kuramı

Eysenck, kişilik tiplemesi teorisini, iki farklı boyutta ele almıştır. Ve bu iki farklı boyutunda uç kısmında bir kişilik niteliği bulunduğunu bir model içerisinde meydana getirmiştir. İlk boyut içedönük-dışadönük, ikincisi duygusal dengesizlik (sınırlı)-duygusal dengelilik (sakin) boyutudur. Eysenck’ in Dışadönük İnsan Tipi, İç ve Girişimci Girişimcilik Tipleriyle benzeyen nitelikler bulundurmaktadır. Dışadönük insanlar, girişimci, sıcakkanlı, içten, sevinçli, pozitif bakan, canlı, sadık nitelikleriyle girişken olabilmeye meyilli kişilerdir. İçedönük, Nevrotik İçedönük ve Nevrotik Dışadönük kişiler buldukları nitelikler sebebiyle girişken olmaktan fazlasıyla uzaklaştıkları bilinmektedir. Bunu nedeni bu kişilerin yapı olarak dış çevreye karşı kapalı, kaygı düzeyi yüksek, anksiyetesi olan, güvenemeyen, istek ve ilgi azlığı bulunan, sessiz, duyarsızlaşma yaşayan, negatif düşünceleri olan nitelikler sergilemeleridir.⁴⁹

2.1.3.14. Raymond B. Cattell ve Faktör Kuramı

Raymond B. Cattell, kişilik hakkında; bireylerin belli bağlamlarda ne şekilde davranacağını şekillendiren etkenler toplamı olduğunu söylemiştir. Psikolojik alanda

⁴⁸Roy Callista The Royadaptation Model, Third Edition, Upper Saddle River: Pearson Prentice Hall Health. New Jersey, 2009, s.35-50

⁴⁹ Umut Kubat, İmalat Sektöründe İş Değerleri ile Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya*, 2007, s.44. (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

yapılan çalışmaların amacı, farklı kişilerin çeşitli sosyal ve diğer bağlamlarda ne şekilde davranacağına önceden kestirebilmesi yönündedir.⁵⁰

2.1.3.15.Beş Faktör Kişilik Modeli

Bu kuram; kişilik özelliklerini etkileyen tek etken genettir şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Ana yönelimlere etki eden genetik mekanizmalar bunların içerisine beynimizin yapı mekanizmaları, hormonal sistemler ve genlerimizde girmektedir ve bu kuram çevrenin bize hiçbir etkisi olmadığını öne sürmektedir fakat kuramın bu şekilde olması çevresel etkenlerin bizi etkilemediği anlamına gelmemektedir. Temel eğilimlerin şekillenmesinde çevrenin etkisi yoktur. Ancak bu çevresel faktörlerin kişiliğin biçimlenmesinde etkili olmadığı anlamına gelmez. Çevre etkeninin doğrudan kişiliği şekillendirici etkisi olmasa da kişilik bileşenlerinden birisidir ve karakteristik adaptasyonlarda ki etkisi yadsınamaz.⁵¹

Beş faktör modelinin altında yatan temel varsayım, insanların gösterdikleri bireysel farklılıkların dünyadaki bütün dillerde kodlanacağı, konuşma diline sözcükler halinde yansıtacağı ve bu sözcüklerden yola çıkarak insanın kişilik yapısını kapsayacak bir sınıflamanın oluşturulabileceğidir. Bu varsayımdan hareketle, kişilik özellikleri arasında en önemlilerini belirlemede bir kaynak olarak araştırmacılar doğal dillerdeki sözcük dağarcığına yönelmişlerdir. Eğer kişilik özellikleri arasında insanı tanımlayan en önemli vasıflar dünya dillerindeki sözlüklere ayrı terimler olarak yerleştirilseydi o zaman sözlükler bu birikmiş halk kültürünün merkez deposu olarak ortaya çıkacaktı. Farklı dillerin hepsi insan niteliklerinin aynı tiplerini tanımlayan terimleri içerir. Bu, her dilde tanımlanan insan özelliklerinin evrensel olup olmadığı ile ilgili önemli bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Modern dünya dillerinin her biri bireysel farklılıkları tanımlayan binlerce terim içerdiği ve bu terimler her bir dil işlevinde hemen hemen eş anlamlı olduğu için, belli başlı faktörler altında toplanabilen böyle terimler arasındaki ilişkileri ortaya çıkartmak gerekmektedir. Böylece terimlerin altında yatan faktörler diller arasında karşılaştırılabilir ve her hangi bir faktörün önemli kültürler üzerindeki mevcudiyeti tarafından ölçülebilir.⁵²

⁵⁰Gülgün Yanbastı, Kişilik Kuramları, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir, 1990, s.239

⁵¹Banu Yazgan İnanç, Kişilik Kuramları, Pegem Akademi, Ankara, 2010, s.291

⁵²Oya Somer and R. Goldberg Lewis, The Structure of Turkish Trait-Descriptive Adjectives, *Journal of Personality and Social Psychology*, 76.3, 1999, s.431

- Beş Temel Faktörün Özellikleri

Birçok araştırmacının beş faktör modelinin kişilik özellikleri ile ilgili anlamlı ve açıklayıcı bir sınıflama verdiğini kabul etmelerine karşın, bazı faktörlerin kapsamlarına ilişkin tam bir fikir birliğine varabilmiş değildirler. Örneğin, Digman beş faktör modeli ile ilgili on dört çalışmayı değerlendirmiş ve faktör analizlerinin sonucunda çıkan bu ana boyutların varlığının artık neredeyse kesinlik kazandığını vurgulamıştır. Buna ek olarak, beş faktörün kendi aralarında iki büyük faktör dizisinde organize olduğunu düşündüğünü ifade etmiştir. Bu iki büyük faktörü “faktör alfa (α)” ve “faktör beta (β)” olarak isimlendirmiştir. Faktör alfa, yumuşak başlılık, sorumluluk ve duygusal denge; faktör beta, dışadönüklük ve deneyime açıklıktan oluşmaktadır. Digman, ayrıca bu iki büyük faktörün kaynaklarıyla ilgili bir açıklama da sunmuştur. Ona göre Alfa (yumuşak başlılık, sorumluluk, duygusal denge), sosyalleşme sürecini, Beta (dışadönüklük ve deneyime açıklık) ise, kişisel gelişimi temsil etmektedir.⁵³

Kişiliğin ana boyutlarını saptamak için çalışan Eysenck’in yaptığı çalışmalarda kişilik, Dışadönüklük ve Nevrotiklik şeklinde ikiye ayrılmaktadır. Eysenck ilerleyen çalışmalarındaysa ana boyutuna soğuk olma, sinirli olma ve antisosyal olmayı ifade eden Psikotiklik kavramını da dahil ederek kişiliği üç ana dala ayırmıştır. Başka bir kişilik 16 boyut olarak bulduğu kişilik boyutlarıysa farklı çalışmacılarca faktör analizinden geçirilerek ve yaygınlık beş faktörlü kişilik boyutları şeklinde geliştirilmiştir. Bu beş faktör; Sorumluluk, Nevrotiklik, Dışadönüklük, Uyumluluk ve Gelişime Açıklıktır.⁵⁴

1. Dışadönüklük- İçedönüklük

Temelinde sevinçli, mutlu, yaşama sevincine sahip, girişimci, sosyalitesi yüksek ve konuşkanlık gibi nitelikleri kapsayan bu faktör, Eysenck’in, dışadönüklük boyutu ile benzetilmektedir. Eysenck’in ileri sürdüğü boyutlar (dışadönüklük- içedönüklük ve nörotisizm) hakkında çalışma yapan pek çok çalışmacı, çalışmaları sonucunda bu boyutların nerdeyse her daim ana boyut şeklinde karşımıza çıkabileceğini belirtmişlerdir.⁵⁵

⁵³ Oya Somer vd., Kuramdan Uygulamaya Beş Faktör Kişilik Modeli ve Beş Faktör Kişilik Envanteri (5FKE), Ege Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Yayınları, İzmir, 2004

⁵⁴ Miles Hewstone vd., Blackwell Publishing, 1. Basım, Oxford, 2005, s.299-302

⁵⁵ Cattell Raymond B., Confirmation and Clarification of Primary Personality Factors, Psychometrica, 12.3, 1947, s.197-220

Costa ve McCrae, bu boyutu, topluluğu sevme, heyecan arama, sıcaklık, aktivite ve olumlu duygular alt ölçekleri ile temsil etmişlerdir.⁵⁶ Saucierise, sıcaklık alt boyutunun McCrae ve Costa tarafından dışadönüklük faktörü altında düşünölmekle beraber, birçok araştırmacının bu alt boyutu yumuşak başlılık faktörünün merkezinde gördüklerine işaret etmiştir.⁵⁷ McCrae ve Costa, bu boyuttaki özelliklerden hangilerinin merkezde, hangilerinin çevrede olduğuna dair farklı görüşlerin olduğunu belirtmektedirler.⁵⁸ Costa, McCrae ve Saucier gibi yazarlar sosyallik ve tepkisellik (impulsivity) özelliklerini ayırmanın yararlı olacağı görüşünde olduğunu vurgulamaktadırlar; Hogan'ın ise bu faktörün sosyallik ve girişkenlik olarak ikiye ayrılmasının modeli güçlendireceği yolundaki görüşlerine dikkat çekmektedirler. Dışadönüklüğün fevrilik bileşeninin, sosyalliğe nazaran, kurumsal beklentiler yönünde daha kuvvetli ilişkiler gösterdiğine işaret ettiğini belirtmektedir. Goldberg'in analizlerinde, baskınlık ve aktivite dışadönüklük boyutunun temel belirleyicileri arasındadır.⁵⁹

2. Yumuşak Başlılık

Uyumluluk iki uçlu boyuttan oluşmaktadır bir tarafta fedakarlık, bakım ve duygusal ağıdan yardım, diğer taraftaysa ben merkezlilik, kin ve nefret, diğer insanlara karşı ilgisizlik ve haset gibi nitelikler mevcuttur. Uyumluluk niteliği fazla olan bireylerde; güven verici olma, başkalarının fikirlerine saygılı olma ve geniş fikirli olma, özverili, uysal, uyumlu ve mütevazi olma gibi nitelikler bulunmaktadır. Doğruluk ile güven kişilerin amaçlarıyla alakalıdır. Güven, karşımızdaki kişinin niyetinin kötü olmadığına yönelirken, doğruluk ve deneyime ağıklıkta maksadının ne olduğunu bilmek ve aldatan ya da yanıltan birisi olmadığına inanmaktır.⁶⁰

Costa, McCrae ve Dye, yumuşak başlılık boyutunun, aynı dışadönüklük boyutu gibi kişilerarası ilişkilere bağlı bir boyut olduğunu belirtmişler, ancak dışadönüklüğün sosyal uyaranların miktarı ile ilişkili olduğunu, yumuşak başlılığın ise ilişkilerin niteliği ile bağlantılı olduğunu vurgulamışlardır. Araştırmacılar, yumuşak

⁵⁶Robert R. McCrae and Paul JR Costa, Updating Norman's Adequacy Taxonomy, Intelligence and Personality Dimensions In Natural Language and In Questionnaires, *Journal of Personality and Social Psychology*, 49.3, 1985, s.710

⁵⁷Saucier Gerard, Benchmarks: Integrating Affective and Interpersonal Circles With The Big-Five Personality Factors, *Journal of Personality and Social Psychology* 62.6, 1992, s.1025.

⁵⁸McCrae and Costa, a.g.e., s.710

⁵⁹Goldberg, Lewis R, The Structure of Phenotypic Personality Traits, *American Psychologist*, 48.1, 1993, s.26-34

⁶⁰Robert R. McCrae and Oliver P. John, An Introduction to The Five-Factor Model and Its Applications, *Journal of Personality*, 60.2, 1992, 175-215

başlılığın alt boyutları olarak güven, dürüstlük, elseverlik (alturizm), uyma/itaat, alçak gönüllülük ve merhametliliği tanımlamışlardır. Bu boyutun, kişilerarası ilişkilerde etkili olmasının yanı sıra, kişinin kendilik-algısını etkilediğini, sosyal tutumlar ve yaşam felsefesi geliştirmekte de etkili olduğunu işaret etmişlerdir.⁶¹

3. Duygusal Dengesizlik (Nevrotiklik) Boyutu

Olumlu olmayan sebeplere liderlik etmekte olan duygusuz dengesizlik anksiyete ve depresyona yönelimli olmakla alakadar olduğu kadar duygusal dengenin olumlu olmayan yönelimi olarak da; moral bozukluğu, anksiyete, endişe, asabiyet, kırgınlık, haset, gerginlik, hüznü olma, çabuk sıkılma, duygusallık, coşku, hoşgörü, dayanıklılık, güvende hissetmeme, kötümserlik ve sinir ile alakalı nitelikleri bulundurmaktadır.⁶² Bir diğer ismi "nevrotiklik" olan duygusal dengesizlik, genelde duygusal dengenin pozitif yönlü psikolojik uyumunun eksikliğine denk düşmektedir.⁶³ Bu alandaki düzeyi yükselen kimseler de korku, endişe ve hüznü gibi duygular baskındır.⁶⁴ Aynı zamanda bu bireylerde bulunan negatif duyguların davranışsal ve zihinsel bulguları da yaşama karşı olan eğilimi belirtmektedir.⁶⁵

McCrae ve Costa kişilik psikologlarının (özellikle Eysenck'in), nörotisizm terimini, psikolojik huzursuzluğu deneyimlemeye yatkınlıkla karakterize edilen, normal bir kişilik boyutu olarak kullandıklarına işaret etmektedirler. McCrae ve Costa, nevrotik tanısı alan kişilerin bu boyutta yüksek puanlar aldıklarını ve ayrıca yüksek puanlar alanların daha sıklıkla çeşitli psikolojik bozuklukları gösterme eğiliminde olduklarını da belirtmektedirler. Ancak yazarlar nörotisizm boyutunun, normal gruptaki kişiliği anlamak açısından da büyük önem taşıdığına, çünkü bu boyutun somatik şikâyetler, psikolojik olarak iyi hissetme, çeşitli başa çıkma mekanizmaları ve stresin algılanmasıyla yakından ilgili olduğuna dikkat çekmektedirler. Duygusal denge

⁶¹Paul JR Costa vd., Facet Scales For Agreeableness and Conscientiousness: A Revision of The NEO Personality Inventory." *Personality and Individual Differences* 12.9, 1991, s.887-898

⁶²Robert R. McCrae and Paul JR Costa, Adding Liebeund Arbeit: The Fullfive-Factor Model and Well-Being, *Personality and Social Psychology Bulletin* 17.2, 1991, s. 227-232

⁶³Moody Margot Charlene, *Adaptive Pehavior In Intercultural Environments: The Relation Ship Between Cultural Intelligence Factors and Big Five Personality Traits*, Diss, George Washington University, 2007, s.22

⁶⁴Judge Timothy A. vd., Five-Factor Model of Personality and Employee Absence." *Journal of Applied Psychology*, 82.5, 1997, 745

⁶⁵McCrae, a.g.e., s.227-232

faktörünün karşıt ucu olan nörotizm, endişe, kızgınlık, utanma gibi üzüntü verici duyguları içeren olumsuz bir duygu alanı olarak karşımıza çıkmaktadır.⁶⁶

4. Deneyime Açıklık

Gelişime açıklık boyutu, araştırmacılar arasında üzerinde en az fikir birliğine varılan boyuttur. Norman bu boyutu kültür olarak adlandırırken,⁶⁷ Peabody ve Goldberg zeka olarak adlandırmıştır.⁶⁸

Gelişmeye yüksek oranda açık olan kişilerde, çözümsel düşünebilen, hassas, başkalarının düşüncelerine saygılı, hayalperest, maceracı, özgün, imgesel gücü kuvvetli, merak eden, kendi fikir ve hislerine eğilen, özgürlüğüne düşkün; düşük orandakilerdeyse gelenekçi, belirli çizgilerde bir hayat yaşama yönelimli, muhafazakar, kayıtsız kimseler olarak karşımıza çıkabilir. Deneyime açık kişilerdeyse, alışılmışın dışında, orijinal, değişik ve ırsak düşünebilme nitelikleri bulunur. Otonom düşüncesi olduğundan özgür idrak etme gücü de bulundurlar.⁶⁹

Johnson ve Ostendorf analitiksel, ilgi alanları geniş, meraklı, kültürlü, yenilikçi, zeki, bilgili gibi özelliklerin zeka-açıklık faktörünün pozitif yönünden yük aldığını ifade etmişlerdir. Buna karşın geleneksel, sıradan, kurallara uyma gibi özelliklerin bu boyutun negatif yönünden yük aldığını vurgulamışlardır.⁷⁰

5. Sorumluluk

Boyutun yükselen tarafında bulunan bireyler tertipli, önlem alan, sebatlı, tutkulu, temiz, özenli, verilen görevlere bağlılık gösteren, başarılı olmaya yönelik dikkatini toplayan, kendisini denetleyebilen, sorumluluk alabilen ve uyum gösterebilen kişilerken ve sorumluluk nitelikleri yüksek orandayken, plan yapamayan, düzen sağlayamayan, dikkat dağınıklığı olan, disipline olamayan nitelikler görülen kişilerse bu kişilerin tersine sorumluluk nitelikleri düşük seviyededir. Sorumluluk sahibi kişilerde; güvenilir olma, ortak noktada buluşabilme, sorumluluk almak, başarı eğilimi ana kaidelerdir. Çoğu defa tedbirli, sağduyulu, tavır ve davranış standartlarına göre

⁶⁶Robert R. McCrae vd., a.g.e., s.367- 372.

⁶⁷Norman Warren T., Toward an Adequate Taxonomy of Personality Attributes: Replicated Factor Structure In Peer Nomination Personality Ratings, *The Journal of Abnormal and Social Psychology* 66.6, 1963, s.574-583

⁶⁸Peabody Dean and Lewis R. Goldberg, Some Determinants of Factor Structures From Personality-Trait Descriptors, *Journal of Personality and Social Psychology*, 57.3, 1989, s.552-567

⁶⁹İnanç vd., a.g.e., s.228

⁷⁰Johnson John A. and Fritz Ostendorf, Clarification of The Five-Factor Model With The Abridged Big Five Dimensional Circumplex, *Journal of Personality and Social Psychology*, 65.3, 1993, s.563-576

davranmak şeklinde bir yönelim mevcuttur. Çok fazla düşünmek ve bu duruma fazla önem vermek sebebiyle genelde uyarılmış şekildedirler.⁷¹

Johnson ve Ostendorf düzenli, tedbirli, titiz, kendini kontrol etme ve organizasyon becerisi yüksek, amaca yönelik olma gibi özelliklerin sorumluluk faktörünün pozitif yönünden yük alırken, düşüncesizlik, tepkisellik, dikkatsizlik ve dürtü denetiminde güçlük özelliklerinin ise bu faktörün negatif yönünden yük aldığını belirtmişlerdir.⁷²

2.2. BAĞIMLILIĞIN TANIMI VE ÖNEMİ

Bağımlılık 19. Yüzyıla değin hastalık ve uyuşturucu manasına geliyordu. 19. Yüzyılın bitmesine yakın tıp tedavilerinin şekillenmesi ve gelişimiyle madde ve alkol kötüye kullanımını açıklamak için tekrardan gündeme gelerek, anlamı değişti.⁷³ Bağımlılık tanımlamalarına bakıldığı zaman ‘yabancı maddelerin vücuda alınmasının’ üzerinde durulmaktadır. Son zamanlarda bireylerin yeme şekillerinde ki değişim, parayı ne şekilde harcadıkları, mobil telefon ve bilgisayar kullanımındaki değişimler, alışveriş alışkanlıklarındaki değişim gibi pek çok alanda ve tavırlarında meydana gelen değişmelerle gözlenebilen değişimler ve bireylerin huylarında meydana gelen değişimler görülmüştür. Bağımlılık şimdilerde tek boyutlu bir konu olmadığı için açıklamasını yapmak zorlaşmaktadır.⁷⁴

Bağımlılık kavramı yaygın olarak irade gücü etkisine geçme hali ya da obje, birey ya da maddeye yönelik engel tanımayan arzu hali şeklinde açıklanmaktadır.⁷⁵ Bağımlılık ile ilgili yapılan açıklamaların büyük çoğunluğu madde alımı konusuna dikkatini vermektedir. Madde bağımlılığı denildiği zaman her türlü maddenin bağımlılığı yer almaktadır. Uyuşturucu kavramı ise kısıtlı bir tanım aralığında yer almaktadır. Bağımlılığa yol açan her türlü madde uyuşturucu grubuna girmez. Uyarıcı olarak adlandırılan çeşitleri mevcuttur. Uyuşturucu kavramının açıklamasında alkol ve

⁷¹Saxena Stuti, Are Transformational Leaders Creative and Creative Leaders Transformational An Attempted Synthesis Through the Big Five Factor Model of Personality Lens, *Aweshkar Research Journal*, 18, 2, 2014, s.33

⁷²Johnson ve Ostendorf, a.g.e., s.563-576

⁷³Bruce K. Alexander, The Globalization of Addiction, *Addiction Research*, 8.6, 2000, s.501-526.

⁷⁴Melek Kalkan ve Kaygusuz Canani, İnternet Bağımlılığı: Sorunlar ve Çözümler, Anı Yayıncılık, 2013, s.3

⁷⁵DDK (Devlet Denetleme Kurulu), a.g.e., s. 826

tütün alımı mevcut değildir. Tütün bağımlılığı ve alkol tüketimine bağlı bağımlılıkta bağımlılık çeşitlerindedir. Madde bağımlılığının pek çok niteliğe negatif etkisi bulunmaktadır örneğin kişilerde özdenetim, özgüven, özerklik, özgüllük, özgürlük kavramlarına negatif etkisi olmaktadır. Madde kullanımı sonucu oluşan bağımlılık başta beyin olmak üzere diğer organlara da direkt veyahut dolaylı olarak tesir ederek sahte iyilik hissi oluştururlar. Kişilere etki eden öznel sübjektif bir keyif hali oluşur. Tesiri süreli ve kalıcı değildir.⁷⁶

Bağımlılık, ilişki çeşidi sayılmakla birlikte kişilerin durum yahut objeler ile oluşturduğu bağ sonrasında meydana gelen özgül bir haldir. Başka bir tabirle, yalnızca madde alımı sonucu kişilerde oluşan sahte iyilik durumudur. Alışkanlıklar zamanla bağımlılığa dönüşürken müptela olmak şeklinde tanımlanan tutkunluk ile de aralarındaki anlamlı nitelikse; madde alımının bireylerde oluşturduğu tolerans ve bedensel bağımlılık oluşturma niteliğidir.⁷⁷

2.2.1. AKILLI TELEFON BAĞIMLILIĞI

2.2.1.1. Akıllı Telefon Tarihçesi

İlk cep telefonu görüşmesinin Finlandiya da gerçekleştirildiği, 1992 yılında ise ilk sms'in gönderildiği yapılan çalışmalarda görülmüştür. 3 Nisan 1973 yılında Graham Bell bulduğu cep telefonu ile ilk görüşmeyi yapmış, görüşme yaptığı bu telefon ise tuğla gibi, 850 gr. araştırıldığından da, 25 cm yüksekliğinde, 8 cm derinliğinde ve 4 cm genişliğindeydi.⁷⁸

Communicator (konuşma aygıtı) olarak adlandırılan ilk cep telefonlarının mucidi Martin Cooper'dır. Cooper bir prototip geliştirerek taşınabilir mobil telefonlar üzerinden ilk aramasını nisan 1973'te gerçekleştirmiştir. Fakat bu icat 80'lere kadar ticari bir amaçla kullanılmamıştır. 80'lerden sonra ise sadece zenginler ve iş adamları yüklü miktarlar ödeyerek bu cihazlara sahip olmaya başlamışlardır. Bu mobil cihazların pazara sürülen ilk kuşağı (1G) analog teknolojinin uygulandığı telefonları betimlemek için kullanılmaktadır. Bu telefonlar, çeşitli istasyonları içeren bir cep telefonu şebekesinin oluşturulması temeline dayanır ve sabit telefonlarla gerçekleştirdiğimiz konuşma ediminin mobil hale gelmesini sağlar. 1980'lerin sonunda

⁷⁶ Doğan, a.g.e., s. 1-2

⁷⁷Ali N. Babaoğlu, Uyuşturucu ve Tarihi: Bağımlılık Yapan Maddeler, Kaynak Yayınları, 1997, s.150

⁷⁸Kayabaş, a.g.e., s.176-201

dijital sistemlerin daha fazla değer kazanmasıyla birlikte, mobil telefonlar dijital teknolojilerle birleştirilerek, onlarla uyumlu hale getirilmiştir. Bu durum cep telefonlarının ikinci kuşağının (2G) gelişmesine neden olmuştur. 2G teknolojisi, mobil telekomünikasyon için küresel sistem üzerine (GSM) dayanmakta ve kullanıcıya çeşitli faydalar sağlamaktadır. Üçüncü kuşak (3G) telefonlar 2000'lerin başlarında kullanılmaya başlanmıştır. Akıllı telefonların ilk versiyonu olarak da tanımlanabilen 3G telefonlar veri kapasitesinin ve hızın artmasına olanak sağlamaktadır. Bunlara ek olarak dijital fotoğraflar, mp3 dosyaları ve multimedya mesajları gibi daha farklı servislerin de kullanımına olanak tanımaktadır. Dördüncü kuşak (4G) olarak adlandırılan akıllı telefonlar ise kolay ve hızlı internet erişimi ve video akışı gibi servisleri sağlayarak cep telefonu kullanımını çok daha farklı bir boyuta taşımıştır.⁷⁹ Özellik 4G teknolojisinin sağladığı hızlı internet erişimi, akıllı telefonların zaman ve mekan sınırını ortadan kaldıran, mobil bir bilgisayar olarak kullanılmasına olanak tanımıştır. Bu telefonlar üzerinden internete bağlanmanın kolaylaşması ise onların kullanım oranında muazzam bir artış sağlanmasında önemli bir rol oynamıştır.

Geçmişten şimdiye kadar telefon birçok değişim düzeylerinden geçmiştir. Avrupa Telekomünikasyon Standartları Komitesi 1982'de adı GSM olan Global Systems Mobile'ı oluşturmuş, GSM Avrupa birliği tarafından 900 Mhz frekansında çalışması için gerekli çalışmalar yapıldı ve takip eden senede bunu karara bağlayıp hayata geçirdiler. Avrupa'da 1988 ve 1989 senelerinde yapılan araştırmalar sonucunda 1991 de adeta GSM'in merkezi haline gelen Finlandiya'da Nokia'nın 1011 model telefon üretilerek ilk konuşma yapılmıştır.⁸⁰

Günümüzde bilgisayar teknolojisini takip eden cep telefonu teknolojisi, iletişim teknolojileri içinde mobil iletişim biçimi olarak ortaya çıkmaktadır. Mobil kavramı ise sözlükte devingen, gezgin, gezer karşılığını bulmaktadır. Mobil telefonların günümüzde yaygın bir şekilde kullanılması ve iletişimin vazgeçilmez elemanlarından birisinin olmasının nedenleri arasında şu özellikler öne çıkmaktadır. Birinci özellik olarak, mobil telefonların kullanıcılar tarafından kolay taşınabiliyor olması, kullanıcıyı mekânda sınırlılıkları ortadan kaldırıyor olması ve kullanıcının her an yanında taşıyor olmasıdır. İkinci özellik olarak, mobil telefonların kişisel bir araç olarak kullanılabilir olması gösterilebilir. Mobil telefon kullanıcısının, telefonun fonksiyonel özelliklerini,

⁷⁹ Eugenia Siapera, Understanding New Media, London: Sage, 2012, s.147-151

⁸⁰Funda Başaran, İletişim Teknolojileri ve Toplumsal Gelişme: Yayılmanın Ekonomi Politikası, Ütopya Yayınevi, Ankara, 2010, s.252-256

ekran renklerini, zil sesi tonlarını, mesaj ayarlarını kendi gereksinimleri ve hoşlantıları doğrultusunda ayarlayabilmesi bireysel bir araç olmasını sağlamaktadır.⁸¹

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte iletişim ve bilgi teknolojinin hızlı ilerleyişi devam etmekte ve mobil telefonlar, sosyal paylaşım siteleri ve internet toplumsal hayatın önemli bir parçası haline gelmiştir. Cep telefonlarının bu kadar yoğun bir şekilde toplumun içinde yer edinmesinin nedeni mobilite özelliğinin olmasıdır. Bu özellik sayesinde telefon kişinin her alanına girmesini kolaylaştırmıştır. İkinci bir özellik olarak da cep telefonlarının erişilebilirliğidir. Genellikle bireyler yanlarında telefonları olmadığında eksiklik hissedebilirler ve bu durum onların kendilerini yalnız hissetmelerine sebep olabilir.⁸²

Yapılan çalışmalar bireylerin telefonları yanlarında olduğunda kendilerini çok daha güvende hissettiklerini göstermektedir. Hatta telefon yanlarında olduklarında normal zamanda gidemeyecekleri ve tehlikeli gördükleri yerlere bile gidebiliyorlar. Günümüzde mobil telefon kullanımı, gündelik hayatın ihtiyacı haline gelmiştir. İlk çıktığı zamanlarda kişiler tarafından sadece telefon görüşmesi ve kısa mesaj gönderimi gibi fonksiyonları içeren mobil telefonlar günümüzde büyük bir değişim sürecine girmiştir. Mobil telefonun, başkalarını aramak, mesajlaşmak, oyun oynamak, internete bağlanmak, müzik dinlemek, istenilen zamanda aile veya arkadaşlara ulaşmak gibi fonksiyonel özelliklere sahip olması, kişi hayatında vazgeçilmezler arasına girmesini sağlamıştır. Özellikle gençler arasında kullanımı daha yaygın olan cep telefonları, kişinin hem sosyal hem de duygusal gelişimi üzerinde etkili olmaya başlamıştır.⁸³

Bazı çalışmalara göre cep telefonunun kullanıcılarının daha çok gençler olması aslında gelişen ve yenileşen teknolojiye kolay ayak uydurmalarından kaynaklanmaktadır. Bir diğer sebep de aslında ebeveynlerin çocuklarına istedikleri anda kolayca ulaşabilmelerine olanak sağlamasıyla alakalı olabilmektedir. Böylece ebeveynler çocuklarını daha güvende hissedebilmekte ve herhangi bir tehlike durumunda onlara kolayca ulaşabileceklerini düşünmektedirler. Aynı zamanda gelişen teknolojiyle birlikte ortaya çıkan kimi programlarla ebeveynler çocuklarının buldukları konuları bulabilmekte ve böylece onlar üzerindeki denetimi sağlayabilmektedirler. Ancak bu durum bazı durumlarda birtakım problemleri de

⁸¹Özaşçılar, a.g.e., s.19-20

⁸²Kayabaş, a.g.e., s.176-201

⁸³Fırat Ertem, Cep Telefonu Kullanımının İnsan İlişkilerine Etkisi, Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2006, s.25-26. (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

yanında getirebilmektedir. Özellikle aileleri tarafından kontrol edilmeyen küçük yaştaki çocuklar cep telefonu kullanırken cinsel istismara uğrayabilmektedir. Bu durum ise aileler durumu fark eden kadar ya da fark etmedikleri için çocuklarda ruhsal bazı sorunlara neden verebilmektedir.⁸⁴

2.2.1.2. Problemlili Telefon Kullanımı

Günümüzde akıllı cep telefonları kişilerin gündelik hayatlarında önem ifade eden bir noktaya ulaşmış ve başka bireyler ile de ilişki başlatma ve sağlamaları, ailedeki fertlere ve arkadaşlara mesaj çekebilme, arama yapabilme ve olası bütün mekan ve zaman diliminde irtibat sağlayabilme, internete girebilme, oyun oynayabilme ve müzik dinleyebilme gibi yapılabilecek etkinlikler ile iyi zaman geçirebilme için mutlaka olmazsa olmaz bir araç haline gelmiştir. Bu günlerde ergenlerde akıllı telefon bağımlılığında yükselme olmuş ve bu bağımlılık derecesine varan akıllı telefon bağımlılığı psikoloji alanına farklı ve yeni bir fobi kavramı katmıştır. Akıllı (cep) telefonundan uzak kalma fobisi olan nomofobi 100 ergenden 76'sında bulunmaktadır. Nomofobi ya da akıllı (cep) telefonundan uzak kalma fobisi, öncelikle sosyal ağlarda devamlı dolaşmak isteyen ergenlerde, günlük hayat tarzlarına derin bir biçimde işlemektedir.⁸⁵

Nomofobi kavramı ilk kez 2008 senesinde İngiltere'de yapılmış çalışmalarda ergenlerin yüzde 66'sında akıllı (cep) telefonlarını kaybetme düşüncesinin kendilerini sürekli bunaltıp rahatsız ettiğini söylemişlerdir. Çalışmalar gösteriyor ki, ergen ve genç bireylerde akıllı telefona sahip olma oranı yaklaşık % 76'ya çıkmış ve bu yaklaşık % 76'lık oranın yaklaşık % 40'ında ikinci bir cep telefonunun bulunduğunu ortaya çıkarmıştır. Teknoloji ajansı yapılan çalışmanın sonuçları ile ilgili yaptığı yorumlarda "Akıllı telefonların ortaya çıkışıyla iş iyice büyüdü ve kontrol edilemez ve sınırsız bir hal aldı." Cümlesiyle akıllı telefon kullanımının tehlikeli yönüne vurgu yaparak, dikkat çekmiştir.⁸⁶ Türkiye'deki çalışmalarda ise TÜİK (2010), Türkiye genelinde akıllı telefonu olan kişilerin oranını yaklaşık % 90,5 ve bu oranın kentsel alanda yaklaşık % 92,8 ve kırsal alanda ise yaklaşık % 85 şeklinde çok yakın değerler almasıyla ve

⁸⁴Çetin Tekin vd., Cep Telefonu Problemlili Kullanım Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması, Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması, 16.Ulusal Halk Sağlığı Kongresi, 2013, s.174

⁸⁵Koivusilta Leena vd., Intensity of Mobile Phone Use and Health Compromising Behaviours-How is Information and Communication Technology Connected to Health-Related Life Style in Adolescence. Journal of Adolance, 28, 2005, s.25-37

⁸⁶<http://www.stargazete.com/saglik/fobi-cebe-girdi/haber>, (Erişim Tarihi:10.04.2018)

bu yakın değerlerin ise yaygın kullanımı işaret etmesi olarak vurgulamıştır. Akıllı telefon kullanımının bu oranlara varacak şekilde yaygınlaşması buna nelerin yol açtığı merak edilmesine neden olmuştur örneğin bu yaygınlık alışkanlık, bağımlılık yahut dürtü bozukluğundan mı kaynaklanıyor ve buna neden olan sebepler neler tarzında pek çok merak edilen konu ortaya çıkmıştır. Sorunlu akıllı telefon bağımlılığı ile pek çok değişik tarzda yaklaşımlar öne sürülmüştür. Bu tarz davranışların bağımlılık olabileceği olasılığı tartışılan bir konudur. İlişkilendirme ve hermetik bağımlılık kuramı ise aşırıya kaçan akıllı telefon kullanımının, madde yoksunluğuna varan bağımlılığa engel olmanın mantıklı olmayacağını söylemiştir. Bununla birlikte pek çok çalışma yapan kişi bu tarz bağımlılıkların tıbbi bir bağımlılıktan ziyade davranışsal bir bağımlılık şeklinde değerlendirilmesini söylemiştir. Griffith, teknolojik bağımlılığın bir alt dalı olarak davranışsal bağımlılığı ele almıştır ve teknolojik bağımlılığı kimyasal ve yapay olmayan bireyler ile makinenin etkileşimi olarak açıklamıştır.⁸⁷ Griffiths (2003)' e göre akıllı telefon kullanmak kişilere heyecan kattığı için bağımlılığa sebebiyet vermektedir.⁸⁸ Maddeden kaynaklanan bağımlılığın tersine, teknolojik bağımlılıklar gözlem yapılabilen belirtiler yahut psikolojik yoksunluk belirtileri şeklinde, toplumsal yönden ise bağımlı kişiler kabul edilen davranışlarla ve normal tavır ve tutumlar içerisinde karşımıza çıkabilmektedir.⁸⁹ Bu tartışılmalarla beraber akıllı telefon bağımlılığı ile alakalı tanıtıl araçlar şekillendirilmiştir.⁹⁰ Cep Telefonu Bağımlılığı Testi 1944 ergenle DSM-IV-TR ölçütleri sayesinde şekillendirilmiş ve oluşturulmuştur. Test; kaçınma, denetimsizlik ve kullanımdan kaynaklanan problemler ile diğer etkinliklere tolerans ve çatışma adıyla üç ana bölümden meydana gelmektedir. Elde edilen sonuçlar ile bağımlılık konusunda ana parametreleri dürtü denetimsizliği, mutsuz duygu durumdan kaçış için cep telefonu kullanımı, cep telefonu kullanımından kaynaklanan problemler, cep telefonu

⁸⁷ Miroslav Vacura, Adapting Ontologies To Content Patterns Using Transformation Patterns, *Proceedings of The 2nd International Conference On Ontology Patterns-Volume 671*. CEUR-WS. Org, 2010

⁸⁸ Adriana Bianchi and James G. Phillips, Psychological Predictors of Problem Mobile Phone USE, *Cyberpsychology & Behavior*, 8.1, 2005, s.39-51.

⁸⁹Walsh Shari P., Katherine M. White and Ross M. Young, Over-Connected A Gualitative Exploration of The Relationship Between Australian Youth and Their Mobile Phones, *Journal of Adolescence*, 31.1, 2008, s.77-92

⁹⁰Griffiths Mark and Andrew Barnes, Internet Gambling: An Online Empirical Study Among Student Gamblers, *International Journal of Mental Health and Addiction*, 6. 2, 2008, s.194-204

suiistimali ve zamanının büyük kısmını arama ve mesajlarla geçirme) arasında doğrudan olan ve istatistiksel yönden de anlamlı ilişki bulunduğu gösterilmiştir.⁹¹

2.2.1.3. Akıllı Telefon Bağımlılığı

Son zamanlarda akıllı telefonlar insanların günlük yaşamlarının önemli bir parçası haline gelmiş çevreleriyle bağlantı kurmak, aile üyeleri ve arkadaşları aramak ya da mesajlaşmak, her zaman ve her yerde onlarla bağlantılı olmayı istemek, internete bağlanmak, oyun oynamak ve müzik. Cep telefonlarımız günlük hayatımızı oldukça kolaylaştırıyor. Fakat bir takım problemleri de beraberinde getiriyor. Bireylerin bir kısmı cep telefonunu ihtiyaçları doğrultusunda kullanabilirken, diğer bir kısmı da bunun başaramamakta ve bundan dolayı problemler yaşayabilmektedir. Bu problemler incelendiğinde, cep telefonu faturası ödeyememe, cep telefonunu hırsızlık yoluyla yenileme, düşük özsaygı gibi pek çok davranışsal ve psikolojik sorunlar olarak kendini göstermektedir.⁹²

Yeni iletişim teknolojileri aracılığıyla mesaj yığınının en üst seviyede yaşandığı günümüzde, gerek kurumlar, gerek kişiler birtakım çalışmalara farkında olarak ya da olmayarak duyarsızlaşmaktadır. Bu duyarsızlık beraberinde farklı tutumları geliştirmekte, insanları yeni arayışlara, yeni iletişim ortamlarına yönlendirmektedir. Günümüzde yeni iletişim ortamları, özellikle akıllı telefonlar, modern iletişim sisteminin en büyük destekçisi olmaktadır. Teknoloji, gün geçtikçe insan hayatının her döneminde etkisini arttırmaya devam etmektedir. Teknolojinin haberleşme alanında da hızlı ilerleyişinin sürmesi, teknolojik yenilikleri daha çok kullanan genç nüfusun rutin alışkanlıklarını da etkilemektedir. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin artmasıyla birlikte rutin hayatımızda ki iletişim araçlarında değişmekte ve bu durum kişilerin yaşayış biçimlerini büyük oranda etkilemektedir. Mobilite açıklaması da bunlardan birisidir. Mobilite kavramı Bilgi ve İletişim Teknolojileri Terimleri Kılavuzunda hareketlilik olarak karşılık bulmaktadır. Mobilite (hareketlilik), kullanıcının bilgilere ulaşırken, kablo bağlantısına gereksinim olmadan, mekan sınırlaması olmadan iletişim kurabilme olanakları verebilmektedir. Mobilite kavramının hayatımızdaki önemi, mobil telefonların, taşınabilir bilgisayarların yaygınlaşmasının ispatı olabilir.⁹³

⁹¹Robert E. Black vd., Global, Regional and National Causes of Child Mortality İn 2008: A Systematic Analysis, *The Lancet*, 375, 9730 , 2010, s.1969-1987

⁹²Leena vd., a.g.e., s.35-47

⁹³Necmi Buğdaycı, TUBİTAK; Mucitler, Türkçesi, 12. basım, Ankara, 2001, s.28-29

Günümüzün sanal ortam kullanıcıları tarafından bir alışkanlık haline gelen sosyal medya kullanımıyla akıllı telefon, her kültürden ve her kesimden geniş kitlelerin, sosyal taleplerine cevap verirken; aynı zamanda bu ortamı eleştirenlerin odak noktasında olmaktadır. Yeni iletişim ortam ve araçların gelişmesi, her kesimden bilgi iletişim teknolojilerine olan ilginin artması, akıllı telefon gücünü katlamakta ve akıllı telefonların yaygınlaşması sosyalleşme kavramına da yeni bir düzey kazandırmaktadır. Sosyal medya, sürekli güncellenebilmesi, çoklu kullanıma açık olması, sanal paylaşıma olanak tanınması vb. açısından en ideal mecralardan biri olarak düşünülmektedir. Kişiler sosyal medyada günlük hislerini yazmakta, bu düşünceler üzerine tartışabilmekte ve yeni fikirler ortaya koyabilmektedirler. Ayrıca kişisel bilgilerinin yanında çeşitli fotoğraflar, videolar, paylaşabilmekte, iş arayabilmekte ve hatta bulabilmekte ayrıca sıkılmadan gerçek dünyayı sanal ortamda yaşayabilmektedirler. Bu durum gün geçtikçe tüm dikkatlerin bu alana yönelmesine sebep olmakta ve akıllı telefonların kullanımını teşvik etmektedir. Son zamanlarda sosyal medya olarak tanımlanan internet tabanlı uygulamalarla yeni bir moda ortaya çıktı. Bu internet uygulamaları, kullanıcılar ve kullanıcıların memnuniyetiyle haberdar ettikleri bireyler aracılığıyla başvuranlar arasında gittikçe daha çok artan bir etkileşim sağlamaktadır. Bu içerik, fotoğraf, video, metin ve medyaya ilişkin karışık oluşumlar içererek çeşitlilik gösterir. Sosyal medya zaman ve mekân sınırlaması olmadan (mobil tabanlı), paylaşımın, tartışmanın esas olduğu bir kişisel iletişim şeklidir. “Teknoloji, telekomünikasyon, sosyal iletişimin kelimeler, görseller, ses dosyaları yolu ile sağlandığı bir yapıya sahiptir. İnsanlar hikâyelerini ve tecrübelerini bu bağlamda paylaştığı bir çerçeveye de sahiptir”⁹⁴ Genel olarak kişilerin internette birbirleriyle yaptığı konuşmalar ve paylaşımlar sosyal medyayı oluşturur. Sosyal medyada, sosyal ağlar ve toplu gruplar yer alır. Kişiler, kurumlarını tanıtırılar, arkadaş ilişkileri kurarlar, ürün servis, fikir ve nesnelere ilişkin bağlılık gösterirler.⁹⁵ Sosyal medya en yüksek derecede paylaşımın gerçekleştiği, çevrimiçi medyanın yeni bir türü olarak fırsatlar sunduğu en yeni düşüncelerden biridir ve aşağıdaki özellikleri içerir.⁹⁶

⁹⁴Komito vd., a.g.e., s. 3

⁹⁵ Brian Solis, *The Essential Guide To Social Media*, Available in url <http://www.scribd.com/doc/3283966/The-Essential-Guide-to-Social-Media>, Publication read 20, 2010 (Erişim Tarihi: 10.03.2018)

⁹⁶Antony Mayfield, *What Is Social Media*, İcrossing, E-Book, 2010, s. 6

2.2.1.4. Akıllı Telefon ve Kişilik

İletişim araçlarını geçmişten şimdiye kadar insanoğlunun kullanım şekli, içinde bulunduğu dönemin özelliklerine göre olmuştur. Bu bazen resim, bazen ise yazıdır. Bu iletişim araçları şimdilerde, teknolojik araçlarla daha güçlü ve daha kolay erişilebilir bir hale gelmiştir. Böylece akıllı telefonu olan kişi sayısı ve internet kullanımı da buna oranla çoğalmıştır.⁹⁷

Weaver (1991) kitle iletişim araçlarının kullanılmaya başlamasıyla, kişiliğin kitle iletişim araçlarını kullanmada etkili olduğu kuramı öne sürülmüştür. Bu kuram olumlu sonuçlar vermiş ve bu kişisel farklılıkların kişilerin film, müzik ve televizyon şovları gibi medya tercihlerinin yanı sıra, kitap ve kültürel aktiviteleri ile de alakalı olduğu ortaya çıkarılmıştır.⁹⁸ Günümüzde internetle birlikte akıllı telefonlar en çok kullanılan kitle iletişim aracı haline gelmesinden dolayı; kişisel farklılıkların, özellikle kişisel farklılıklarının internet üzerindeki etkilerini inceleyen çalışmalar bu konuda yapılan en baskın akademik çalışmalar halini almıştır.⁹⁹ Kişilik, bireylerin akıllı telefonlarla internette nasıl davrandıklarını anlamamızı sağlayan en önemli etmendir. İnsanların kişilik özelliklerini bilmeden internetteki davranışları tanımlama olanağı yoktur.¹⁰⁰ Kişilik farklılıklarının internet ve akıllı telefon kullanımına etkileri ile ilgili yürütülen araştırmalarda, kullanıcıların diğer kullanıcılarla girdikleri etkileşimin niteliğini, niceliğini etkileyen en önemli etkenin baskın kişilik özellikleri olduğu belirlenmiştir.¹⁰¹

Akıllı telefon ile İnternet ve kişilik özellikleri arasında araştırmalar fazlaştıkça, internetin en hızlı büyüyen uygulamalarından olan sosyal ağ siteleri de araştırmaların odak noktası haline gelmiş ve akıllı telefonlarda bu sitelerin uygulamaları mevcuttur. Sosyal ağ siteleri, kullanıcılara kişiselleştirilmiş alanlar sunarak diğer kişilerle

⁹⁷ Ahmet Özbay, Ergenlerde Siber Zorbalık, Siber Mağduriyet, Aleksitimi ve Öfke İfade Etme Biçimleri Arasındaki İlişki, Fatih Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2013, s.15-20. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

⁹⁸Gerbert Kraaykamp and Koen Van Eijck, Personality, Media Preferences and Cultural Participation, *Personality and Individual Differences*, 38.7, 2005, s.1675-1688

⁹⁹Tracii Ryan and Sophia Xenos, Who Uses Facebook An Investigation Into The Relationship Between The Big Five, Shyness, Narcissism, Loneliness and Facebook Usage, *Computers in Human Behavior*, 27.5, 2011, s.1658-1664

¹⁰⁰Yair Amichai-Hamburger and Gideon Vinitzky, Social Network USE and Personality, *Computers In Human Behavior*, 26.6, 2010, s.1289-1295

¹⁰¹Ryan vd., a.g.e., s.1658-1664

etkileşime girmelerini sağlamaktadırlar. Kullanıcılar bu platformlarda kendileriyle ilgili bilgi paylaşımı yaparak kişilik özelliklerini göstermektedirler.¹⁰²

Sosyal ağ siteleriyle birlikte akıllı telefon, son yıllarda gençlerin yaşamlarında önemli yer edinmiştir. Facebook, Myspace, Twitter, Renren (insanlar) ve QQpengyou (arkadaşlar) gibi sosyal ağ siteleri üye tabanlı internet sosyal ağ siteleridir ve bunların uygulamalarının akıllı telefonda mevcut olması akıllı telefon kullanımını artırmaktadır. Kullanıcılar bu sitelerde isimleri, telefon numaraları ve fotoğraf gibi profil bilgilerini kaydedebilir ve diğer kişilerle açık ve özel mesaj yollamak gibi çeşitli yollardan onlarla iletişime girebilirler. Tüm sosyal ağ siteleri, çevrimiçi sosyal etkileşimi teşvik ederler, fakat üzerine odaklandıkları kesimlere hizmetleri farklılık gösterse de hizmet etmek için planlanmışlardır.¹⁰³



¹⁰²Gentile vd., a.g.e., s.,1929-1933

¹⁰³Hughes David John vd., A Tale of Two Sites: Twitter vs. Facebook and The Personality Predictors of Social Media Usage, *Computers In Human Behavior* , 28.2, 2012, s.561-569

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu çalışma, ilişkisel tarama modeline uygun olarak düzenlenmiştir. İki veya daha çok değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma desenlerinin tümü “ilişkisel tarama modelleri” olarak tanımlanır.

3.2. ARAŞTIRMANIN ÖRNEKLEMİ

Bu araştırmanın evreni İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Yüksekokulu, Mühendislik - Mimarlık Fakültesi ve İktisadi İdari Sosyal Bilimler Fakültesi öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemi ise İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Yüksekokulu, Mühendislik, Mimarlık Fakültesi ve İktisadi İdari Sosyal Bilimler Fakültesi öğrencilerinden gönüllülük esasına bağlı olarak basit rastgele örnekleme yöntemine göre rastlantısal olarak seçilen ve tüm sorulara eksiksiz yanıt veren 402 öğrenciden oluşmaktadır.

3.3. ARAŞTIRMADA KULLANILAN VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmada kullanılan veriler dört ölçme aracı ile toplanmıştır.

3.3.1. Sosyo-demografik Bilgi Formu

Sosyo-demografik özellikler formunda katılımcılara, yaş, cinsiyet gibi sosyo-demografik bilgiler içeren toplam 18 soru yöneltilmiştir.

3.3.2. Beck Depresyon Ölçeği

Bu araştırma da depresyon düzeyini ölçmek amacıyla Aaron T. Beck ve arkadaşları (1978) tarafından geliştirilip Hisli (1989) tarafından Türkçeye uyarlanan Beck Depresyon Ölçeği (BDÖ) kullanılmıştır. Bu ölçekte, toplam 21 madde ve her maddenin altında 4 kendini değerlendirme cümlesi bulunmaktadır. Her madde depresyon şiddetine göre sırasıyla 0, 1, 2, 3 şeklinde puanlanan dörtlü Likert tipi ölçüm sağlamaktadır. Tegin, BDÖ' nün güvenilirlik katsayısının $\alpha=0.86$, geçerlilik katsayısının ise $\alpha=0.75$ olduğunu bulmuştur.¹⁰⁴¹⁰⁵¹⁰⁶

3.3.3. Uluslararası Kişilik Envanteri

Bu çalışmada, katılımcıların kişilik özelliklerini ölçmek amacıyla 'Uluslararası Kişilik Envanteri Kısa Formu (IPISV) kullanılmıştır. IPI, beş faktör kişilik modeli üzerinden yapılandırılmış bir envanterdir. Robert McCrae tarafından 1985'te geliştirilen beş faktör kişilik modeli, 1992 yılında Costa ve McCrae tarafından revize edilmiştir. Beş faktör kişilik modeli; duygusal denge, dışa dönüklük, açıklık, uyumluluk ve sorumluluk sahibi olma alt boyutlarından oluşmaktadır.¹⁰⁷ Goldberg; Robert McCrae tarafından geliştirilen, Costa ve McCrae tarafından revize edilen beş faktör kişilik modeli üzerinden, Uluslararası Kişilik Envanter Havuzu Projesi (International Personality Item Pool-IPIP) kapsamında, Uluslararası Kişilik Envanteri Kısa Versiyonunu (International Personality Inventory Short Form-IPISV) geliştirmiş ve bu kısa versiyonun geçerlik güvenilirlik çalışmalarını yapmıştır.¹⁰⁸¹⁰⁹ Ölçeğin kısa versiyonu kişinin kendi kendisini değerlendirdiği beşli likert tipinde 50 sorudan oluşmaktadır. IPISV'in orijinal formunda tüm ölçeğin Cronbach alfa katsayısı 89, olarak tespit edilmiştir.¹¹⁰ Ölçeğin Türkçe uyarlaması ve geçerlilik güvenilirlik çalışması Güneri-Yöyen (2016) tarafından yapılmıştır. IPISV, dil geçerliliği için Güneri-Yöyen

¹⁰⁴Nesrin Hisli, Beck Depresyon Ölçeği'nin Bir Türk Örneğinde Geçerlilik ve Güvenilirliği, *Psikoloji Dergisi*, 6, 1988, s.118-122

¹⁰⁵Aaron T. Beck vd., Psychometric Properties of The Beck Depression Inventory: Twenty-Five Years of Evaluation, *Clinical Psychology Review*, 8.1,1988, s.77-100

¹⁰⁶Necla Öner, Türkiye'de Kullanılan Psikolojik Testlerden Örnekler, Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, İstanbul, 2006

¹⁰⁷Costa Jr, Paul vd., Correlations of MMPI Factor Scales With Measures of The Five Factor Model of Personality, *Journal of Personality Assessment*, 50.4, 1986, s.640-650

¹⁰⁸Lewis R. Goldberg, A Broad-Bandwidth, Public Domain, Personality Inventory Measuring The Lower-Level Facets of Several Five-Factor Models, *Personality Psychology In Europe*, 7.1, 1999, s.7-28

¹⁰⁹Lewis R.Goldberg, vd., The International Personality Item Pool and The Future Of Public-Domain Personality Measures, *Journal of Research In Personality*, 40.1, 2006, s.84-96

¹¹⁰Akif Tabak vd., İzlenim Yönetimi Taktiklerinde Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin Rolü: Savunma Sanayiinde Bir Araştırma, *Ege Akademik Bakış / Ege Academic Review*, 10, 2, 2010, s.539-557

dışında Türkçe ve İngilizceye hakim üç uzmanın görüşüne başvurulmuş, ölçek çeviri tekrar çeviri yöntemi ile Türkçeye çevrilmiştir. Çevrilme aşamasında ölçeğin orijinaline sadık kalınmış ancak maddelerin Türk toplumu tarafından açık ve anlaşılır olmasına özen gösterilmiştir. Daha sonra iki dilde de yetkin bir uzman tarafından tekrar İngilizceye çevrilen ölçeğin son hali verilmiştir.¹¹¹ Ölçeğin Türkçe uyarlaması, beşli likert tipinde ve 40 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin alt boyutları; dışadönüklük-içedönüklük, yumuşakbaşlılık-düşmanlık, sorumluluk-dağınıklık, duygusal denge ve yeniliğe açıklık-yeniliğe kapalıdır. Ölçeğin genel güvenilirliği 0.810 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin yapı geçerliliğini ortaya koymak için açıklayıcı faktör analizi yöntemi uygulanmıştır. Ölçeğin Türkçe formunun geçerlilik çalışması için faktör analizi yöntemi kullanılmıştır. Tüm ölçeğin Cronbach alfa katsayısı.82 olarak tespit edilmiştir Ölçeği oluşturan faktörlerin cronbach alfa değerleri .550 ile .758 arasında, varyans oranları %6.055 ile %7.605 arasında değişmektedir. Bu oranlar ölçeğin güçlü bir faktör yapısına sahip olduğunu göstermiştir. Ayrıca modele ait uyum iyiliği indeksleri Ki-kare/SD= 2,40; RMSEA=,051; RMR=0,099; CFI= 0,77; GFI= 0,85; AGFI= 0,86 olarak bulunmuştur. Güvenirliğine ilişkin bulunan alfa ve açıklanan varyans değerine göre IPI Kısa Versiyonu ölçeğinin geçerli ve güvenilir bir araç olduğu anlaşılmıştır.¹¹²

3.3.4. Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği

Akıllı telefon bağımlılığı ölçeği Kwon ve arkadaşları tarafından oluşturulan 33 madde ve 6'lı derecelendirmeden meydana gelen likert tipi öz değerlendirme ölçeğidir. Bu ölçek Young'un internet bağımlılığı ölçeğine dayanmaktadır.¹¹³ Bu ölçeğin değerlendirilmesinde 1 kesinlikle katılmıyorum iken 6 kesinlikle katılıyorum şeklinde derecelendirilmiştir. Ölçekten alınan yüksek puanlar akıllı telefon bağımlılığı riskini gösterir. Toplam skor 33 ile 198 arasındadır ve kesim puanı orijinal ölçekte belirtilmemiştir. Akıllı telefon bağımlılığı ölçeğinin Türkçe geçerlilik güvenilirlik çalışması Demirci ve arkadaşları tarafından gerçekleştirilmiştir. Akıllı telefon bağımlılığı ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik analizi, bir yedi alt boyuttan meydana gelmiştir. Alt boyutlar günlük yaşamı bozma ve tolerans, pozitif (olumlu) beklenti,

¹¹¹Elif Güneri Yöyen, Yalnızlığın Yordayıcısı Olarak Benlik Saygısı ve Çocukluk Çağı Travması, Journal of Current, Researches on Social Sciences, 2016, s.1311

¹¹²Elif Güneri Yöyen, Uluslararası Kişilik Envanteri (IPI) Kısa Versiyonunun Türkçeye Uyarlanması: Güvenilirlik ve Geçerlilik Analizi, International Journal of Social Sciences and Education Research, 2 (4), 2016, s.1058-1069

¹¹³Kwon Min vd., Development and Validation of A Smartphone Addiction Scale (SAS), Plos one 8.2, 2013, s.569-578

çekilme belirtileri, sanal ilişkiler, aşırı kullanım, fiziksel belirtiler ve sosyal ağlara bağımlılıktır. Ölçeğin geliştiricileri, ölçeğin iç tutarlılığının Cronbach $\alpha = 0.9674$ olduğunu saptamıştır.¹¹⁴

3.4. VERİLERİN ANALİZİ

Veri toplama ölçekleri ile elde edilen veriler bilgisayar ortamına sayısal ifade olarak girilmiş ve bu veriler sosyal bilimler için istatistik paket programı (spss 18) kullanılarak istatistiksel sonuçlara dönüştürülmüştür.



¹¹⁴ Kadir Demirci vd., Validity and Reliability of The Turkish Version of The Smartphone Addiction Scale in a Younger Population, Klinik Psikofarmakoloji Bülteni, 24(3), 2014, s.228

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde, araştırma probleminin çözümü için, öğrencilerin anket ve ölçekler yoluyla toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Elde edilen bulgulara dayalı olarak açıklama ve yorumlar yapılmıştır.

Tablo 1. Öğrencilerin Kişisel Özellikleri

		Frekans(n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Erkek	138	34,3
	Kadın	264	65,7
	Toplam	402	100,0
Yaş	18	6	1,5
	19	64	16,1
	20	110	27,6
	21	90	22,6
	22	58	14,6
	23	26	6,5
	24	12	3,0
	25	7	1,8
	26	8	2,0
	27	5	1,3
	28	4	1,0
	29	3	0,8
	30	1	0,3
	33	1	0,3
	35	1	0,3
	38	2	0,5
		Toplam	398
Beden Kitle İndeksi (BKİ)	Zayıf	68	17,0

	Normal	261	65,2
	Fazla Kilolu	58	14,5
	Obez	13	3,2
	Toplam	400	100,0
	Çok Yetersiz	15	3,7
	Yetersiz	28	7,0
	Orta	204	50,9
Sosyo Ekonomik Durum	İyi	140	34,9
	Çok İyi	14	3,5
	Toplam	401	100,0
	Çalışıyor	79	19,5
Çalışma Durumu	Çalışmıyor	326	80,5
	Toplam	405	100,0
	Bekar	373	93,7
	Evli	17	4,3
Medeni Durum	Boşanmış, Dul, Ayrı Yaşıyor	8	2,0
	Toplam	398	100,0
	Yalnız	40	9,9
	Aile	270	67,0
	Aile Dışı Kişilerle	33	8,2
Kiminle Yaşadığı	Yurt	49	12,2
	Diğer	11	2,7
	Toplam	403	100,0
	Yok	387	95,6
Tanı Konmuş Bir Psikiyatrik Hastalık	Var	18	4,4
	Toplam	405	100,0
	Yok	396	97,8
Kullandığı Bir Psikiyatri İlacı	Var	9	2,2
	Toplam	405	100,0
	Yok	388	95,8

Ailede Tanısı Konulmuş Psikiyatrik Hastalık	Var	17	4,2
	Toplam	405	100,0
	Yok	358	88,4
Mevcut Tıbbi Bir Hastalık	Var	47	11,6
	Toplam	405	100,0
	Yok	381	94,1
İntihar Girişimi	Var	24	5,9
	Toplam	405	100,0
	1	14	77,8
	2	2	11,1
İntihar Sayısı	4	1	5,6
	9	1	5,6
	Toplam	18	100,0
	Kullanmıyorum	274	68,3
	Günde Yarım Paketten Az	56	14,0
Sigara Kullanımı	Günde Yarım-bir Paket Arası	50	12,5
	Günde 1-2 Paket	17	4,2
	Günde 2 Paket Ve üzeri	4	1,0
	Toplam	401	100,0
	Hayır	247	62,4
Standart İçki	Evet	149	37,6
	Toplam	396	100,0
	Ayda Bir Veya Daha Az	106	72,1
Standart İçki Kullanım Sıklığı	Ayda 2-4 Kez	27	18,4
	Haftada 2-3 Kez	6	4,1
	Haftada 4 Veya Daha Fazla	8	5,4
	Toplam	147	100,0

Öğrenciler cinsiyet değişkenine göre 138'i (%34,3) Erkek, 264'ü (%65,7) Kadın olarak dağılmaktadır.

Öğrenciler yaş değişkenine göre 6'sı (%1,5) 18, 64'ü (%16,1) 19, 110'u (%27,6) 20, 90'ı (%22,6) 21, 58'i (%14,6) 22, 26'sı (%6,5) 23, 12'si (%3,0) 24, 7'si (%1,8) 25, 8'i (%2,0) 26, 5'i (%1,3) 27, 4'ü (%1,0) 28, 3'ü (%0,8) 29, 1'i (%0,3) 30, 1'i (%0,3) 33, 1'i (%0,3) 35, 2'si (%0,5) 38 olarak dağılmaktadır.

Öğrenciler BKİ değişkenine göre 68'i (%17,0) Zayıf, 261'i (%65,2) Normal, 58'i (%14,5) Fazla kilolu, 13'ü (%3,2) Obez olarak dağılmaktadır.

Öğrenciler sosyo ekonomik durum değişkenine göre 15'i (%3,7) Çok yetersiz, 28'i (%7,0) Yetersiz, 204'ü (%50,9) Orta, 140'ı (%34,9) İyi, 14'ü (%3,5) Çok İyi olarak dağılmaktadır.

Öğrenciler çalışma durumu değişkenine göre 79'u (%19,5) Çalışıyor, 326'sı (%80,5) Çalışmıyor olarak dağılmaktadır.

Öğrenciler medeni durum değişkenine göre 373'ü (%93,7) Bekar, 17'si (%4,3) Evli, 8'i (%2,0) Boşanmış, Dul, Ayrı yaşıyor olarak dağılmaktadır.

Öğrenciler kiminle yaşadığı değişkenine göre 40'ı (%9,9) Yalnız, 270'i (%67,0) Aile, 33'ü (%8,2) Aile dışı kişilerle, 49'u (%12,2) yurt, 11'i (%2,7) Diğer olarak dağılmaktadır.

Öğrenciler tanı konmuş bir psikiyatrik hastalık değişkenine göre 387'si (%95,6) yok, 18'i (%4,4) var olarak dağılmaktadır.

Öğrenciler kullandığı bir psikiyatri ilacı değişkenine göre 396'sı (%97,8) yok, 9'u (%2,2) var olarak dağılmaktadır.

Öğrenciler ailede tanısı konulmuş psikiyatrik hastalık değişkenine göre 388'i (%95,8) yok, 17'si (%4,2) var olarak dağılmaktadır.

Öğrenciler mevcut tıbbi bir hastalık değişkenine göre 358'i (%88,4) yok, 47'si (%11,6) var olarak dağılmaktadır.

Öğrenciler intihar girişimi değişkenine göre 381'i (%94,1) yok, 24'ü (%5,9) var olarak dağılmaktadır.

Öğrenciler intihar sayısı değişkenine göre 14'ü (%77,8) 1, 2'si (%11,1) 2, 1'i (%5,6) 4, 1'i (%5,6) 9 olarak dağılmaktadır.

Öğrenciler sigara kullanımını değişkenine göre 274'ü (%68,3) Kullanmıyorum, 56'sı (%14,0) Günde yarım paketten az, 50'si (%12,5) Günde yarım-bir paket arası, 17'si (%4,2) Günde 1-2 paket, 4'ü (%1,0) Günde 2 paket ve üzeri olarak dağılmaktadır.

Öğrenciler standart içki değişkenine göre 247'si (%62,4) Hayır, 149'u (%37,6) Evet olarak dağılmaktadır.

Öğrenciler standart içki kullanım sıklığı değişkenine göre 106'sı (%72,1) Ayda bir veya daha az, 27'si (%18,4) Ayda 2-4 kez, 6'sı (%4,1) Haftada 2-3 kez, 8'i (%5,4) Haftada 4 veya daha fazla olarak dağılmaktadır.

Tablo 2. Öğrencilerin Yaş ve Beden Özellikleri

	N	Ort	Ss	Min.	Max.
Yaş	398	21,270	2,529	18	38
Boy	402	169,095	8,997	148	199
Kilo	400	64,970	35,052	41	700
BKİ	400	22,612	12,696	15,97	263,46

Öğrencilerin “yaş” ortalaması (21,270 ± 2,529); “boy” ortalaması (169,095 ± 8,997); “kilo” ortalaması (64,970 ± 35,052); “BKİ” ortalaması (22,612 ± 12,696) olarak bulunmuştur.

Tablo 3. Öğrencilerin Depresyon Düzeyleri

	N	Ort	Ss	Min.	Max.
Depresyon Düzeyi	402	11,995	9,591	0	52

Öğrencilerin “depresyon düzeyi” ortalaması (11,995 ± 9,591) olarak bulunmuştur.

Tablo 4. Öğrencilerin Akıllı Telefon Bağımlılığı Düzeyleri

	N	Ort	Ss	Min.	Max.
Günlük Yaşamı Bozma Ve Tolerans	400	23,093	8,892	8	48
Çekilme Belirtileri	400	16,265	7,558	7	42
Olumlu Beklentiler	400	13,985	5,262	4	30
Sanal İlişkiler	400	7,518	3,804	3	24

Aşırı Kullanım	400	11,250	4,676	2	24
Sosyal Ağlara Bağımlılık	400	5,528	2,539	1	12
Fiziksel Belirtiler	400	8,108	3,266	2	18
Akıllı Telefon Bağımlılığı Toplam	400	85,745	28,238	33	186

Öğrencilerin “günlük yaşamı bozma ve tolerans” ortalaması (23,093 ± 8,892); “çekilme belirtileri” ortalaması (16,265 ± 7,558); “olumlu beklentiler” ortalaması (13,985 ± 5,262); “sanal ilişkiler” ortalaması (7,518 ± 3,804); “aşırı kullanım” ortalaması (11,250 ± 4,676); “sosyal ağlara bağımlılık” ortalaması (5,528 ± 2,539); “fiziksel belirtiler” ortalaması (8,108 ± 3,266); “akıllı telefon bağımlılığı toplam” ortalaması (85,745 ± 28,238) olarak bulunmuştur.

Tablo 5. Öğrencilerin Kişilik Envanteri Puanları

	N	Ort	Ss	Min.	Max.
Dışadönüklük	400	24,785	3,958	6	39
Duygusal Denge	400	26,100	7,361	4	40
Özdenetim	400	27,585	4,408	6	43
Gelişime Açıklık	400	23,983	4,484	4	33
Yumuşakbaşlılık	400	19,785	3,774	2	25
Düşmanlık	400	7,605	2,930	2	15

Öğrencilerin “dışadönüklük” ortalaması (24,785 ± 3,958); “duygusal denge” ortalaması (26,100 ± 7,361); “özdenetim” ortalaması (27,585 ± 4,408); “gelişime açıklık” ortalaması (23,983 ± 4,484); “yumuşakbaşlılık” ortalaması (19,785 ± 3,774); “düşmanlık” ortalaması (7,605 ± 2,930) olarak bulunmuştur.

Tablo 6. Öğrencilerin Akıllı Telefon Bağımlılığı Düzeyleri ile Kişiliklerinin İlişkinine İlişkin Pearson Korelasyon Analizi

		Dışadönüklük	Duygusal denge	Özdenetim	Gelişime açıklık	Yumuşakbaşlılık	Düşmanlık
Günlük yaşamı bozma	r	-0,058	0,284	0,054	-0,045	0,024	0,025
	p	0,245	0,000	0,284	0,371	0,636	0,623
	N	399	399	399	399	399	399

ve tolerans							
Çekilme belirtileri	r	-0,048	0,259	0,103	-0,008	-0,068	0,066
	p	0,335	0,000	0,040	0,876	0,177	0,190
	N	399	399	399	399	399	399
Olumlu beklentiler	r	-0,002	0,205	0,128	0,038	0,067	-0,030
	p	0,975	0,000	0,011	0,454	0,183	0,547
	N	399	399	399	399	399	399
Sanal ilişkiler	r	-0,005	0,155	0,099	-0,028	-0,154	0,144
	p	0,920	0,002	0,049	0,583	0,002	0,004
	N	399	399	399	399	399	399
Aşırı kullanım	r	-0,041	0,264	0,071	-0,015	0,010	0,072
	p	0,410	0,000	0,156	0,761	0,849	0,150
	N	399	399	399	399	399	399
Sosyal ağlara bağımlılık	r	-0,071	0,203	0,029	0,002	-0,022	0,025
	p	0,158	0,000	0,566	0,970	0,661	0,614
	N	399	399	399	399	399	399
Fiziksel belirtiler	r	-0,027	0,205	0,039	0,029	0,043	-0,017
	p	0,595	0,000	0,438	0,557	0,395	0,733
	N	399	399	399	399	399	399
Akıllı telefon bağımlılığı toplam	r	-0,049	0,304	0,100	-0,012	-0,014	0,051
	p	0,333	0,000	0,045	0,813	0,774	0,306
	N	399	399	399	399	399	399

Dışadönüklük ile günlük yaşamı bozma ve tolerans arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunamamıştır. ($r=-0,058$; $p=0,245>0,05$).

Duygusal denge ile günlük yaşamı bozma ve tolerans arasında %28,4 pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. ($r=0,284$; $p=0,000<0,05$). Buna göre duygusal denge puanı arttıkça günlük yaşamı bozma ve tolerans puanı da artmaktadır.

Özdenetim ile günlük yaşamı bozma ve tolerans arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunamamıştır. ($r=0,054$; $p=0,284>0,05$).

Gelişime açıklık ile günlük yaşamı bozma ve tolerans arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunamamıştır. ($r=-0,045$; $p=0,371>0,05$).

Yumuşakbaşlılık ile günlük yaşamı bozma ve tolerans arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunamamıştır. ($r=0,024$; $p=0,636>0,05$).

Düşmanlık ile günlük yaşamı bozma ve tolerans arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunamamıştır. ($r=0,025$; $p=0,623>0,05$).

Dışadönüklük ile çekilme belirtileri arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunamamıştır. ($r=-0,048$; $p=0,335>0,05$).

Duygusal denge ile çekilme belirtileri arasında %25,9 pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. ($r=0,259$; $p=0,000<0,05$). Buna göre duygusal denge puanı arttıkça çekilme belirtileri puanı da artmaktadır.

Özdenetim ile çekilme belirtileri arasında %10,3 pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. ($r=0,103$; $p=0,040<0,05$). Buna göre özdenetim puanı arttıkça çekilme belirtileri puanı da artmaktadır.

Gelişime açıklık ile çekilme belirtileri arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunamamıştır. ($r=-0,008$; $p=0,876>0,05$).

Yumuşakbaşlılık ile çekilme belirtileri arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunamamıştır. ($r=-0,068$; $p=0,177>0,05$).

Düşmanlık ile çekilme belirtileri arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunamamıştır. ($r=0,066$; $p=0,190>0,05$).

Dışadönüklük ile olumlu beklentiler arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunamamıştır. ($r=-0,002$; $p=0,975>0,05$).

Duygusal denge ile olumlu beklentiler arasında %20,5 pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. ($r=0,205$; $p=0,000<0,05$). Buna göre duygusal denge puanı arttıkça olumlu beklentiler puanı da artmaktadır.

Özdenetim ile olumlu beklentiler arasında %12,8 pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. ($r=0,128$; $p=0,011<0,05$). Buna göre özdenetim puanı arttıkça olumlu beklentiler puanı da artmaktadır.

Gelişime açıklık ile olumlu beklentiler arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunamamıştır. ($r=0,038$; $p=0,454>0,05$).

Yumuşakbaşlılık ile olumlu beklentiler arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunamamıştır. ($r=0,067$; $p=0,183>0,05$).

Düşmanlık ile olumlu beklentiler arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunamamıştır. ($r=-0,030$; $p=0,547>0,05$).

Dışadönüklük ile sanal ilişkiler arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunamamıştır. ($r=-0,005$; $p=0,920>0,05$).

Duygusal denge ile sanal ilişkiler arasında %15,5 pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. ($r=0,155$; $p=0,002<0,05$). Buna göre duygusaldenge puanı arttıkça sanal ilişkiler puanı da artmaktadır.

Özdenetim ile sanal ilişkiler arasında %9,9 pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. ($r=0,099$; $p=0,049<0,05$). Buna göre özdenetim puanı arttıkça sanal ilişkiler puanı da artmaktadır.

Gelişime açıklık ile sanal ilişkiler arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunamamıştır. ($r=-0,028$; $p=0,583>0,05$).

Yumuşakbaşlılık ile sanal ilişkiler arasında %15,4 negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. ($r=-0,154$; $p=0,002<0,05$). Buna göre yumuşakbaşlılık puanı arttıkça sanal ilişkiler puanı azalmaktadır.

Düşmanlık ile sanal ilişkiler arasında %14,4 pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. ($r=0,144$; $p=0,004<0,05$). Buna göre düşmanlık puanı arttıkça sanal ilişkiler puanı da artmaktadır.

Dışadönüklük ile aşırı kullanım arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunamamıştır. ($r=-0,041$; $p=0,410>0,05$).

Duygusal denge ile aşırı kullanım arasında %26,4 pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. ($r=0,264$; $p=0,000<0,05$). Buna göre duygusaldenge puanı arttıkça aşırı kullanım puanı da artmaktadır.

Özdenetim ile aşırı kullanım arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunamamıştır. ($r=0,071$; $p=0,156>0,05$).

Gelişime açıklık ile aşırı kullanım arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunamamıştır. ($r=-0,015$; $p=0,761>0,05$).

Yumuşakbaşlılık ile aşırı kullanım arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunamamıştır. ($r=0,010$; $p=0,849>0,05$).

Düşmanlık ile aşırı kullanım arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunamamıştır. ($r=0,072$; $p=0,150>0,05$).

Dışadönüklük ile sosyal ağlara bağımlılık arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunamamıştır. ($r=-0,071$; $p=0,158>0,05$).

Duygusal denge ile sosyal ağlara bağımlılık arasında %20,3 pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. ($r=0,203$; $p=0,000<0,05$). Buna göre duygusal denge puanı arttıkça sosyal ağlara bağımlılık puanı da artmaktadır.

Özdenetim ile sosyal ağlara bağımlılık arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunamamıştır. ($r=0,029$; $p=0,566>0,05$).

Gelişime açıklık ile sosyal ağlara bağımlılık arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunamamıştır. ($r=0,002$; $p=0,970>0,05$).

Yumuşakbaşlılık ile sosyal ağlara bağımlılık arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunamamıştır. ($r=-0,022$; $p=0,661>0,05$).

Düşmanlık ile sosyal ağlara bağımlılık arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunamamıştır. ($r=0,025$; $p=0,614>0,05$).

Dışadönüklük ile fiziksel belirtiler arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunamamıştır. ($r=-0,027$; $p=0,595>0,05$).

Duygusal denge ile fiziksel belirtiler arasında %20,5 pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. ($r=0,205$; $p=0,000<0,05$). Buna göre duygusal denge puanı arttıkça fiziksel belirtiler puanı da artmaktadır.

Özdenetim ile fiziksel belirtiler arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunamamıştır. ($r=0,039$; $p=0,438>0,05$).

Gelişime açıklık ile fiziksel belirtiler arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunamamıştır. ($r=0,029$; $p=0,557>0,05$).

Yumuşakbaşlılık ile fiziksel belirtiler arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunamamıştır. ($r=0,043$; $p=0,395>0,05$).

Düşmanlık ile fiziksel belirtiler arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunamamıştır. ($r=-0,017$; $p=0,733>0,05$).

Dışadönüklük ile akıllı telefon bağımlılığı toplam arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunamamıştır. ($r=-0,049$; $p=0,333>0,05$).

Duygusal denge ile akıllı telefon bağımlılığı toplam arasında %30,4 pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. ($r=0,304$; $p=0,000<0,05$). Buna göre duygusal denge puanı arttıkça akıllı telefon bağımlılığı toplam puanı da artmaktadır.

Özdenetim ile akıllı telefon bağımlılığı toplam arasında %10,0 pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. ($r=0,100$; $p=0,045<0,05$). Buna göre özdenetim puanı arttıkça akıllı telefon bağımlılığı toplam puanı da artmaktadır.

Gelişime açıklık ile akıllı telefon bağımlılığı toplam arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunamamıştır. ($r=-0,012$; $p=0,813>0,05$).

Yumuşakbaşlılık ile akıllı telefon bağımlılığı toplam arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunamamıştır. ($r=-0,014$; $p=0,774>0,05$).

Düşmanlık ile akıllı telefon bağımlılığı toplam arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunamamıştır. ($r=0,051$; $p=0,306>0,05$)

Tablo 7. Öğrencilerin Depresyon, Akıllı Telefon Bağımlılığı Düzeyleri ve Kişiliklerinin BKİ Grup Değişkenine Göre Dağılımı

		N	Ort	Ss	F	p
Depresyon Düzeyi	Zayıf	68	13,985	11,501	1,888	0,131
	Normal	259	11,571	9,151		
	Fazla Kilolu	58	10,448	7,865		
	Obez	12	14,250	11,818		
Günlük Yaşamı Bozma Ve Tolerans	Zayıf	68	24,471	9,396	2,895	0,035
	Normal	258	23,171	8,700		
	Fazla Kilolu	57	20,140	7,480		
	Obez	12	25,083	12,724		
Çekilme Belirtileri	Zayıf	68	17,735	7,898	2,389	0,068
	Normal	258	16,240	7,555		
	Fazla Kilolu	57	14,228	6,214		
	Obez	12	15,000	8,399		
Olumlu Beklentiler	Zayıf	68	14,471	5,385	0,711	0,546
	Normal	258	13,973	5,293		
	Fazla Kilolu	57	13,140	4,775		
	Obez	12	13,417	6,052		
Sanal İlişkiler	Zayıf	68	7,927	3,822	0,893	0,445
	Normal	258	7,519	3,907		
	Fazla Kilolu	57	6,983	3,270		
	Obez	12	8,500	4,253		
Aşırı Kullanım	Zayıf	68	11,515	5,290	3,022	0,030
	Normal	258	11,240	4,535		
	Fazla Kilolu	57	9,930	3,923		
	Obez	12	14,000	5,257		
Sosyal Ağlara Bağımlılık	Zayıf	68	6,118	2,501	3,635	0,013
	Normal	258	5,403	2,505		
	Fazla Kilolu	57	4,930	2,337		
	Obez	12	6,833	3,157		
Fiziksel Belirtiler	Zayıf	68	8,956	3,073	2,717	0,044
	Normal	258	8,000	3,343		

	Fazla Kilolu	57	7,368	2,901		
	Obez	12	8,583	3,476		
	Zayıf	68	91,191	28,528		
Akıllı Telefon Bağımlılığı	Normal	258	85,547	28,335	3,002	0,030
Toplam	Fazla Kilolu	57	76,719	22,868		
	Obez	12	91,417	36,167		
	Zayıf	68	25,500	3,647		
Dışadönüklük	Normal	258	24,500	4,093	1,748	0,157
	Fazla Kilolu	57	25,386	3,579		
	Obez	12	25,417	2,678		
	Zayıf	68	27,015	7,231		
Duygusal Denge	Normal	258	25,787	7,572	0,531	0,661
	Fazla Kilolu	57	25,772	6,525		
	Obez	12	25,750	5,739		
	Zayıf	68	27,750	3,822		
Özdenetim	Normal	258	27,523	4,823	0,113	0,952
	Fazla Kilolu	57	27,456	3,381		
	Obez	12	28,083	2,712		
	Zayıf	68	23,632	4,374		
Gelişime Açıklık	Normal	258	23,919	4,629	0,545	0,652
	Fazla Kilolu	57	24,491	4,041		
	Obez	12	24,833	3,689		
	Zayıf	68	20,000	3,507		
Yumuşakbaşlılık	Normal	258	19,767	3,948	0,099	0,960
	Fazla Kilolu	57	19,684	3,174		
	Obez	12	20,000	3,814		
	Zayıf	68	8,132	3,433		
Düşmanlık	Normal	258	7,438	2,777	1,480	0,220
	Fazla Kilolu	57	7,895	2,920		
	Obez	12	6,833	3,040		

Öğrencilerin günlük yaşamı bozma ve tolerans puanları ortalamalarının BKİ değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=2,895$; $p=0,035<0,05$). Farklılıkların

kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. BKİ Zayıf olanların günlük yaşamı bozma ve tolerans puanları ($24,471 \pm 9,396$), BKİ Fazla kilolu olanların günlük yaşamı bozma ve tolerans puanlarından ($20,140 \pm 7,480$) yüksek bulunmuştur. BKİ Normal olanların günlük yaşamı bozma ve tolerans puanları ($23,171 \pm 8,700$), BKİ Fazla kilolu olanların günlük yaşamı bozma ve tolerans puanlarından ($20,140 \pm 7,480$) yüksek bulunmuştur.

Öğrencilerin aşırı kullanım puanları ortalamalarının BKİ değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=3,022$; $p=0,030 < 0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. BKİ Obez olanların aşırı kullanım puanları ($14,000 \pm 5,257$), BKİ Normal olanların aşırı kullanım puanlarından ($11,240 \pm 4,535$) yüksek bulunmuştur. BKİ Obez olanların aşırı kullanım puanları ($14,000 \pm 5,257$), BKİ Fazla kilolu olanların aşırı kullanım puanlarından ($9,930 \pm 3,923$) yüksek bulunmuştur.

Öğrencilerin sosyal ağlara bağımlılık puanları ortalamalarının BKİ değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=3,635$; $p=0,013 < 0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. BKİ Zayıf olanların sosyal ağlara bağımlılık puanları ($6,118 \pm 2,501$), BKİ Normal olanların sosyal ağlara bağımlılık puanlarından ($5,403 \pm 2,505$) yüksek bulunmuştur. BKİ Zayıf olanların sosyal ağlara bağımlılık puanları ($6,118 \pm 2,501$), BKİ Fazla kilolu olanların sosyal ağlara bağımlılık puanlarından ($4,930 \pm 2,337$) yüksek bulunmuştur. BKİ Obez olanların sosyal ağlara bağımlılık puanları ($6,833 \pm 3,157$), BKİ Fazla kilolu olanların sosyal ağlara bağımlılık puanlarından ($4,930 \pm 2,337$) yüksek bulunmuştur.

Öğrencilerin fiziksel belirtiler puanları ortalamalarının BKİ değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=2,717$; $p=0,044 < 0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. BKİ Zayıf olanların fiziksel belirtiler puanları ($8,956 \pm 3,073$), BKİ Normal olanların fiziksel belirtiler puanlarından ($8,000 \pm 3,343$) yüksek bulunmuştur. BKİ Zayıf olanların fiziksel belirtiler puanları ($8,956 \pm$

3,073), BKİ Fazla kilolu olanların fiziksel belirtiler puanlarından ($7,368 \pm 2,901$) yüksek bulunmuştur.

Öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı toplam puanları ortalamalarının BKİ değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=3,002$; $p=0,030 < 0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. BKİ Zayıf olanların akıllı telefon bağımlılığı toplam puanları ($91,191 \pm 28,528$), BKİ Fazla kilolu olanların akıllı telefon bağımlılığı toplam puanlarından ($76,719 \pm 22,868$) yüksek bulunmuştur. BKİ Normal olanların akıllı telefon bağımlılığı toplam puanları ($85,547 \pm 28,335$), BKİ Fazla kilolu olanların akıllı telefon bağımlılığı toplam puanlarından ($76,719 \pm 22,868$) yüksek bulunmuştur.

Öğrencilerin depresyon düzeyi, çekilme belirtileri, olumlu beklentiler, sanal ilişkiler, dışadönüklük, duygusal denge, özdenetim, gelişime açıklık, yumuşakbaşlılık, düşmanlık puanları ortalamalarının BKİ değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 8. Öğrencilerin Depresyon, Akıllı Telefon Bağımlılığı düzeyleri ve Kişiliklerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı

		N	Ort	Ss	t	p
Depresyon Düzeyi	Erkek	137	10,562	9,880	-2,164	0,031
	Kadın	262	12,748	9,423		
Günlük Yaşamı Bozma Ve Tolerans	Erkek	136	21,184	8,244	-3,226	0,001
	Kadın	261	24,180	9,051		
Çekilme Belirtileri	Erkek	136	14,706	7,019	-3,110	0,002
	Kadın	261	17,165	7,701		
Olumlu Beklentiler	Erkek	136	13,427	5,381	-1,512	0,131
	Kadın	261	14,268	5,203		
Sanal İlişkiler	Erkek	136	7,654	3,905	0,463	0,643
	Kadın	261	7,467	3,769		

Aşırı Kullanım	Erkek	136	10,471	4,415	-2,490	0,013
	Kadın	261	11,694	4,759		
Sosyal Ağlara Bağımlılık	Erkek	136	5,331	2,509	-1,226	0,221
	Kadın	261	5,659	2,541		
Fiziksel Belirtiler	Erkek	136	7,235	2,873	-3,991	0,000
	Kadın	261	8,590	3,371		
Akıllı Telefon Bağımlılığı Toplam	Erkek	136	80,007	27,530	-3,049	0,002
	Kadın	261	89,023	28,180		
Dışadönüklük	Erkek	136	24,721	3,862	-0,173	0,863
	Kadın	261	24,793	4,025		
Duygusal Denge	Erkek	136	24,022	6,600	-4,180	0,000
	Kadın	261	27,215	7,524		
Özdenetim	Erkek	136	27,941	4,175	1,153	0,250
	Kadın	261	27,402	4,543		
Gelişime Açıklık	Erkek	136	24,132	4,425	0,479	0,632
	Kadın	261	23,904	4,543		
Yumuşakbaşlılık	Erkek	136	18,581	3,947	-4,652	0,000
	Kadın	261	20,395	3,544		
Düşmanlık	Erkek	136	7,985	2,784	1,776	0,077
	Kadın	261	7,437	2,990		

Öğrencilerin depresyon düzeyi puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-2.164$; $p=0.031<0,05$). Kadın öğrencilerin depresyon düzeyi puanları (12,748), erkek öğrencilerin depresyon düzeyi puanlarından (10,562) yüksek bulunmuştur.

Öğrencilerin günlük yaşamı bozma ve tolerans puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-3.226$; $p=0.001<0,05$). Kadın öğrencilerin günlük yaşamı bozma ve tolerans puanları (24,180), erkek öğrencilerin günlük yaşamı bozma ve tolerans puanlarından (21,184) yüksek bulunmuştur.

Öğrencilerin çekilme belirtileri puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=-3.110$; $p=0.002<0,05$). Kadın öğrencilerin çekilme belirtileri puanları (17,165), erkek öğrencilerin çekilme belirtileri puanlarından (14,706) yüksek bulunmuştur.

Öğrencilerin aşırı kullanım puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=-2.490$; $p=0.013<0,05$). Kadın öğrencilerin aşırı kullanım puanları (11,694), erkek öğrencilerin aşırı kullanım puanlarından (10,471) yüksek bulunmuştur.

Öğrencilerin fiziksel belirtiler puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=-3.991$; $p=0.000<0,05$). Kadın öğrencilerin fiziksel belirtiler puanları (8,590), erkek öğrencilerin fiziksel belirtiler puanlarından (7,235) yüksek bulunmuştur.

Öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı toplam puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=-3.049$; $p=0.002<0,05$). Kadın öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı toplam puanları (89,023), erkek öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı toplam puanlarından (80,007) yüksek bulunmuştur.

Öğrencilerin duygusal denge puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=-4.180$; $p=0.000<0,05$). Kadın öğrencilerin duygusal denge puanları (27,215), erkek öğrencilerin duygusal denge puanlarından (24,022) yüksek bulunmuştur.

Öğrencilerin yumuşakbaşlılık puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı

bulunmuştur($t=-4.652$; $p=0.000<0,05$). Kadın öğrencilerin yumuşakbaşlılık puanları (20,395), erkek öğrencilerin yumuşakbaşlılık puanlarından (18,581) yüksek bulunmuştur.

Öğrencilerin olumlu beklentiler, sanal ilişkiler, sosyal ağlara bağımlılık, dışadönüklük, özdenetim, gelişime açıklık, düşmanlık puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 9. Öğrencilerin Depresyon, Akıllı Telefon Bağımlılığı Düzeyleri ve Kişiliklerinin Sigara Kullanımı Değişkenine Göre Dağılımı

	Sigara	N	Ort	Ss	t	p
Depresyon Düzeyi	Kullanmıyor	272	11,063	8,586	-3,045	0,006
	Kullanıyor	126	14,183	11,254		
Günlük Yaşamı Bozma Ve Tolerans	Kullanmıyor	271	23,332	8,620	0,709	0,479
	Kullanıyor	125	22,648	9,562		
Çekilme Belirtileri	Kullanmıyor	271	16,292	7,671	-0,093	0,926
	Kullanıyor	125	16,368	7,352		
Olumlu Beklentiler	Kullanmıyor	271	14,321	5,221	1,759	0,079
	Kullanıyor	125	13,320	5,356		
Sanal İlişkiler	Kullanmıyor	271	7,447	3,715	-0,605	0,545
	Kullanıyor	125	7,696	4,017		
Aşırı Kullanım	Kullanmıyor	271	11,148	4,674	-0,767	0,444
	Kullanıyor	125	11,536	4,709		
Sosyal Ağlara Bağımlılık	Kullanmıyor	271	5,491	2,623	-0,571	0,568
	Kullanıyor	125	5,648	2,373		
Fiziksel Belirtiler	Kullanmıyor	271	8,269	3,255	1,392	0,165
	Kullanıyor	125	7,776	3,324		
Akıllı Telefon Bağımlılığı Toplam	Kullanmıyor	271	86,299	27,606	0,427	0,670
	Kullanıyor	125	84,992	29,794		
Dışadönüklük	Kullanmıyor	271	24,860	3,828	0,794	0,428
	Kullanıyor	125	24,520	4,232		
Duygusal Denge	Kullanmıyor	271	25,649	7,450	-1,704	0,089

	Kullanıyor	125	27,008	7,203		
Özdenetim	Kullanmıyor	271	27,476	4,296	-0,543	0,587
	Kullanıyor	125	27,736	4,692		
Gelişime Açıklık	Kullanmıyor	271	23,472	4,561	-3,276	0,001
	Kullanıyor	125	25,048	4,197		
Yumuşakbaşlılık	Kullanmıyor	271	20,022	3,693	1,861	0,064
	Kullanıyor	125	19,264	3,929		
Düşmanlık	Kullanmıyor	271	7,461	2,893	-1,279	0,202
	Kullanıyor	125	7,864	2,958		

Öğrencilerin depresyon düzeyi puanları ortalamalarının sigara kullanımı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-3.045$; $p=0.006<0,05$). Sigara kullanan öğrencilerin depresyon düzeyi puanları (14,183), Sigara kullanmayan öğrencilerin depresyon düzeyi puanlarından (11,063) yüksek bulunmuştur.

Öğrencilerin gelişime açıklık puanları ortalamalarının sigara kullanımı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-3.276$; $p=0.001<0,05$). Sigara kullanan öğrencilerin gelişime açıklık puanları (25,048), Sigara kullanmayan öğrencilerin gelişime açıklık puanlarından (23,472) yüksek bulunmuştur.

Öğrencilerin günlük yaşamı bozma ve tolerans, çekilme belirtileri, olumlu beklentiler, sanal ilişkiler, aşırı kullanım, sosyal ağlara bağımlılık, fiziksel belirtiler, akıllı telefon bağımlılığı toplam, dışadönüklük, duygusal denge, özdenetim, yumuşakbaşlılık, düşmanlık puanları ortalamalarının sigara kullanımı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 10. Öğrencilerin Depresyon, Akıllı Telefon Bağımlılığı Düzeyleri ve Kişiliklerinin İçki Kullanımı Değişkenine Göre Dağılımı

	İçki Kullanımı	N	Ort	Ss	t	p
Depresyon Düzeyi	Hayır	246	11,736	8,992	-0,952	0,362
	Evet	147	12,694	10,670		
Günlük Yaşamı Bozma Ve Tolerans	Hayır	244	23,201	8,910	0,624	0,533
	Evet	147	22,619	8,964		
Çekilme Belirtileri	Hayır	244	16,398	7,803	0,912	0,362
	Evet	147	15,680	7,059		
Olumlu Beklentiler	Hayır	244	14,131	5,134	0,669	0,504
	Evet	147	13,762	5,526		
Sanal İlişkiler	Hayır	244	7,369	3,544	-1,004	0,316
	Evet	147	7,769	4,227		
Aşırı Kullanım	Hayır	244	10,787	4,776	-2,268	0,024
	Evet	147	11,891	4,472		
Sosyal Ağlara Bağımlılık	Hayır	244	5,369	2,547	-1,613	0,107
	Evet	147	5,796	2,516		
Fiziksel Belirtiler	Hayır	244	8,266	3,310	1,191	0,234
	Evet	147	7,857	3,258		
Akıllı Telefon Bağımlılığı Toplam	Hayır	244	85,521	28,480	0,049	0,961
	Evet	147	85,374	28,475		
Dışadönüklük	Hayır	244	24,963	3,967	0,612	0,541
	Evet	147	24,714	3,765		
Duygusal Denge	Hayır	244	25,922	7,539	-0,658	0,511
	Evet	147	26,429	7,079		
Özdenetim	Hayır	244	27,574	4,222	-0,186	0,853
	Evet	147	27,660	4,784		
Gelişime Açıklık	Hayır	244	23,721	4,549	-1,579	0,115
	Evet	147	24,463	4,409		
Yumuşakbaşlılık	Hayır	244	20,115	3,663	2,024	0,044
	Evet	147	19,327	3,838		
Düşmanlık	Hayır	244	7,463	2,960	-1,326	0,186
	Evet	147	7,871	2,917		

Öğrencilerin aşırı kullanım puanları ortalamalarının içki kullanımı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı

bulunmuştur($t=-2.268$; $p=0.024<0,05$). Alkol kullanan öğrencilerin aşırı kullanım puanları (11,891), Alkol kullanmayan öğrencilerin aşırı kullanım puanlarından (10,787) yüksek bulunmuştur.

Öğrencilerin yumuşakbaşlılık puanları ortalamalarının içki kullanımı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=2.024$; $p=0.044<0,05$). Alkol kullanmayan öğrencilerin yumuşakbaşlılık puanları (20,115), Alkol kullanan öğrencilerin yumuşakbaşlılık puanlarından (19,327) yüksek bulunmuştur.

Öğrencilerin depresyon düzeyi, günlük yaşamı bozma ve tolerans, çekilme belirtileri, olumlu beklentiler, sanal ilişkiler, sosyal ağlara bağımlılık, fiziksel belirtiler, akıllı telefon bağımlılığı toplam, dışadönüklük, duygusal denge, özdenetim, gelişime açıklık, düşmanlık puanları ortalamalarının içki kullanımı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 11. Öğrencilerin Depresyon, Akıllı Telefon Bağımlılığı Düzeyleri ve Kişiliklerinin Tanı Konmuş Bir Psikiyatrik Hastalık Değişkenine Göre Dağılımı

		Tanı konmuş bir psikiyatrik hastalık				
		N	Ort	Ss	t	P
Depresyon Düzeyi	Yok	385	11,566	9,052	-4,361	0,015
	Var	17	21,706	15,308		
Günlük Yaşamı Bozma Ve Tolerans	Yok	383	22,997	8,932	-1,015	0,311
	Var	17	25,235	7,862		
Çekilme Belirtileri	Yok	383	16,222	7,559	-0,540	0,589
	Var	17	17,235	7,702		
Olumlu Beklentiler	Yok	383	14,026	5,273	0,741	0,459
	Var	17	13,059	5,056		
Sanal İlişkiler	Yok	383	7,486	3,774	-0,795	0,427
	Var	17	8,235	4,493		
Aşırı Kullanım	Yok	383	11,196	4,629	-1,100	0,272
	Var	17	12,471	5,658		

Sosyal Ağlara Bağımlılık	Yok	383	5,460	2,514	-2,559	0,011
	Var	17	7,059	2,680		
Fiziksel Belirtiler	Yok	383	8,078	3,310	-0,848	0,194
	Var	17	8,765	1,985		
Akıllı Telefon Bağımlılığı Toplam	Yok	383	85,465	28,380	-0,942	0,347
	Var	17	92,059	24,715		
Dışadönüklük	Yok	383	24,843	3,987	1,401	0,162
	Var	17	23,471	3,023		
Duygusal Denge	Yok	383	25,802	7,246	-3,917	0,000
	Var	17	32,824	6,912		
Özdenetim	Yok	383	27,548	4,457	-0,790	0,430
	Var	17	28,412	3,083		
Gelişime Açıklık	Yok	383	23,909	4,488	-1,567	0,118
	Var	17	25,647	4,167		
Yumuşakbaşlılık	Yok	383	19,749	3,786	-0,897	0,371
	Var	17	20,588	3,501		
Düşmanlık	Yok	383	7,606	2,942	0,024	0,981
	Var	17	7,588	2,740		

Öğrencilerin depresyon düzeyi puanları ortalamalarının tanı konmuş bir psikiyatrik hastalık değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-4.361$; $p=0.015<0,05$). Tanı konmuş bir psikiyatrik hastalığı olan öğrencilerin depresyon düzeyi puanları (21,706), Tanı konmuş bir psikiyatrik hastalığı olmayan öğrencilerin depresyon düzeyi puanlarından (11,566) yüksek bulunmuştur.

Öğrencilerin sosyal ağlara bağımlılık puanları ortalamalarının tanı konmuş bir psikiyatrik hastalık değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-2.559$; $p=0.011<0,05$). Tanı konmuş bir psikiyatrik hastalığı olan öğrencilerin sosyal ağlara bağımlılık puanları (7,059), Tanı konmuş bir psikiyatrik hastalığı olmayan öğrencilerin sosyal ağlara bağımlılık puanlarından (5,460) yüksek bulunmuştur.

Öğrencilerin duygusal denge puanları ortalamalarının tanı konmuş bir psikiyatrik hastalık değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=-3.917$; $p=0.000<0,05$). Tanı konmuş bir psikiyatrik hastalığı olan öğrencilerin duygusal denge puanları (32,824), Tanı konmuş bir psikiyatrik hastalığı olmayan öğrencilerin duygusal denge puanlarından (25,802) yüksek bulunmuştur.

Öğrencilerin günlük yaşamı bozma ve tolerans, çekilme belirtileri, olumlu beklentiler, sanal ilişkiler, aşırı kullanım, fiziksel belirtiler, akıllı telefon bağımlılığı toplam, dışadönüklük, özdenetim, gelişime açıklık, yumuşakbaşlılık, düşmanlık puanları ortalamalarının tanı konmuş bir psikiyatrik hastalık değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 12. Öğrencilerin Depresyon, Akıllı Telefon Bağımlılığı Düzeyleri ve Kişiliklerinin Mevcut Tıbbi Bir Hastalık Değişkenine Göre Dağılımı

	Mevcut tıbbi bir hastalık	N	Ort	Ss	t	p
Depresyon Düzeyi	Yok	355	11,625	9,264	-2,133	0,034
	Var	47	14,787	11,508		
Günlük Yaşamı Bozma Ve Tolerans	Yok	353	23,023	9,003	-0,430	0,667
	Var	47	23,617	8,085		
Çekilme Belirtileri	Yok	353	16,258	7,488	-0,052	0,958
	Var	47	16,319	8,146		
Olumlu Beklentiler	Yok	353	14,026	5,246	0,421	0,674
	Var	47	13,681	5,422		
Sanal İlişkiler	Yok	353	7,479	3,606	-0,558	0,669
	Var	47	7,809	5,093		
Aşırı Kullanım	Yok	353	11,198	4,695	-0,606	0,545
	Var	47	11,638	4,566		
Sosyal Ağlara Bağımlılık	Yok	353	5,552	2,569	0,537	0,591
	Var	47	5,340	2,315		
Fiziksel Belirtiler	Yok	353	8,026	3,291	-1,378	0,169

	Var	47	8,723	3,034		
Akıllı Telefon Bağımlılığı	Yok	353	85,561	28,219	-0,357	0,721
Toplam	Var	47	87,128	28,648		
	Yok	353	24,816	3,972	0,427	0,670
Dışadönüklük	Var	47	24,553	3,883		
	Yok	353	25,926	7,399	-1,294	0,196
Duygusal Denge	Var	47	27,404	7,008		
	Yok	353	27,425	4,325	-1,998	0,046
Özdenetim	Var	47	28,787	4,868		
	Yok	353	23,822	4,526	-1,975	0,049
Gelişime Açıklık	Var	47	25,192	3,987		
	Yok	353	19,694	3,865	-1,322	0,187
Yumuşakbaşlılık	Var	47	20,468	2,955		
	Yok	353	7,615	2,917	0,182	0,856
Düşmanlık	Var	47	7,532	3,056		

Öğrencilerin depresyon düzeyi puanları ortalamalarının mevcut tıbbi bir hastalık değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-2.133$; $p=0.034<0,05$). mevcut tıbbi bir hastalığı olan öğrencilerin depresyon düzeyi puanları (14,787), mevcut tıbbi bir hastalığı olmayan öğrencilerin depresyon düzeyi puanlarından (11,625) yüksek bulunmuştur.

Öğrencilerin özdenetim puanları ortalamalarının mevcut tıbbi bir hastalık değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-1.998$; $p=0.046<0,05$). mevcut tıbbi bir hastalığı olan öğrencilerin özdenetim puanları (28,787), mevcut tıbbi bir hastalığı olmayan öğrencilerin özdenetim puanlarından (27,425) yüksek bulunmuştur.

Öğrencilerin gelişime açıklık puanları ortalamalarının mevcut tıbbi bir hastalık değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-1.975$; $p=0.049<0,05$). mevcut tıbbi bir hastalığı olan öğrencilerin gelişime açıklık puanları (25,192), mevcut tıbbi bir hastalığı olmayan öğrencilerin gelişime açıklık puanlarından (23,822) yüksek bulunmuştur.

Öğrencilerin günlük yaşamı bozma ve tolerans, çekilme belirtileri, olumlu beklentiler, sanal ilişkiler, aşırı kullanım, sosyal ağlara bağımlılık, fiziksel belirtiler, akıllı telefon bağımlılığı toplam, dışadönüklük, duygusal denge, yumuşakbaşlılık, düşmanlık puanları ortalamalarının mevcut tıbbi bir hastalık değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 13. Öğrencilerin Depresyon, Akıllı Telefon Bağımlılığı Düzeyleri ve Kişiliklerinin İntihar Girişimi Değişkenine Göre Dağılımı

	İntihar girişimi	N	Ort	Ss	t	p
Depresyon Düzeyi	Yok	379	11,488	9,190	-4,399	0,002
	Var	23	20,348	12,172		
Günlük Yaşamı Bozma Ve Tolerans	Yok	377	22,928	8,902	-1,497	0,135
	Var	23	25,783	8,458		
Çekilme Belirtileri	Yok	377	16,175	7,613	-0,963	0,336
	Var	23	17,739	6,559		
Olumlu Beklentiler	Yok	377	13,952	5,321	-0,503	0,615
	Var	23	14,522	4,220		
Sanal İlişkiler	Yok	377	7,414	3,806	-2,218	0,027
	Var	23	9,217	3,411		
Aşırı Kullanım	Yok	377	11,186	4,678	-1,114	0,266
	Var	23	12,304	4,617		
Sosyal Ağlara Bağımlılık	Yok	377	5,478	2,551	-1,599	0,111
	Var	23	6,348	2,228		
Fiziksel Belirtiler	Yok	377	8,053	3,293	-1,351	0,177
	Var	23	9,000	2,697		
Akıllı Telefon Bağımlılığı Toplam	Yok	377	85,186	28,366	-1,607	0,109
	Var	23	94,913	24,839		
Dışadönüklük	Yok	377	24,796	3,976	0,220	0,826
	Var	23	24,609	3,714		
Duygusal Denge	Yok	377	26,011	7,361	-0,983	0,326

	Var	23	27,565	7,378		
Özdenetim	Yok	377	27,560	4,447	-0,465	0,642
	Var	23	28,000	3,766		
Gelişime Açıklık	Yok	377	24,008	4,536	0,459	0,646
	Var	23	23,565	3,565		
Yumuşakbaşlılık	Yok	377	19,793	3,789	0,174	0,862
	Var	23	19,652	3,601		
Düşmanlık	Yok	377	7,605	2,920	-0,006	0,995
	Var	23	7,609	3,159		

Öğrencilerin depresyon düzeyi puanları ortalamalarının intihar girişimi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-4.399$; $p=0.002<0,05$). İntihar girişiminde bulunmuş olan öğrencilerin depresyon düzeyi puanları (20,348), intihar girişiminde bulunmamış olan öğrencilerin depresyon düzeyi puanlarından (11,488) yüksek bulunmuştur.

Öğrencilerin sanal ilişkiler puanları ortalamalarının intihar girişimi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-2.218$; $p=0.027<0,05$). İntihar girişiminde bulunmuş olan öğrencilerin sanal ilişkiler puanları (9,217), intihar girişiminde bulunmamış olan öğrencilerin sanal ilişkiler puanlarından (7,414) yüksek bulunmuştur.

Öğrencilerin günlük yaşamı bozma ve tolerans, çekilme belirtileri, olumlu beklentiler, aşırı kullanım, sosyal ağlara bağımlılık, fiziksel belirtiler, akıllı telefon bağımlılığı toplam, dışadönüklük, duygusal denge, özdenetim, gelişime açıklık, yumuşakbaşlılık, düşmanlık puanları ortalamalarının intihar girişimi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 14. Öğrencilerin Depresyon, Akıllı Telefon Bağımlılığı düzeyleri ve Kişiliklerinin Yaş ile İlişkisine İlişkin Pearson Korelasyon Analizi

		Yaş
Günlük Yaşamı Bozma ve Tolerans	r	-0,225
	p	0,000
	N	393
Çekilme Belirtileri	r	-0,195
	p	0,000
	N	393
Olumlu Beklentiler	r	-0,173
	p	0,001
	N	393
Sanal İlişkiler	r	-0,058
	p	0,254
	N	393
Aşırı Kullanım	r	-0,215
	p	0,000
	N	393
Sosyal Ağlara Bağımlılık	r	-0,189
	p	0,000
	N	393
Fiziksel Belirtiler	r	-0,070
	p	0,165
	N	393
Akıllı Telefon Bağımlılığı Toplam	r	-0,225
	p	0,000
	N	393
Dışadönüklük	r	0,016
	p	0,747
	N	393
Duygusal Denge	r	-0,137

	p	0,007
	N	393
Özdenetim	r	0,033
	p	0,519
	N	393
Gelişime Açıklık	r	-0,012
	p	0,814
	N	393
Yumuşakbaşlılık	r	0,088
	p	0,080
	N	393
Düşmanlık	r	-0,113
	p	0,025
	N	393
Depresyon Düzeyi	r	-0,109
	p	0,031
	N	395

Yaş ile günlük yaşamı bozma ve tolerans arasında %22,5 negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. ($r=-0,225$; $p=0,000<0,05$). Buna göre yaş arttıkça günlük yaşamı bozma ve tolerans puanı azalmaktadır.

Yaş ile çekilme belirtileri arasında %19,5 negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. ($r=-0,195$; $p=0,000<0,05$). Buna göre yaş arttıkça çekilme belirtileri puanı azalmaktadır.

Yaş ile olumlu beklentiler arasında %17,3 negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. ($r=-0,173$; $p=0,001<0,05$). Buna göre yaş arttıkça olumlu beklentiler puanı azalmaktadır.

Yaş ile sanal ilişkiler arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunamamıştır. ($r=-0,058$; $p=0,254>0,05$).

Yaş ile aşırı kullanım arasında %21,5 negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. ($r=-0,215$; $p=0,000<0,05$). Buna göre yaş arttıkça aşırı kullanım puanı azalmaktadır.

Yaş ile sosyal ağlara bağımlılık arasında %18,9 negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. ($r=-0,189$; $p=0,000<0,05$). Buna göre yaş arttıkça sosyal ağlara bağımlılık puanı azalmaktadır.

Yaş ile fiziksel belirtiler arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunamamıştır. ($r=-0,070$; $p=0,165>0,05$).

Yaş ile akıllı telefon bağımlılığı toplam arasında %22,5 negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. ($r=-0,225$; $p=0,000<0,05$). Buna göre yaş arttıkça akıllı telefon bağımlılığı toplam puanı azalmaktadır.

Yaş ile dışadönüklük arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunamamıştır. ($r=0,016$; $p=0,747>0,05$).

Yaş ile duygusal denge arasında %13,7 negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. ($r=-0,137$; $p=0,007<0,05$). Buna göre yaş arttıkça duygusal denge puanı azalmaktadır.

Yaş ile özdenetim arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunamamıştır. ($r=0,033$; $p=0,519>0,05$).

Yaş ile gelişime açıklık arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunamamıştır. ($r=-0,012$; $p=0,814>0,05$).

Yaş ile yumuşak başlılık arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunamamıştır. ($r=0,088$; $p=0,080>0,05$).

Yaş ile düşmanlık arasında %11,3 negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. ($r=-0,113$; $p=0,025<0,05$). Buna göre yaş arttıkça düşmanlık puanı azalmaktadır.

Yaş ile depresyon düzeyi arasında %10,9 negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. ($r=-0,109$; $p=0,031<0,05$). Buna göre yaş arttıkça depresyon düzeyi puanı azalmaktadır.

Tablo 15. Öğrencilerin Akıllı Telefon Bağımlılığı Düzeyleri ile Depresyon Düzeylerinin İlişisine İlişkin Pearson Korelasyon Analizi

	Depresyon düzeyi	
Günlük yaşamı bozma ve tolerans	r	0,316
	p	0,000
	N	400
Çekilme belirtileri	r	0,215
	p	0,000
	N	400
Olumlu beklentiler	r	0,098
	p	0,050
	N	400
Sanal ilişkiler	r	0,301
	p	0,000
	N	400
Aşırı kullanım	r	0,225
	p	0,000
	N	400
Sosyal ağlara bağımlılık	r	0,170
	p	0,001
	N	400
Fiziksel belirtiler	r	0,282
	p	0,000
	N	400
Akıllı telefon bağımlılığı toplam	r	0,301
	p	0,000
	N	400

Depresyon düzeyi ile günlük yaşamı bozma ve tolerans arasında %31,6 pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. ($r=0,316$; $p=0,000<0,05$). Buna göre depresyon düzeyi arttıkça günlük yaşamı bozma ve tolerans puanı da artmaktadır.

Depresyon düzeyi ile çekilme belirtileri arasında %21,5 pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. ($r=0,215$; $p=0,000<0,05$). Buna göre depresyon düzeyi arttıkça çekilme belirtileri puanı da artmaktadır.

Depresyon düzeyi ile olumlu beklentiler arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunamamıştır. ($r=0,098$; $p=0,050>0,05$).

Depresyon düzeyi ile sanal ilişkiler arasında %30,1 pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. ($r=0,301$; $p=0,000<0,05$). Buna göre depresyon düzeyi arttıkça sanal ilişkiler puanı da artmaktadır.

Depresyon düzeyi ile aşırı kullanım arasında %22,5 pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. ($r=0,225$; $p=0,000<0,05$). Buna göre depresyon düzeyi arttıkça aşırı kullanım puanı da artmaktadır.

Depresyon düzeyi ile sosyal ağlara bağımlılık arasında %17,0 pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. ($r=0,170$; $p=0,001<0,05$). Buna göre depresyon düzeyi arttıkça sosyal ağlara bağımlılık puanı da artmaktadır.

Depresyon düzeyi ile fiziksel belirtiler arasında %28,2 pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. ($r=0,282$; $p=0,000<0,05$). Buna göre depresyon düzeyi arttıkça fiziksel belirtiler puanı da artmaktadır.

Depresyon düzeyi ile akıllı telefon bağımlılığı toplam arasında %30,1 pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. ($r=0,301$; $p=0,000<0,05$). Buna göre depresyon düzeyi arttıkça akıllı telefon bağımlılığı toplam puanı da artmaktadır.

Tablo 16. Akıllı Telefon Bağımlılığını Etkileyen Faktörlere İlişkin Regresyon Analizi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	β	T	p	F	Model (p)	R ²
Akıllı Telefon Bağımlılığı Toplam	Sabit	110,398	6,603	0,000	8,264	0,000	0,145
	Yaş	-2,009	-3,733	0,000			
	BKİ	0,129	1,255	0,210			
	Depresyon	0,598	3,977	0,000			
	Dışadönüklük	-0,655	-1,741	0,083			
	Duygusal Denge	0,708	3,342	0,001			
	Özdenetim	0,396	1,103	0,271			
	Gelişime Açıklık	-0,304	-0,945	0,345			
	Yumuşakbaşlılık	0,042	0,099	0,921			
	Düşmanlık	0,101	0,198	0,843			

Yaş, BKİ, depresyon, dışadönüklük, duygusal denge, özdenetim, gelişime açıklık, yumuşakbaşlılık, düşmanlık ile akıllı telefon bağımlılığı toplam arasındaki ilişki belirlemek üzere yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (F=8,264; p=0,000<0.05). Akıllı telefon bağımlılığı toplam düzeyinin belirleyicisi olarak yaş, BKİ, depresyon, dışadönüklük, duygusal denge, özdenetim, gelişime açıklık, yumuşak başlılık, düşmanlık değişkenleri ile ilişkisinin(açıklayıcılık gücünün) zayıf olduğu görülmüştür(R²=0,145). Öğrencilerin yaş düzeyi akıllı telefon bağımlılığı toplam düzeyini azaltmaktadır (β =-2,009). Öğrencilerin BKİ düzeyi akıllı telefon bağımlılığı toplam düzeyini etkilememektedir (p=0.210>0.05). Öğrencilerin depresyon düzeyi akıllı telefon bağımlılığı toplam düzeyini arttırmaktadır (β =0,598). Öğrencilerin dışadönüklük düzeyi akıllı telefon bağımlılığı toplam düzeyini etkilememektedir (p=0.083>0.05). Öğrencilerin duygusal denge düzeyi akıllı telefon bağımlılığı toplam düzeyini arttırmaktadır (β =0,708). Öğrencilerin özdenetim düzeyi akıllı telefon bağımlılığı toplam düzeyini etkilememektedir (p=0.271>0.05). Öğrencilerin gelişime açıklık düzeyi akıllı telefon bağımlılığı toplam düzeyini etkilememektedir (p=0.345>0.05). Öğrencilerin yumuşakbaşlılık düzeyi akıllı telefon bağımlılığı toplam düzeyini etkilememektedir (p=0.921>0.05). Öğrencilerin düşmanlık düzeyi akıllı telefon bağımlılığı toplam düzeyini etkilememektedir (p=0.843>0.05).

Tablo 17. Depresyon Kesim Noktası İle Akıllı Telefon Bağımlılığı İlişkisi

	Depresyon puanı <16 (n=297)		Depresyon puanı >17 (n=103)		t	p
	Ort	Ss	Ort	Ss		
	Günlük yaşamı bozma ve tolerans	21,684	8,218	27,155		
Çekilme belirtileri	15,394	7,091	18,777	8,303	-3,987	0,000
Olumlu beklentiler	13,774	5,212	14,592	5,381	-1,361	0,174
Sanal ilişkiler	6,983	3,419	9,058	4,410	-4,906	0,000
Aşırı kullanım	10,704	4,540	12,825	4,727	-4,043	0,000
Sosyal ağlara bağımlılık	5,306	2,490	6,165	2,582	-2,987	0,003
Fiziksel belirtiler	7,609	2,988	9,544	3,608	-5,356	0,000
Akıllı telefon bağımlılığı toplam	81,455	26,613	98,117	29,253	-5,335	0,000

Öğrencilerin günlük yaşamı bozma ve tolerans puanları ortalamalarının depresyon değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=-5.581$; $p=0.000<0,05$). Depresyon puanı >17 olan öğrencilerin günlük yaşamı bozma ve tolerans puanları (27,155), Depresyon puanı <16 olan öğrencilerin günlük yaşamı bozma ve tolerans puanlarından (21,684) yüksek bulunmuştur.

Öğrencilerin çekilme belirtileri puanları ortalamalarının depresyon değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=-3.987$; $p=0.000<0,05$). Depresyon puanı >17 olan öğrencilerin çekilme belirtileri puanları (18,777), Depresyon puanı <16 olan öğrencilerin çekilme belirtileri puanlarından (15,394) yüksek bulunmuştur.

Öğrencilerin sanal ilişkiler puanları ortalamalarının depresyon değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=-4.906$; $p=0.000<0,05$). Depresyon puanı >17 olan öğrencilerin sanal ilişkiler puanları (9,058), Depresyon puanı <16 olan öğrencilerin sanal ilişkiler puanlarından (6,983) yüksek bulunmuştur.

Öğrencilerin aşırı kullanım puanları ortalamalarının depresyon değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=-4.043$; $p=0.000<0,05$). Depresyon puanı >17 olan öğrencilerin aşırı kullanım puanları (12,825), Depresyon puanı <16 olan öğrencilerin aşırı kullanım puanlarından (10,704) yüksek bulunmuştur.

Öğrencilerin sosyal ağlara bağımlılık puanları ortalamalarının depresyon değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=-2.987$; $p=0.003<0,05$). Depresyon puanı >17 olan öğrencilerin sosyal ağlara bağımlılık puanları (6,165), Depresyon puanı <16 olan öğrencilerin sosyal ağlara bağımlılık puanlarından (5,306) yüksek bulunmuştur.

Öğrencilerin fiziksel belirtiler puanları ortalamalarının depresyon değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=-5.356$; $p=0.000<0,05$). Depresyon puanı >17 olan öğrencilerin fiziksel belirtiler puanları (9,544), Depresyon puanı <16 olan öğrencilerin fiziksel belirtiler puanlarından (7,609) yüksek bulunmuştur.

Öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı toplam puanları ortalamalarının depresyon değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=-5.335$; $p=0.000<0,05$). Depresyon puanı >17 olan öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı toplam puanları (98,117), Depresyon puanı <16 olan öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı toplam puanlarından (81,455) yüksek bulunmuştur.

Öğrencilerin olumlu beklentiler puanları ortalamalarının depresyon değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).



BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA YORUM

Çalışmamızda kadın öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı toplam puanları, erkek öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı toplam puanlarından yüksek bulunmuştur. Kadın öğrencilerin duygusal denge puanları, erkek öğrencilerin duygusal denge puanlarından yüksek bulunmuştur. Kadın öğrencilerin yumuşak başlılık puanları, erkek öğrencilerin yumuşak başlılık puanlarından yüksek bulunmuştur. Örneklem grubunun Erkek ve kadın arasındaki dağılımının dengeli olmamasından dolayı böyle bir sonuç çıktığı düşünülmektedir. Ancak kadınların hem sosyal medyayı daha çok kullanmaları ve daha çok paylaşımlarda bulunmalarının da etkisinin olduğu söylenebilir. Meunier'in araştırmasına göre; kişiliğin teknoloji kullanımıyla yakından ilişkili olduğu ve cinsiyetten daha etkili bir tahmin edici olduğu sonucuna ulaşılmıştır.¹¹⁵

Çalışmamıza göre yaş arttıkça, sosyal ağlara bağımlılık, akıllı telefon bağımlılığı, duygusal denge ve düşmanlık puanları azalmaktadır. Kişinin yaşıyla beraber sorumluluğunun artması sosyal medyaya ve benzeri şeylere ayıracağı zamanın azalması iş ya da okul hayatının yoğunlaşması vb. durumların olması bu sonucun çıkmasında etkili olduğu düşünülebilir. Ayrıca kişiliğin belli bir yaştan sonra oturmaya başlaması ve yaşının ilerlemesiyle beraber kişiliğine uygun ortamlara dahil olduğundan da bu sonucun çıktığı düşünülebilir. Kuyucu'nun yaptığı çalışmada, 21-23 yaş aralığında olan üniversite öğrencilerinin 27 yaş aralığında olanlara göre akıllı telefonlarına daha fazla bağlı oldukları görülmüştür.¹¹⁶

Çalışmamız sonucunda, duygusal denge puanı arttıkça günlük yaşamı bozma ve tolerans, çekilme belirtileri, olumlu beklentiler, sanal ilişkiler, aşırı kullanım, sosyal ağlara bağımlılık, fiziksel belirtiler puanları da artmaktadır. Özdenetim puanı arttıkça çekilme belirtileri, olumlu beklentiler, sanal ilişkiler, akıllı telefon bağımlılığı puanları da artmaktadır. Özbek ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada, kişilik özellikleri ile akıllı telefon teknolojisinin kabulüne yönelik davranışsal niyetler arasındaki ilişkide algılanan kullanım kolaylığı (AKK) ve algılanan kullanışlılık (AK) değişkenlerinin aracı etkisinin olup olmadığını belirlemeyi amaçlamışlardır. Elde edilen bulgulara göre, 251

¹¹⁵Meunier Lydie E., Human Factors in A Computer Assisted Foreign Language Environment: The Effects of Gender, Personality and Keyboard Control, Calico Journal, Vol. 13 No. 2 & 3, 1995, s.69

¹¹⁶Kuyucu, a.g.e., s.328-359

genç tüketici üzerinde yapılan araştırmanın bulguları, kişilik özelliklerinden uyumluluk ve açıklık ile davranışsal niyetler arasındaki ilişkilerde AK ve AKK değişkenlerinin aracılık etkisinin olduğunu ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, duygusal denge ile davranışsal niyetler arasındaki ilişkide de AK'nın aracı etkisi ortaya konmuştur.¹¹⁷ Savcı ve Aysan yaptıkları çalışmada internet bağımlılığı, sosyal medya bağımlılığı, dijital oyun bağımlılığı ve akıllı telefon bağımlılığı olmak üzere, dört teknolojik bağımlılığın sosyal bağlılığı yordayıcı etkisi incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre, İnternet bağımlılığı, sosyal medya bağımlılığı, dijital oyun bağımlılığı ve akıllı telefon bağımlılığı olmak üzere, dört teknolojik bağımlılık sosyal bağlılığı önemli ölçüde etkilemektedir.¹¹⁸ Yılmaz ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada, mobil telefon bağımlılığının ergenlerin sosyal kaygı düzeyleri üzerindeki işleyişlerini incelemektir. Sosyal kaygı düzeyleri incelenirken gittikçe artan ve hayatımızın her anını saran telefon kullanımlarının ergenler üzerindeki sosyal kaygı derecesini ve bunların yaş, cinsiyet, eğitim gibi faktörlere bağlı olarak nasıl değişkenlik gösterdiği araştırılmıştır. Elde edilen bulgulara göre; öğrencilerin %36'sı, 3-5 yıl arası mobil telefon kullandığını belirtirken, 5 ve daha fazla kullananların oranı %34,7 ve 1-3 arası mobil telefon kullananların oranı ise %29,2 olarak tespit edilmiştir. Öğrencilerinin %38,4'ü günlük 1-3 saat arası, %36,9'u günlük 3-5 saat arası ve %24,7'si günlük 5 ve daha fazla saat süre mobil telefon kullandığını ifade etmiştir.¹¹⁹

Çalışmamızda sigara kullanan öğrencilerin gelişime açıklık puanları sigara kullanmayan öğrencilerin gelişime açıklık puanlarından yüksek bulunmuştur. Öğrencilerin sigaraya başlamalarındaki en büyük etkenlerden birisi de merak duyguları ve aynı zamanda arkadaş ortamlarıdır. Dolayısıyla böyle bir sonucun çıkması da merak duygusu daha çok gelişen ve etrafına dahil olma arzusu taşıyan öğrencilerin sigara kullanımları daha da muhtemeldir denilebilir. Ayrıca ortamlara dahil olmak merak edip denemeye çabalamak da kişilik özelliklerindedir. Gelişime açık bir kişiliğe sahip bireyler daha çok merak eder ve daha çok deneyim yaşamak istediğinden sigara kullanmaya da böylelikle başladıkları söylenebilir.

¹¹⁷Volkan Özbek vd., Kişilik Özelliklerinin Teknoloji Kabulü Üzerindeki Doğrudan ve Dolaylı Etkileri: Akıllı Telefon Teknolojileri Üzerine Bir Araştırma, *International Review of Economics and Management*, 2.1, 2014, s.121-124

¹¹⁸Mustafa Savcı ve Ferda Aysan, Teknolojik Bağımlılıklar ve Sosyal Bağlılık: İnternet Bağımlılığı, Sosyal Medya Bağımlılığı, Dijital Oyun Bağımlılığı ve Akıllı Telefon Bağımlılığının Sosyal Bağlılığı Yordayıcı Etkisi, *Düşünen Adam* 30.3, 2017, 202-216

¹¹⁹Yılmaz Gül vd., Ergenlerde Mobil Telefon Bağımlılığı ile Sosyal Kaygı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, 2015, s. 12-16

Zincir ve arkadaşları yaptıkları çalışmada; bir eğitim ve araştırma hastanesi bünyesinde hizmet veren sigara bırakma polikliniğine başvuran yetişkin sigara (nikotin) bağımlılarında mizaç ve karakter özelliklerinin nikotin bağımlılık düzeyleri ile ilişkisi ve sigara bırakma davranışı üzerine etkisini araştırmayı amaçlamışlardır. Elde edilen bulgulara göre; yaşın ilerlemesiyle birlikte sigarayı bırakma oranlarının artması sonucuna varmışlardır. Elde edilen bu sonuç bu araştırmanın sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Çünkü yaş ilerledikçe kişiliğin oturmasıyla beraber bağımlılıktan kurtulma arasında pozitif yönde anlamlı ilişki mevcuttur. Aynı zamanda araştırmanın sonucunda sigara bağımlılığı ile kişilik arasında da anlamlı olarak ilişki bulunmuş ve bu da yapılan bu çalışma sonucuyla oldukça benzerlik göstermektedir.

Çalışmamıza göre depresyon düzeyi arttıkça, günlük yaşamı bozma ve tolerans, çekilme belirtileri puanı, sanal ilişkiler puanı, aşırı kullanım puanı, sosyal ağlara bağımlılık puanı, fiziksel belirtiler puanı ve akıllı telefon bağımlılığı toplam puanı da artmaktadır. Kişinin depresyon durumunda kendi içine kapanması dış dünyaya dahil olmaktan çekinmesi ve sosyalleşmeden uzaklaşması gibi durumlardan dolayı gerek sanal ortamlara gerek akıllı telefona olan bağımlılığının artması muhtemel bir durumdur denilebilir. Kişi depresif durumdan kurtulmak için de bir arayışta olabilir ve bunu sanal alemde gerçekleştirmek için de akıllı telefonu süreklilik kullanarak ona bağımlı hale gelebilir ve depresif durumdan çıksa bile bu bağımlılığı devam edebilir. Batıgün ve Kılıç yaptıkları çalışmalarında, üniversiteli öğrencilerde interneti kullanma amaçları ile internete olan bağımlılıklarını araştırıp, bağımlılıkları ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi belirlemeyi hedeflemiş ve bulguları neticesinde erkek öğrencilerin bağımlılıklarının kadın öğrencilerin bağımlılığından anlamlı düzeyde yüksek çıktığı anlaşılmıştır. Ayrıca sosyoekonomik düzeyleri yüksek olması, erkek olmaları, gelecek beklentisi, yaşam doyumu ve özdenetimin düşük; nörotizm, anksiyete ve somatizasyonun ise yüksek olması internet bağımlılığını artırdığı görülmektedir. Sonuç olarak kişiliği etkileyen faktörlerin bağımlılığı da etkilediğinin görülmesi yapılan çalışmayla benzerlik göstermektedir.

ÖNERİLER

Bu bölümde, elde edilen bulgular ve ulaşılan sonuçlar doğrultusunda başta aileler ve aktif akıllı telefon kullanıcısı olan özellikle genç bireylere, öğretmenlere ve araştırmacılara yönelik çeşitli öneriler sunulmuştur.

Araştırmanın kapsamı ve incelenen diğer araştırmalar neticesinde de öncelikle kişilik, cinsiyet, yaş, beden kitle indeksi, depresyon, alkol kullanımı vb. gibi değişkenlerle akıllı telefon bağımlılığı arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur bu nedenle değişkenlerin değiştirilerek ya da bunlar gibi birçok değişken ile akıllı telefon bağımlılığı ile ilgili araştırmaların artması gerekmektedir.

Sosyal medyadan, haberlerden ya da çeşitli şekillerde yazılı ya da görsel basından gördüğümüz gibi telefonuna bakarken çukura düşenler, trafik kazası geçirenler, yürüyen merdivenlerden düşüp yaralananlar vs. daha çoğaltılabilecek birçok örnek nedeniyle ölümler bile gerçekleşmektedir. Yaş ile bağlantısını da düşünürsek bireyler hayatlarındaki sorumluluk ya da bir diğer adıyla özdenetimleri arttıkça akıllı telefon kullanım oranı azalmaktadır. Bu nedenle teknoloji çağında doğup büyüyen genç nesli düşününce ailelere öğrencilere ve öğretmenlere fazlasıyla görev düşüyor.

Akıllı telefon kullanım sıklığının bağımlılığa dönüştüğünü gören anne ve babalar çocukları ile daha fazla vakit geçirip onların sosyal çevrelerini genişletmelerini sağlamaları gerekmektedir.

Araştırmanın yapıldığı örneklem grubunu düşünürsek ve şuan lisede ortaokulda hatta ilkokuldaki genç ve çocukları da ele alırsak teknoloji kullanım sıklığı küçük yaşta kontrol edilebilecek bir durum olduğu için özellikle ailelerin çocukları ile kaliteli zaman geçirme konusunda daha dikkatli olmaları gerekmektedir.

Anne ve babalara bu konuda uzman bireylerin eğitimler vermesi sorunun büyümemesi için önemli yöntemlerden biri olabilir.

Akıllı telefon kullanım sıklığı ve süresi aileler tarafından denetlenebilir olmalıdır.

Bu konu ile ilgili araştırmaların hem nedenleri hem de engellenebilirlik düzeyi ve yöntemleri ile ilgili olması diğer yollardan biri olabilir.

Liselerde ve üniversitelerde bu konu ile ilgili farkındalık seminerleri ya da eğitimleri gerçekleştirilebilir.

Akıllı telefon bağımlılığı ile değişkenlerin çeşitlendirilip örneklem tabanının genişletilerek daha fazla çalışma yapılması konu ile ilgili literatüre fayda sağlayacaktır.

Örneklem gruplarında cinsiyet dağılımının eşit olması araştırmadaki cinsiyet sonuçlarının doğruluğunu kanıtlama konusunda daha sağlıklı bir veri sağlayacaktır.

Depresyondaki bireylerin davranışsal boyutlarını düşündüğümüzde sosyallikten kaçma davranışlarının fazla olması onları akıllı telefon kullanımına yöneltebilir bu nedenle bütün bu süreçlerde farkındalığın artırılıp uzmanlardan destek alınması gerekmektedir.

Gençleri, yaşam alanlarını genişletme amacı ile yeteneklerine ve hobilerine uygun bir şekilde spor, sanat, moda, yazılım gibi kurs ve aktivitelere yöneltmek-yönlendirmek akıllı telefon bağımlılıklarını en aza indirmek için bir yöntem olabilir.



KAYNAKÇA

KİTAPLAR

- BABAOĞLU Ali, Uyuşturucu ve Tarihi: Bağımlılık Yapan Maddeler, Kaynak Yayınları, İstanbul, 1997.
- BAŞARAN Funda, İletişim Teknolojileri ve Toplumsal Gelişme: Yayılmanın Ekonomi, Politiği, Ütopya Yayınevi, Ankara, 2010.
- BAYMUR Feriha, Genel Psikoloji, İnkilap ve Anka Basımevi, İstanbul, 1978.
- BECK Aaron T., DAVIS Denise D. and FREEMAN Arthur, (Eds.) Cognitive Therapy of Personality Disorders. Guilford Publications, Pensilvanya, 2015.
- BUĞDAYCI Necmi, TÜBİTAK; Mucitler, Türkçesi, 12. basım, Ankara, 2001.
- CALLİSTA Roy, The Royadaptation Model. Third edition. Upper Saddle River: Pearson Prentice Hall Health. New Jersey, 2009.
- DAVE Mearns and THORNE Brian, Person-Centred therapy today: New Frontiers In Theory and Practice. Sage, 2000.
- DİNÇ Mehmet, İnternet Bağımlılığı, Ferfir Yayınları, 1.Baskı, İstanbul, 2010.
- DİNÇMEN Kriton, Deskriptive ve Dinamik Psikiyatri, Ar Yayın Dağıtım, İstanbul, 1981.
- ERDOĞAN İlhan, İşletmelerde Davranış, İstanbul Üniversitesi, İşletme Fakültesi Yayın, İstanbul, 1991.
- ERDOĞAN İlhan, İşletmelerde Davranış, Evrim Ofset Matbaacılık, İstanbul, 1983.
- EROĞLU Feyzullah, Davranış Bilimleri, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., 4.Baskı, İstanbul, 1998.
- HEWSTONE Miles, FİNCHAM Frank Blackwell Publishing, 1. Basım, Oxford, 2005.
- İNANÇ Banu Yazgan ve YERLİKAYA Ercüment, Kişilik Kuramları, Pegem Akademi, 6. Baskı, İstanbul, 2012.
- İNANÇ Banu Yazgan, Kişilik Kuramları, Pegem Akademi, Ankara, 2010.
- KALKAN Melek ve CANANİ Kaygusuz, İnternet Bağımlılığı: Sorunlar Ve Çözümler. Anı Yayıncılık, 2013.

- KARACOŞKUN Mustafa Doğan, Erich Fromm ve Din Tanrısız Bir Dindarın Hümanistik Din Anlayışı, İz Yayıncılık, İstanbul, 2012.
- KAYABAŞ Buket K., Mobil Yaşam (Editör: T. Volkan Yüzer ve Mehmet Emin Mutlu), Yeni İletişim Teknolojileri, *Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları*, Eskişehir, 2013.
- KÖKNEL Özcan, Kaygıdan Mutluluğa Kişilik, 17. Baskı, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul, 2005.
- KÖKNEL Özcan, İnsanı Anlamak, Altın Kitaplar, İstanbul, 2005.
- MARY Connor, Training Thecounselor: An İntegrative Model, Routledge, 2006.
- MAYFIELD Antony, What İs Social Media, İcrossing, E-Book, New Jersey, 2010.
- MOODY Margot Charlene, *Adaptiv Ebehavior İn Intercultural Environ Ments: The Relation Shipbetwe Enculturalin Telligence Factor Sand Bigf İve Personality Traits*, Diss, George Washington University, Washington, 2007.
- ORFORD Jim, Excessive Appetites: A Psychological View of Addiction. John Wiley&Sons, New York, 1985.
- ÖGEL Kültegin, Sigara, Alkol ve Madde Kullanım Bozuklukları: Tanı, Tedavi ve Önleme, Yeniden Yayınları, İstanbul, 2010.
- ÖNER Necla, Türkiye’de Kullanılan Psikolojik Testlerden Örnekler, Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, İstanbul, 2006.
- ÖZYEŞİL Zümra, Öz Anlayış ve Bilinçli Farkındalık, Maya Akademi, İstanbul, 2011.
- SİAPERA Eugenia, Undestanding New Media, London, Sage, 2012.
- SOMER Oya ve KORKMAZ Mehmet, Kuramdan Uygulamaya Beş Faktör Kişilik Modeli ve Beş Faktör Kişilik Envanteri (5FKE), Ege Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Yayınları, İzmir, 2004.
- TOPSES Gürsen ve SERİN Nergiz, Psikolojik Danışma ve Kişilik Kuramları, Nobel Akademi Yayıncılık, 1. Basım, Ankara, 2012.
- WULFF David M., Psychology of Religion Classic and Contemporary, John Wiley and Sons, 2nd ed., New York, 1997.
- YANBASTI Gülgün, Kişilik Kuramları, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir, 1990.
- YAPICI Şenay ve YAPICI Mehmet, Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi, *Anı Yayıncılık*, Ankara, 2005.

ZİYALAR Adnan, Sosyal Psikiyatri. Yüce Yayınları, 2.Baskı, İstanbul, 1999.

MAKALELER VE DERGİLER

ALEXANDER Bruce K., The Globalization Of Addiction, *Addiction Research*, 8.6, pp.501-526, 2000.

AMİCHAI-HAMBURGER Yair and VİNİTZKY Gideon, Social Network USE and Personality *Computers In Human Behavior*, 26.6, pp.1289-1295, 2010.

BECK Aaron, ROBERT Steer, Psychometric Properties Of The Beck Depression Inventory: Twenty-Five Years of Evaluation, *Clinical Psychology Review*, 8.1, pp.77-100, 1988.

BIANCHI Adriana and PHİLLİPS James G., Psychological Predictors of Problem Mobile Phone USE, *Cyberpsychology & Behavior* , 8.1, pp.39-50, 2005.

BLACK Robert E., Global, Regional and National Causes of Child Mortality İn 2008: A Systematic Analysis, *The Lancet*, 375, 9730 , pp.1969-1987, 2010.

BOZKURT Öznur, Girişimcilik Eğiliminde Kişilik Özelliklerinin Önemi, *ÇOMÜ Dergileri*, 1.2, s.93-110, 2006.

BRİTTANY Gentile, TWENGE Jean, The Effect of Social İn Et Working Web Sites On Positive Self-Views: An Experiment Alınvestigation, *Computers in Human Behavior*, 28(5), pp.1929-1923, 2012.

CATTELL Raaymond B., Confirmation and Clarification of Primary Personality Factors. *Psychometrica*, 12, 3, pp.197-220, 1947.

COOGAN Kaisa and SONJA Kangas, Nuoret ja Kommunikaatioakrobatia. 16–18-Vuotiaiden Kännnykkä-ja İnternet-kulttuurit, Nuorisotutkimusverkosto ja Elisa Communications. Saatavilla 12, 2001, 2007.

COSTA JR Paul, CATHERİNE Busch, Correlations of MMPI Factor Scales With Measures of The Five Factor Model of Personality, *Journal of Personality Assessment*, 50.4, pp.640-650, 1986.

COSTA JR. Paul, CATHERİNE Busch, Facet Scales For Agreeableness and Conscientiousness: A Revision of The NEO Personality Inventory, *Personality and Individual Differences* 12.9, pp.887-889, 1991.

- DEAN Peabody and GOLDBERG Lewis R., Some Determinants of Factor Structures From Personality-Trait Descriptors, *Journal of Personality and Social Psychology*, 57.3, pp.552, 1989.
- DEMİRÇİ Kadir ve ORHAN Hikmet, Validity and Reliability of the Turkish Version of the Smartphone Addiction Scale in a Younger Population, *Klinik Psikofarmakoloji Bülteni*, 24(3), s.226-234, 2014.
- FRICK Paul J., Integrating Research on Temperament and Childhood Psychopathology: Its Pitfalls and Prosime. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology*, 33, 1, pp.2-7, 2004.
- GERARD Saucier, Benchmarks: Integrating Affective and Interpersonal Circles With The Big-Five Personality, Factors, *Journal of Personality and Social Psychology* 62.6, pp.1025, 1992.
- GOLDBERG Lewis and JOHNSON Jhon, The International Personality Item Pool And The Future of Public-Domain Personality Measures, *Journal Of Research In Personality*, 40.1, pp.84-96, 2006.
- GOLDBERG Lewis R., A Broad-Bandwidth, Public Domain, Personality Inventory Measuring The Lower-Level Facets of Several Five-Factor Models, *Personality Psychology In Europe*, 7.1, 1999.
- GOLDBERG Lewis R., The Structure of Phenotypic Personality Traits, *American Psychologist*, 48.1, pp.26, 1993.
- GÜNERİ YÖYEN Elif, Uluslararası Kişilik Envanteri (IPI) Kısa Versiyonunun Türkçeye Uyarlanması: Güvenilirlik ve Geçerlilik Analizi, *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 2 (4), pp.1058-1069, 2016.
- HİSLİ Nesrin, Beck Depresyon Ölçeği'nin Bir Türk Örneğinde Geçerlilik ve Güvenilirliği, *Psikoloji Dergisi*, 6, s.118-122, 1988.
- HUGHES David John and YASEEN Saad, A Tale Of Two Sites: Twitter vs. Facebook and The Personality Predictors of Social Media Usage, *Computers In Human Behavior*, 28.2, pp.2387-2399, 2012.
- JOHNSON John A. and OSTENDORF Fritz, Clarification of The Five-Factor Model With The Abridged Big Five Dimensional Circumplex, *Journal of Personality and Social Psychology*, 65,3, pp.563, 1993.

- JUDGE Timothy A., MARTOCCHIO Joseph J. and THORESEN Carl J., Five-Factor Model of Personality and Employee Absence, *Journal of Applied Psychology* 82.5, pp.745, 1997.
- KRAAYKAMP Gerbert and EIJCK Koen Van, Personality, Media Preferences, and Cultural Participation, *Personality and Individual Differences*, 38.7, pp.1675-1688, 2005.
- LAWSON David M. and BROSSART F. Daniel, The Association Between Currentin Tergenerati Onal Family Relation Ships and Sibling Structure, *Journal of Counseling & Development*, 82.4, pp.472-482, 2004.
- LEE- BATES Komito, Jessica, Virtually Local, Social Media and Community Among Polish Nationa ls In Dublin, Aslib Proceedings, New Information Perspectives, 61, 3, pp.232-244, 2009.
- LEENA Koivusilta, Lintonen Tomi and Rimpelä Arja, Intensity of Mobile Phone Use and Health Compromising Behaviours How Is Information and Communication Technology Connected To Health-Related Lifestyle In Adolescence, *Journal of Adolescence*, 28.1, pp.35-47, 2005.
- MAHMUTOĞLU Mustafa, Kişilik, Seminer II, İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Yayınları, İstanbul, 2370, s.1515-1534, 1978.
- MARK Griffiths and BARNES Andrew, Internet Gambling, An Online Empirical Study Among Student Gamblers, *International Journal of Mental Health And Addiction*, 6, 2, pp.194-204, 2008.
- MCADAMS Dan P. and BRADLEY D. Olson, Personality Development: Continuity and Change Over The Life Course, *Annual Review of Psychology*, 61, pp.517-542, 2010.
- MCCRAE Robert R. and COSTAJR.Paul T., Adding Liebeund Arbeit, The Fullfive-Factor Model and Well-Being, *Personality and Social Psychology Bulletin* 17.2, pp.227-232, 1991.
- MCCRAE Robert R. ve OLİVER P. John, An İntroductionto The Five-Factor Model and İtsapplications, *Journal of Personality*, 60.2, pp.175-215, 1992.
- MCCRAE Robert R. ve COSTA T. Paul, Updating Norman's Adequacy Taxonomy, Intelligence and Personality Dimensions İn Natural

- Language and In Questionnaires, *Journal of Personality and Social Psychology*, 49.3, pp.710, 1985.
- MEUNIER Lydie E., Human Factors in A Computer Assisted Foreign Language Environment: The Effects of Gender, Personality and Keyboard Control, *Calico Journal*, 13, 2-3, pp.47-72, 1995.
- MIN Kwon and LEE Jason, Development and Validation Of A Smartphone Addiction Scale (SAS)." *PloS one* 8.2, pp.569-578, 2013.
- MORSÜN BÜL Ümit, Hızlı Büyük Beşli Kişilik Testi Türkçe Versiyonu Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması, *Düşünen Adam: Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi* 27.4, s.316-322, 2014.
- NORMA Haan, MİLLSAP Roger, and HARTKA Elizabeth, As Time Goes By: Change And Stability In Personality Over Fifty Years." *Psychology and Aging* 1.3, pp.220, 1986.
- NORMAN Warren T., Toward an Adequate Taxonomy Of Personality Attributes: Replicated Factor Structure In Peer Nomination Personality Ratings, *The Journal of Abnormal and Social Psychology* 66.6, pp.574, 1963.
- ÖZBEK Volkan, ALNIAÇIK Ümit ve KOÇ Fatih, Kişilik Özelliklerinin Teknoloji Kabulü Üzerindeki Doğrudan ve Dolaylı Etkileri: Akıllı Telefon Teknolojileri Üzerine Bir Araştırma, *International Review of Economics and Management*, 2, 1, s.36-57, 2014.
- ÖZDEMİR Osman, Kişilik Gelişimi, *Psikiyatride Guncel Yaklaşımlar, Current Approaches in Psychiatry*, 4.4, s.59-96, 2014.
- ROTHBART Mary K., STEPHAN A. Ahadi and HERSHEY Karen, Temperament and Social Behavior In Childhood, *Merrill-Palmer Quarterly*, 5,7, pp.21-39, 1994.
- RYAN Tracii and XENOS Sophia, Who Uses Facebook An Investigation Into The Relationship Between The Big Five, Shyness, Narcissism, Loneliness and Facebook Usage, *Computers in Human Behavior*, 27.5, pp.1658-1664, 2011.
- SARITAŞ Mustafa, Yönetimde Kişilik Faktörü, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 12.12, s.527-548, 1997.

- SAVCI Mustafa ve AYSAN Ferda, Teknolojik Bağımlılıklar ve Sosyal Bağlılık: İnternet Bağımlılığı, Sosyal Medya Bağımlılığı, Dijital Oyun Bağımlılığı ve Akıllı Telefon Bağımlılığının Sosyal Bağlılığı Yordayıcı Etkisi, *Düşünen Adam* 30, 3, s.202-216, 2017.
- SOMER Oya and LEWIS R. Goldberg, The Structure Of Turkish Trait-Descriptive Adjectives, *Journal of Personality and Social Psychology*, 76.3, pp.431, 1999.
- STUTI Saxena, Are Transformation Alleaderscreative and Creative Leaderstransformational An Attemptedsynthesisthrough the Big Five Factor Model of Personality Lens, *Aweshkar Research Journal*, 18, 2, pp.122- 139, 2014.
- TABAK Akif ve BASIM Nejat, İzlenim Yönetimi Taktiklerinde Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin Rolü: Savunma Sanayiinde Bir Araştırma, *Ege Akademik Bakış / Ege Academic Review*, 10, 2, s.120-132, 2010.
- TEKİN Çetin, ÜNLÜ Ona, Cep Telefonu Problemlili Kullanım Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması, Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması, 16.Ulusal Halk Sağlığı Kongresi, 2013.
- UZBAY İ. Tayfun, Madde Bağımlılığının Tarihçesi, Tanımı, Genel Bilgiler ve Bağımlılık Yapan Maddeler, *Meslek İçi Sürekli Eğitim Dergisi*, Madde Bağımlılığı, 4.4, s.5-14, 2009.
- VACURA Miroslav, Adapting Ontologies To Content Patterns Using Transformation Patterns, *Proceedings of The 2nd International Conference On Ontology Patterns-Volume 671*. CEUR-WS. Org, pp.19-34, 2010.
- WALSH Shari P., WHITE Katherine M. and YOUNG Ross M., Over-Connected A Qualitative Exploration of The Relationship Between Australian Youth and Their Mobile Phones, *Journal of Adolescence*, 31, 1, pp.77-92, 2008.
- YILMAZ Gül, ŞAR Ali Haydar ve CİVAN Sema, Ergenlerde Mobil Telefon Bağımlılığı İle Sosyal Kaygı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *Online Journal of Technology Addiction & Cyberbullying* 2.2: pp.20-37, 2015.

TEZLER

AKTAŞ S. Kevser, Bipolar Bozukluk Tanılı Bireylerde ve Kardeşlerinde Mizaç ve Karakter Özellikleri, Süleyman Demirel Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Psikiyatri Anabilim Dalı, Isparta, 2005. **(Yayımlanmamış Uzmanlık Tezi)**

ERKOÇ Tuba, Kişilik Özelliklerinin Örgütsel İletişime Etkisi ve Bir Araştırma, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2008. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

ERTEM Fırat, Cep Telefonu Kullanımının İnsan İlişkilerine Etkisi. **Tezi**, Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2006. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

GÜNER Mustafa, Erich Fromm'un Ahlak Anlayışı, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2012. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

KARABACAK Gülçin, İşgören Kişilik Özelliklerinin İş Stresi Üzerine Etkisi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2010. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

KUBAT Umut, İmalat Sektöründe İş Değerleri İle Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya*, 2007. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

ÖZAŞÇILAR Mine, Cep Telefonu Kullanımının Sosyolojik Boyutu, Bireysel Güvenlik ve Günlük Hayattaki Yeri, İstanbul Üniversitesi, Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul, 2009. **(Yayımlanmamış Doktora Tezi)**

ÖZBAY Ahmet, Ergenlerde Siber Zorbalık, Siber Mağduriyet, Aleksitimi ve Öfke İfade Etme Biçimleri Arasındaki İlişki, Fatih Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2013. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

ŞAHİN Mustafa, Madde Bağımlılığı Konusunda Türkiye'de Yapılmış Olan Lisansüstü Tezler Üzerine Bir Değerlendirme, Ankara Üniversitesi, Ankara, 2007. **(Tezsiz Yüksek Lisans Dönem Projesi)**

TUNCA Emine Müge, Denetimli Serbestlik Programı'ndan Yararlanan Kişilerin Kişilik Özelliklerinin Davranış İnhibisyon Sistemi/Davranış Aktivasyon

Sistemi Ölçeği ve Eysenck Kişilik Envanteri-Gözden Geçirilmiş Kısa Formu Üzerinden Araştırılması, Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir, 2017. (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

UYSAL Mine, Hemşirelerin Kişilik Özellikleri İle Karar Stratejilerinin İlişkisi, *Haliç Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul*, 2010. (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

İNTERNET KAYNAKLARI

<http://www.stargazete.com/saglik/fobi-cebe-girdi/haber>, (Erişim Tarihi: 10.04.2018)

SOLİS Brian, The Essential Guide To Social Media, Available in url <http://www.scribd.com/doc/3283966/The-Essential-Guide-to-Social-Media>. Publication read 20, pp.311-343, 2010. (Erişim Tarihi: 10.03.2018)

EKLER

EK-A: Sosyo-Demografik Bilgi Formu

- 1) Cinsiyet: 1. Erkek 2. Kadın....
- 2) Doğum tarihi:/...../..... Yaş:
- 3) Toplam öğrenim yılı: _____yıl
- 4) Boyunuz: _____cm
- 5) Şimdiki kilonuz: _____kg
- 6) Sosyo-ekonomik durum: Kendi gelir düzeyinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?
1. Çok yetersiz 2. Yetersiz 3. Orta 4. İyi 5. Çok İyi
- 7) Gelir getiren bir işte çalışıyor musunuz? 1. Çalışıyor 2. Çalışmıyor
- 8) Medeni durum:
1. Bekar 2. Evli 3. Boşanmış 4. Dul 5. Ayrı yaşıyor
- 9) Kiminle yaşıyorsunuz ?
1. Yalnız 2. Aile 3. Aile dışı kişilerle 4. Yurt 5. Diğer
- 10) Tanı konmuş bir psikiyatrik hastalık var mı?:
1. Yok 2. Var _____(adını yazınız)
- 11) Kullandığınız psikiyatri ilacı var mı?:
1. Yok 2. Var _____(adını yazınız)
- 12) Ailede tanısı konulmuş psikiyatrik hastalık var mı?
1. Yok 2. Var _____(adını yazınız)
- 13) Mevcut tıbbi bir hastalığınız var mı?:
1. Yok 2. Var _____(adını yazınız)
- 14) Hiç intihar girişiminde bulundunuz mu?
1. Hayır 2. Evetkez
- 15) Sigara kullanıyor musunuz?
1. Kullanmıyorum 2. Günde ½ (yarım paket)'ten az 3. Günde ½-1
paket arası 4. Günde 1-2 paket 5. Günde 2 paket ve üzeri

16) Geçtiğimiz bir sene içerisinde standart içki (1 Standart iki=1 kadeh rakı, 1 kadeh votka, 1 kadeh cin, 1 bardak şarap, 1 büyük bardak bira anlamına gelmektedir.) aldınız mı?

1. Hayır 2. Evet ise aşağıdaki soruyu yanıtlayınız

a) Standat içki kullanım sıklığınız nedir?

1. Ayda bir veya daha az 2. Ayda 2-4 ke 3. Haftada 2-3 kez
4. Haftada 4 veya daha fazla



EK-B: BECK DEPRESYON ÖLÇEĞİ

AÇIKLAMA: Sayın cevaplayıcı aşağıda gruplar halinde cümleler verilmektedir. Öncelikle her gruptaki cümleleri dikkatle okuyarak, BUGÜN DAHİL SON BİR HAFTA içinde kendinizi nasıl hissettiğini en iyi anlatan cümleyi seçiniz. Sorulara vereceğiniz samimi ve dürüst cevaplar araştırmanın bilimsel niteliği açısından son derece önemlidir. Bilimsel katkı ve yardımlarınız için teşekkürler.

1 (0) Üzgün ve sıkıntılı değilim.

- (1) Kendimi üzüntülü ve sıkıntılı hissediyorum.
- (2) Hep üzüntülü ve sıkıntılıyım. Bundan kurtulamıyorum.
- (3) O kadar üzgün ve sıkıntılıyım ki, artık dayanamıyorum.

2 (0) Gelecek hakkında umutsuz ve karamsar değilim.

- (1) Gelecek için karamsarım.
- (2) Gelecekte beklediğim hiçbir şey yok.
- (3) Gelecek hakkında umutsuzum ve sanki hiçbir şey düzelmeyecekmiş gibi geliyor.

3 (0) Kendimi başarısız biri olarak görmüyorum.

- (1) Başkalarından daha başarısız olduğumu hissediyorum.
- (2) Geçmişe baktığımda başarısızlıklarla dolu olduğunu görüyorum.
- (3) Kendimi tümüyle başarısız bir insan olarak görüyorum.

4 (0) Her şeyden eskisi kadar zevk alıyorum.

- (1) Birçok şeyden eskiden olduğu gibi zevk alamıyorum.
- (2) Artık hiçbir şey bana tam anlamıyla zevk vermiyor.
- (3) Her şeyden sıkılıyorum.

5 (0) Kendimi herhangi bir biçimde suçlu hissetmiyorum.

- (1) Kendimi zaman zaman suçlu hissediyorum.
- (2) Çoğu zaman kendimi suçlu hissediyorum.
- (3) Kendimi her zaman suçlu hissediyorum.

6 (0) Kendimden memnunum.

- (1) Kendimden pek memnun değilim.
- (2) Kendime kızgınım.
- (3) Kendimden nefrete ediyorum.

7 (0) Başkalarından daha kötü olduğumu sanmıyorum.

- (1) Hatalarım ve zayıf taraflarım olduğumu düşünmüyorum.
- (2) Hatalarımdan dolayı kendimden utanıyorum.
- (3) Her şeyi yanlış yapıyormuşum gibi geliyor ve hep kendimde kabahat buluyorum.

8 (0) Kendimi öldürmek gibi düşüncülerim yok.

- (1) Kimi zaman kendimi öldürmeyi düşündüğüm oluyor ama yapmıyorum.
- (2) Kendimi öldürmek isterdim.
- (3) Fırsatını bulsam kendimi öldürürüm.

9 (0) İçimden ağlamak geldiği pek olmuyor.

(1) Zaman zaman içimden ağlamak geliyor.

(2) oğu zaman ağlıyorum.

(3) Eskiden ağlayabilirdim ama Őimdi istesem de ağlayamıyorum.

10 (0) Her zaman olduğumdan daha canı sıkın ve sinirli değilim.

(1) Eskisine oranla daha kolay canım sıkılıyor ve kızıyorum.

(2) Her Şey canımı sıkıyor ve kendimi hep sinirli hissediyorum.

(3) Canımı sıkın Şeylere bile artık kızamıyorum.

11 (0) BaŐkalarıyla görüşme, konuşma isteğimi kaybetmedim.

(1) Eskisi kadar insanlarla birlikte olmak istemiyorum.

(2) Birileriyle görüşüp konuŐmak hiç içimden gelmiyor.

(3) Artık evremde hiç kimseyi istemiyorum.

12 (0) Karar verirken eskisinden fazla güçlük çekmiyorum.

(1) Eskiden olduğu kadar kolay karar veremiyorum.

(2) Eskiyeye kıyasla karar vermekte çok güçlük çekiyorum.

(3) Artık hiçbir konuda karar veremiyorum.

13 (0) Her zamankinden farklı göründüğümü sanmıyorum.

(1) Aynada kendime her zamankinden kötü görünüyorum.

(2) Aynaya baktığımda kendimi yaŐlanmıŐ ve çirkinleŐmiŐ buluyorum.

(3) Kendimi çok çirkin buluyorum.

14 (0) Eskisi kadar iyi iş güç yapabiliyorum.

(1) Her zaman yaptığım iŐler Őimdi gözümde büyüyor.

(2) Ufacık bir iÇi bile kendimi çok zorlayarak yapabiliyorum.

(3) Artık hiçbir iş yapamıyorum.

15 (0) Uykum her zamanki gibi.

(1) Eskisi gibi uyuyamıyorum.

(2) Her zamankinden 1-2 saat önce uyanıyorum ve kolay kolay tekrar uykuya dalamıyorum.

(3) Sabahları çok erken uyanıyorum ve bir daha uyuyamıyorum.

16 (0) Kendimi her zamankinden yorgun hissetmiyorum.

(1) Eskiyeye oranla daha çabuk yoruluyorum.

(2) Her Şey beni yoruyor.

(3) Kendimi hiçbir Şey yapamayacak kadar yorgun ve bitkin hissediyorum.

17 (0) İŐtahım her zamanki gibi.

(1) Eskisinden daha iŐtahsızım.

(2) İŐtahım çok azaldı.

(3) Hiçbir Şey yiyemiyorum.

18 (0) Son zamanlarda zayıflamadım.

(1) Zayıflamaya alıŐmadıđım halde en az 2 Kg verdim.

(2) Zayıflamaya alıŐmadıđım halde en az 4 Kg verdim.

(3) Zayıflamaya alıŐmadıđım halde en az 6 Kg verdim.

19 (0) Sağlığımla ilgili kaygılarım yok.

(1) Ağrılar, mide sancıları, kabızlık gibi Őikayetlerim oluyor ve bunlar beni tasalandırıyor.

(2) Sağlığımın bozulmasından çok kaygılanıyorum ve kafamı başka Şeylere vermekte zorlanıyorum.

(3) Sağlık durumum kafama o kadar takılıyor ki, başka hiçbir Şey düşünemiyorum.

20 (0) Sekse karşı ilginde herhangi bir değişiklik yok.

(1) Eskisine oranla sekse ilgim az.

(2) Cinsel isteğim çok azaldı.

(3) Hiç cinsel istek duymuyorum.

21 (0) Cezalandırılması gereken Şeyler yapığımı sanmıyorum.

(1) Yaptıklarımın dolaylı cezalandırılabilceğimi düşünüyorum.

(2) Cezamı çekmeyi bekliyorum.

(3) Sanki cezamı bulmuşum gibi geliyor.

EK-C: ULUSLARARASI KİŞİLİK ENVANTERİ

ULUSLARARASI KİŞİLİK ENVANTERİ						
Aşağıdaki tabloda 1-50 arası her ifade için 1-5 arasında bir puan seçerek verilen ifadeyle ne derecede mutabık olduğunuzu ifadenin solundaki kutucukta belirtiniz. 1=katılmıyorum, 2=kısmen katılmıyorum, 3=kararsızım, 4=kısmen katılıyorum ve 5=katılıyorum						
BEN;		Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum
1	Etrafa neşe saçan biriyim					
2	Başkalarına karşı fazla alaka duymam					
3	Her zaman hazırlıklıyım					
4	Kolayca strese girerim					
5	Zengin bir sözcük dağarcığı var					
6	Fazla konuşmam					
7	İnsanlara karşı ilgiliyimdir					
8	Kişisel eşyalarımı etrafta bırakırım					
9	Genelde rahatımdır					
10	Soyut kavramları anlamakta zorluk çekerim					
11	İnsanların yanındayken kendimi rahat hissedirim					
12	İnsanları aşağılarım					
13	Detaylara dikkat ederim					
14	Olaylar hakkında kaygı duyarım					
15	Canlı bir hayal gücüm var					
16	Geri planda kalan biriyim					
17	Başkalarının hislerine yakınlık gösteririm/hislerini paylaşıyorum					
18	İşleri yüzüme gözüme bulaştırırım					
19	Nadiren kederli/efkarlı hissedirim					
20	Soyut fikirlerle ilgilenmem					
21	Diyalog başlatan biriyim					
22	Başkalarının sorunları beni ilgilendirmez					
23	Zor ve sıkıcı işleri hemen bitiririm					
24	Kolayca rahatsız olurum					

25	Mükemmel fikirleri olan biriyim					
26	Söyleyecek fazla şeyim yoktur					
27	Yumuşak kalpli biriyim					
28	Eşyaları ait oldukları yerlere geri koymayı sık sık unuturum					
29	Kolay sinirlenirim					
30	İyi bir hayal gücüm yok					
31	Partilerde birçok farklı insanla sohbet ederim					
32	Başkaları beni pek ilgilendirmez					
33	Düzeni severim					
34	Duygu durumumu sıkça değiştiririm					
35	Anlamakta çabuşumdur/çabuk anlarım					
36	Dikkati üzerime çekmeyi sevmem					
37	Başkalarına zaman ayırmak için işlerime ara veririm					
38	Vazifeden kaçırım					
39	Şık duyu değişimlerim vardır					
40	Zor kelimeler kullanırım					
41	Dikkat odağı olmayı önemsemem					
42	Başkalarının duygularını anlayabilirim					
43	Belli bir programa göre çalışırım					
44	Kolayca asabileşirim					
45	Olaylar üzerinde derin düşünerek vakit geçiririm					
46	Tanımadığım kişilerin yanında sessiz kalırım					
47	İnsanların rahat hissetmelerini sağlarım					
48	İşim konusunda titiz ve detaycıyım					
49	Sık sık efkarlı hissederim					
50	Fikirlerle doluyum					

EK-D: AKILLI TELEFON BAĞIMLILIĞI ÖLÇEĞİ

AKILLI TELEFON BAĞIMLILIĞI ÖLÇEĞİ							
		Kesinlikle Hayır	Hayır	Kısmen Hayır	Kısmen Evet	Evet	Kesinlikle Evet
1	Akıllı telefon kullanımım sebebiyle planlanmış işlerimi yetiştiremiyorum.						
2	Akıllı telefon kullanım sebebiyle sınıfta, ödev yaparken veya ders çalışırken konsantre olmakta güçlük çekiyorum.						
3	Aşırı akıllı telefon kullanımına bağlı baş dönmesi ya da bulanık görme yaşıyorum.						
4	Akıllı telefon kullanırken bileklerimde ve boynumun arkasında ağrı hissediyorum.						
5	Aşırı akıllı telefon kullanımı sebebiyle yeterli uykumu alamıyorum kendimi yorgun hissediyorum.						
6	Akıllı telefon kullanırken sakinleşiyor ve rahatlıyorum.						
7	Akıllı telefon kullanırken kendimi keyifli ve coşkulu hissediyorum.						
8	Akıllı telefon kullanırken kendimi güvende hissediyorum.						
9	Akıllı telefon ile stresten kurtulmak mümkündür.						
10	Akıllı telefon kullanmaktan daha eğlenceli bir şey yoktur.						
11	Akıllı telefonum olmazsa hayatım bomboş olur.						
12	Kendimi en çok akıllı telefon kullanırken özgür hissediyorum.						
13	Akıllı telefon kullanmak hayatımdaki en eğlenceli şeydir.						
14	Akıllı telefonumun olmamasına dayanmam.						
15	Akıllı telefonum elimde değilken kendimi sabırsız ve sinirli hissediyorum.						
16	Kullanmadığım zamanlarda bile aklımda akıllı telefonum var.						
17	Günlük hayatımı büyük ölçüde etkilese bile akıllı telefonumu kullanmaktan asla vazgeçmem.						
18	Akıllı telefonumla meşgul iken rahatsız edilmek beni sinirlendirir.						
19	Tuvalete acilen gitmek zorunda olsam bile akıllı telefonumu yanıma alırım.						

20	Akıllı telefon aracılığıyla daha fazla insanla tanışmak harika bir duygudur.						
21	Akıllı telefondaki arkadaşlarımla olan ilişkilerimin gerçek yaşamdaki arkadaşlarımla olan ilişkilerimden daha samimi olduğunu düşünüyorum.						
22	Akıllı telefonumu kullanamamak bir arkadaşımı kaybetmek kadar acı verebilir.						
23	Akıllı telefonumdaki arkadaşlarımla, gerçek hayattaki arkadaşlarıma göre beni daha iyi anladıklarını düşünüyorum.						
24	İnsanların Twitter ya da Facebook'taki konuşmalarını kaçırmamak için akıllı telefonumu sürekli kontrol ederim.						
25	Twitter ya da Facebook gibi sosyal ağlara uyanır uyanmaz kontrol ederim.						
26	Akıllı telefondaki arkadaşlarımla zaman geçirmeyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarımla ya da diğer aile bireyleriyle zaman geçirmeye tercih ediyorum.						
27	Diğer insanlara sormaktansa akıllı telefonumdan araştırmayı tercih ederim.						
28	Akıllı telefonumun bataryası tam doluyken bile bir gün gitmez.						
29	Akıllı telefonumu planladığımdan daha fazla kullanıyorum.						
30	Akıllı telefonumu kullanmayı bıraktıktan hemen sonra yine kullanma ihtiyacı duyuyorum.						
31	Akıllı telefonumu kullanma süremi kısaltmayı defalarca denedim fakat her seferinde başarısız oldum.						
32	Akıllı telefon kullanma süremi kısaltmam gerektiğini hep düşünüyorum.						
33	Çevremdeki insanlar akıllı telefonumu çok fazla kullandığımı söylüyorlar.						